

OPINNÄYTETYÖ

Kirjamatka-tapahtuma
- oppilaiden osallisuuden lisääminen
kerhotoiminnan ja tapahtuman kautta
Helsingin normaalilyseolla

Annina Kovanen

Yhteisöpedagogi
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
(5/2024)

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogi (AMK)

Tekijät: Annina Kovanen

Opinnäytetyön nimi: Kirjamatka-tapahtuma - oppilaiden osallisuuden lisääminen kerhotoiminnan ja tapahtuman kautta Helsingin normaalilyseolla

Sivumäärä: 71 ja 3 liitesivua

Työn ohjaaja: Tarja Jukkala

Työn tilaaja: Helsingin Normaalilyseon alakoulu

Opinnäytetyön tilaajana toimi Helsingin yliopiston harjoittelukoulu Helsingin normaalilyseo. Opinnäytetyö tutkii lisääkö kerhotoiminta ja yhteisen tapahtuman tuottaminen oppilaiden kanssa yhdessä, heidän osallisuuden tunnetta koulussa. Kirjamatka-tapahtuman järjestäminen yhdessä oppilaiden kanssa oli osa opinnäytetyön toteutusta. Opinnäytetyö on tehty toimintatutkimuksena.

Opinnäytetyö pohjautuu helmikuussa 2024 järjestettyyn Kirjamatka-tapahtumaan Helsingin normaalilyseon alakoululla. Kirjamatka-tapahtuma oli yhden koulupäivän mittainen kirjoihin ja lukemiseen liittyvä tapahtuma, johon osallistui kaikki Helsingin normaalilyseon alakoulun oppilaat. Tapahtuma koostui viidestä eri toimintapisteestä, jotka vapaaehtoiset oppilaat toteuttivat.

Opinnäytetyöhön tehtiin laadullinen tutkimus havainnoimalla vapaaehtoisia oppilaita kerhotoiminnassa ja Kirjamatka-tapahtumassa. Sen lisäksi vapaaehtoiset oppilaat ovat vastanneet kyselytutkimukseen kerhotoiminnasta ja järjestetystä tapahtumasta. Tämän lisäksi Kirjamatka-matka tapahtumasta tehtiin kyselytutkimus osallistuneille oppilaille, joilta kerättiin palautetta tapahtuman onnistumisesta.

Kehitystehtävän tutkimuksen mukaan oppilaat kokivat kerhotoiminnan itselleen mielekkäänä ja innostavana toimintana. Oppilaat olivat myös kokeneet yhteisen tapahtuman järjestämisen erityisenä tekemisenä, jossa pääsi vaikuttamaan koko koulun asioihin. Oppilat olivat kokeneet, että heidän ideoitansa oli kuunneltu ja he olivat oppineet uusia asioita kerhon aikana. Tulokset kertovat myös, että oppilaille on mielenkiintoa ja intoa osallistua koulun teemapäivien järjestämiseen ja oppilaita kannattaa ottaa mukaan suunnittelu- ja toteutusvaiheeseen, jotta saadaan onnistunut tapahtuma aikaiseksi koululla.

Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä oppilaiden osallisuutta Helsingin normaalilyseolla, sekä saada oppilaat huomaamaan, että kirjallisuus on muutakin kirjoja ja lukemista. Saatuja tuloksia kehitystehtävästä voidaan hyödyntää tulevaisuudessa, kun pohditaan, että kannattaako ilmaista kerhotoimintaa järjestää alakouluissa. Kehitystehtävä myös osoittaa, että oppilaiden osallisuuden ja vaikuttamisen tunne on pienien askelten päässä kouluarjessa.

Asiasanat: Osallisuus, Oppilaat, Kerhotoiminta, Kirjallisuuskasvatus

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Bachelor of humanities, Degree programme in NGO and youth work, Bachelors degree

Author: Annina Kovanen

Title: Book Journey Event - Increasing Student Engagement through Club Activities and Events at Helsinki Normal Lyceum

Number of Pages: 71 and 3 attachment pages

Supervisor(s): Tarja Jukkala

Commissioned by: Helsinki Normal Lyceum

This thesis was commissioned by Helsinki Normal Lyceum, a Teacher Training School of the University of Helsinki. The thesis examines whether club activities and the production of a joint event together with students increase their sense of participation in school. Organizing the Book Journey event together with the students was part of the implementation of the thesis. The thesis was conducted as action research.

The thesis is based on the Book Journey event which was held in February 2024 at Helsinki Normal Lyceum Primary School. The Book Journey event was a one-day event related to books and reading, attended by all Helsinki Normal Lyceum Primary School students. The event consisted of five different activities implemented by student volunteers.

A qualitative study was conducted for the thesis by observing student volunteer participants in club activities and the Book Journey event. In addition, student volunteer participants responded to a survey on club activities and the organized event. Another survey was conducted for the participants of the Book Journey event to gather further feedback on the success of the event.

According to the development task research, students perceived club activities as meaningful and exciting. They also regarded organizing a joint event as a special activity where they could influence school-wide matters. Students felt that their ideas were listened to and that they learned new things during the club. The results also indicate that students have an interest and enthusiasm for participating in organizing school theme days, and that is advisable to involve students in the planning and implementation phases to ensure a successful event at the school.

The aim of the thesis was to increase students' participation at Helsinki Normal Lyceum and to help students realize that literature is more than just books and reading. The results obtained from the development task can be utilized in the future when considering if it is worthwhile to organize extracurricular activities in primary schools. The development task also demonstrates that students' sense of participation and influence is within reach of everyday school life.

Keywords: Participation, school children, club activities, literary education

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	6
2	TILAAJA, TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA OPINNÄYTETYÖN TARVE ...	8
	2.1 Opinnäytetyön tarve.....	8
3	TIETOPERUSTA.....	13
	3.1 Sosiaalipedagogiikka	13
	3.2 Positiivinen pedagogiikka.....	14
	3.3 Lasten osallisuus	16
	3.4 Tapahtuman järjestäminen	20
4	MENETELMÄT	23
	4.1 Kirjakerhotoiminta ja Kirjamatka-tapahtuma tiedon keruun taustalla.....	24
	4.2 Havainnointi.....	29
	4.3 Kyselytutkimus	31
	4.4 Analysointimenetelmät	34
5	TULOKSET JA ANALYYSI	36
	5.1 Kerhotoiminnan tulokset ja analyysi	36
	5.2 Kirjamatka-tapahtuman tulokset ja analyysi.....	46
6	ARVIOINTI	57
	6.1 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi.....	57
	6.2 Tilaaajan arviointi ja Itsearviointi.....	58
	6.3 Kehittämisehdotukset.....	61

7 POHDINTA.....	64
LÄHTEET.....	67
LIITTEET.....	72

1 JOHDANTO

Opinnäytetyön tilaajana toimii Helsingin normaalilyseon alakoulu. Opinnäytetyöni aiheena on oppilaiden osallisuuden lisääminen kerhotoiminnan ja Kirjamatka-tapahtuman kautta Helsingin normaalilyseolla.

Tutkimuksen tarve oppilaiden osallisuuden lisäämiseen heräsi työskennellessäni Helsingin normaalilyseon alakoulussa koulunkäynninohjaajana. Sain yhdessä opinnäytetyön ohjaajani kanssa idean järjestää kirjallisuuteen liittyvä tapahtuma koulullamme, johon yhdistäisimme kerhotoiminnan aloittamisen alakoulussa. Tuotoksena eli kehittämistehtävänä järjestin joka viikkoista kerhotoimintaa sekä Kirjamatka-tapahtuman oppilaiden kanssa työni ohella Helsingin normaalilyseolla.

Kerhotoiminnalla ja Kirjamatka-tapahtumalla haluttiin lisätä oppilaiden osallisuutta sekä kehittää alakoululle uusi kirjallisuuteen liittyvä tapahtuma osaksi lukemisen vuosikelloa. Kerhotoimintaa ja Kirjamatka-tapahtuman toteutusta ohjasi lasten näkemykset, tiedot, taidot ja mielenkiinnon kohteet, koko kokeilun ajan lokakuusta 2023 helmikuuhun 2024 saakka. Kerhotoiminnasta ja Kirjamatka-tapahtumasta on tarkoitus tulla osa Helsingin normaalilyseon alakoulun lukemisen vuosikelloa sekä Kirjamatka-tapahtuma on tarkoitus järjestää säännöllisesti joka lukuvuosi helmikuussa.

Helsingin normaalilyseon alakoulun vapaaehtoiset oppilaat olivat aktiivisena osana mukana 16.2.2024 pidetyn Kirjamatka-tapahtuman järjestämisessä. Tapahtuma järjestettiin koko alakoulun oppilaille ja suurin osa osallistujista näytti viihtyvän tapahtumassa. Tapahtumaa oli pidetty onnistuneena ja siitä tuli paljon hyvää palautetta. Lisäksi kehittämistehtävää käytiin esittelemässä Helsingin yliopiston järjestämässä Novissima-tapahtumassa keskiviikkona 24.4.2024.

Kerhotoiminnasta ja Kirjamatka-tapahtumasta tehtiin laadullinen tutkimus. Tutkimus pohjautuu lokakuussa 2023 aloitettuun kerhotoimintaan, sekä pe 16.2.2024 järjestettyyn Kirjamatka-tapahtumaan. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää oppilaiden osallisuutta Helsingin normaalilyseolla sekä saada oppilaat huomaamaan, että kirjallisuus on muutakin kuin vain lukemista.

Tässä opinnäytetyössä kerhotoiminnasta ja Kirjamatka-tapahtumasta tehtiin kaksi erillistä kyselytutkimusta sekä havainnointia. Kyselytutkimuksilla kerättiin palautetta kerhotoimintaan

osallistuneilta oppilailta, kuin myös palautetta järjestetystä tapahtumasta osallistuneilta oppilailta. Sen lisäksi havainnointia tehtiin kirjakerhoon osallistuneille oppilaille. Opinnäytetyö tuottaa tutkimustietoa, joka auttaa Helsingin normaalilyseo näkemään kerhotoiminnan tärkeyden ja auttaa myös tuomaan esiin kerhotoiminnan tärkeyden oppilaiden arjessa.

Kerhotoiminnan ja Kirjamatka-tapahtuman rakentamiseen sovellettiin sosiaalipedagogiikkaa ja positiivista pedagogiikkaa Helsingin normaalilyseon kasvatopedagogian mukaan. Lisäksi haluttiin lisätä oppilaiden osallisuutta koulullamme. Oppilaat olivat mukana kerhotoiminnassa ja Kirjamatka-tapahtumassa ideoijina, suunnittelijoina, testaajina, toteuttajina sekä arvioijina.

Osallisuuden ymmärtäminen ja sen lisääminen on yhteisöpedagogin ammatillisen osaamisen pääasioita. Osallisuuden merkitys yksilöiden ja ryhmien toiminnassa sekä hyvinvoinnissa on yhteisöpedagogin kompetensseja. (Humanistinen Ammattikorkeakoulu 2022.) Kerhotoiminta sekä tapahtuman järjestäminen sekä oppilaiden osallisuuden lisääminen julkisella sektorilla ovat myös yksi yhteisöpedagogin osaamisalue.

2 TILAAJA, TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA OPINNÄYTETYÖN TARVE

Tämän opinnäytetyön tilaajana toimii Helsingin normaalilyseon alakoulu. Helsingin normaalilyseon alakoulu koostuu 1.–5. luokista, joilla opiskelee yhteensä 88 lasta. Alakoulussa työskentelee 5 luokanopettajaa, erityisopettaja, apulaisrehtori sekä neljä koulunkäynninohjaajaa. Koulu on verrattain pieni alakouluksi Helsingin alueella, ja se on saanut alkunsa elokuussa vuonna 2019. (Helsingin normaalilyseo 2023.)

Helsingin normaalilyseo on Helsingin yliopiston kasvatustieteelliseen tiedekuntaan kuuluva harjoittelukoulu, joka pitää sisällään peruskoulun luokat 1–5, 7–9 sekä lukion. Peruskoulussa oppilaita on yhteensä noin 400. Lukiossa oppilaita on 245. Normaalilyseo erottuu monista muista Suomen peruskouluista sillä, että siellä voi opiskella latinaa peruskoulun 7.luokasta lähtien. (Helsingin normaalilyseo 2023.)

2.1 Opinnäytetyön tarve

Unescon (2024) vuonna 2022 tekemän tutkimuksen mukaan yli 86 % maailman väestöstä osaa lukea ja kirjoittaa. Vaikka lukutaito onkin levinnyt laajalle, maailmassa on silti yhä vähintään 763 miljoonaa aikuista, jotka eivät osaa lukea tai kirjoittaa. Lisäksi Unesco raportoi, että maapallolla on noin 250 miljoonaa lukutaidotonta lasta.

Suomalaiset koululaiset aloittavat koulu-uransa peruslukutaidon oppimisella ensimmäisellä luokalla. Tämän perustaidon lisäksi kouluvuosien edetessä ylemmille luokille, opetus keskittyy myös lukuharrastuksen juurruttamiseen oppilaiden tulevaisuutta varten. Koulussa harjoitellaan myös tiedonhakuja sekä erilaisten tekstien lukemista. Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen yhtenä keskeisenä tavoitteena on kehittää oppilaiden kielitaitoja, vuorovaikutustaitoja ja kykyä ymmärtää erilaisia tekstejä. Lisäksi opetus pyrkii herättämään kiinnostusta kirjallisuuteen ja tukemaan oppilaita monipuolisina kielenkäyttäjinä ja viestijöinä koulu-uransa aikana. (Opetushallitus 2014.)

Tunnetuimpia lukutaitoa mittaavia tutkimuksia on PISA-tutkimukset, joiden uusimmat tulokset julkaistiin jouluna 2023. PISA-tutkimusohjelman (Programme for International Student As-

assessment) kohdejoukkona on 15-vuotiaat nuoret. Vuonna 2022 tehdyt tutkimukset ovat kahdeksan PISA-tutkimukset. Vuoden 2018 PISA-tutkimuksien lukutaidon arvioon verrattuna Suomen pistekeskisarvo oli laskenut 30 pistettä vuoden 2022 tutkimuksissa, eli neljässä vuodessa lukutaidossa on tapahtunut suuria muutoksia. (Hiltunen, Ahonen, Hienonen, Kauppinen, Kotila, Lehtola, Leino, Lintuvuori, Nissinen, Puhakka, Sirén, Vainikainen, Vettenranta 2023.)

Kansainvälinen lukutaitotutkimus PIRLS (Progress in International Literacy Study) toteutetaan viiden vuoden välein. Tutkimuksessa tarkastellaan alakouluikäisten, pääasiassa neljäsluokkalaisten lukutaitoa eri maissa. PIRLS-tutkimuksissa selvitetään oppilaiden lukutaidon tasoa sekä monia oppilaiden suorituksiin yhteydessä olevia tekijöitä. Aiemmissä PIRLS-tutkimuksissa on havaittu, että lasten ja nuorten myönteisellä suhtautumisella on suora yhteys parempaan lukutaitoon. Tutkimuksessa kerrotaan myös, kuinka myönteinen suhtautuminen kirjoihin ja lukemiseen synnyttää lukutaitoa tukevan kehän: lukemiseen myönteisesti suhtautuva lapsi tai nuori lukee enemmän, mikä näin ollen automaattisesti vahvistaa hänen lukutaitoaan. (Leino, Nissinen, Puhakka & Rautopuro 2017.)

Opetushallitus on valmistellut syksystä 2020 alkaen eduskunnan valiokunnan aloitteesta kansallista Lukutaitostrategia 2030. Lukutaitostrategian tavoitteena on lukutaito-ohjelman avulla tukea pitkäjänteistä lukutaitotyön kehittämistä sekä luoda monipuolinen ja osallistava lukemisen kulttuuri Suomeen. Kansallinen lukutaitostrategia sisältää konkreettisia tavoitteita ja erilaisia toimenpiteitä lukutaidon vahvistamiseksi Suomessa. Opetushallitus on todennut, että lukutaidon kehittämiseksi tarvitaan useita erilaisia toimia ja tukipalveluja, joita on kehitettävä kansallisesti ja paikallisesti. (Opetushallitus 2021.)

Huoliin oppilaiden lukutaidosta on Helsingin normaalilyseon alakoululla pyritty vastaamaan muun muassa luomalla lukemisen vuosikelloa yhdessä koko alakoulun käyttöön. Osaksi tätä vuosikelloa syntyi ajatus tuottaa opinnäytetyön kehitystehtävänä kirjakerho ja kirjatapahtuma helmikuussa 2024.

Lukeminen on harrastus, johon jokaisella suomalaisella on varaa Suomen laajan kirjastoverkoston kautta, jolloin lukuharrastus on käytännössä ilmainen tapa kartuttaa sanavarastoa. Lukutaito ei ole kuitenkaan itsestään selvyys, vaan sen ylläpito ja oppiminen vaatii sitä, että lukee

aktiivisesti myös vapaa-ajallaan. Huono itsetunto ruokkii myös huonoa lukutaitoa. Innostamalla kirjallisuudesta innostuu automaattisesti myös lukemaan ja jo yhden kirjan lukeminen parantaa lapsen lukutaitoa. (Helovuori 2016, 45, 62.)

Lasten ja nuorten asenteet lukemista kohtaan ovat suuria avaintekijöitä lukemisharrastuksen kannalta. Yhä useampi nuori suhtautuu lukemiseen kielteisesti ja yhä harvempi nuori mainitsee vapaa-ajallaan lukemisen harrastukseksi. Tutkimusten mukaan etenkään pojat eivät pidä lukemisesta. Noin 63 % pojista kertoi lukevansa vain, jos oli aivan pakko. Suurimmaksi syyksi kerrottiin lukuharrastuksen vähenemiseen olevan lukutaidon puute. (Sandell & Härkönen 2019.) PIRLS-tutkimuksien mukaan, suuri muutos lukemisen asenteeseen tapahtuu juuri neljännen luokan tienoilla tai sen jälkeen (Leino ym. 2017).

Koulu-uransa aloittavat oppilaat ovat innokkaita oppimaan lukemaan. Hyvän lukutaidon saavuttaminen edellyttää kuitenkin oppilaalta sitoutumista, aktiivisuutta ja lukemisen harrastamista koulun ulkopuolella. Taitava lukija tarvitsee lukutaidon lisäksi myös motivaatiota harjoitella ja säännöllistä lukuharjoitusta. Tästä syystä kouluissa tuleekin kiinnittää huomiota siihen, että oppilaiden lukumotivaatio herää ja se saadaan pidettyä yllä. (Opetushallitus 2024.)

Onkin tärkeää, että kiinnostus kirjoihin ja lukemiseen saadaan säilytettyä lapsuudesta aikuisuuteen saakka. Tähän lähdimme etsimään yhdessä koulun henkilökunnan kanssa ratkaisua Helsingin normaalilyseon alakoululla; sitä miten saisimme samalla kertaa tarjottua alakoulun oppilaille lisää koulun ulkopuolista kerhotoimintaa, sekä lukuharrastuksen tukemista. Halusimme saada oppilaat huomaamaan, että vaikka lukeminen onkin yksi tapa tutustua kirjoihin, se ei ole kuitenkaan se ainoa tapa.

Opinnäytetyön tarve ja aihe alkoi hahmottua työskennellessäni Helsingin normaalilyseolla elokuussa 2023. Olen työskennellyt alakoululla viisi vuotta koulunkäynninohjaajana opintojeni ohessa, ja tehtäviini on kuulunut myös suurena osana iltapäiväkerhon vastuunohjaajan työt. Pohdimme yhdessä opinnäytetyön ohjaajani kanssa Helsingin normaalilyseolla, miten voisimme innostaa oppilaitamme koululla lukemiseen ja ennen kaikkea tukea heidän lukuharrastustaan entistä paremmin.

Helsingin normaalilyseolla järjestetään vielä verrattain vähän kerhotoimintaa 3–6 luokkalaisille oppilaille, koska alakoulua vasta rakennetaan täyteen varustukseensa. Oma henkilökohtainen kiinnostukseni kirjoihin ja lukemiseen sekä vahva ammattiosaaminen kerhon ohjaamisessa ja

tapahtumien järjestämisessä yhdistettiin tässä opinnäytetyössä kirjakerhoksi sekä Kirjamatkatapahtumaksi, joka järjestettiin Helsingin normaalilyseolla perjantaina 16.2.2024.

Ajatus oppilaiden osallistamisesta projektiin tuntui loogiselta keskusteltuamme opinnäytetyön ohjaajan kanssa kerhon sisällöstä. Perusopetuksen keskeisiä kasvatustehtäviä on oppilaiden konaisvaltaisen kehityksen tukeminen ja vahvuuksien tunnistaminen sekä sosiaalisten taitojen kehittäminen yksilönä ja ryhmässä (Uusitalo & Vuorinen 2022, 39-40).

Suurimmaksi haasteeksi opinnäytetyön yhteydessä ilmeni se, että kirjakerhon alkaessa lokakuussa 2023 oppilailla oli jo hyvin täydet harrastusviikot. Innokkaita oppilaita mukaan oli paljon, mutta heidän kaikkien etukäteen aloitetut harrastukset eivät antaneet tilaa osallistua enää koulun järjestämään omaan kerhotoimintaan. Mukaan ilmoittautuneita oli jokaiselta luokkasteelta alakoulusta, yhteensä 13 oppilasta.

Samalla kun halusimme lisätä oppilaiden tietoisuutta siitä, että kirjoihin voi tutustua muutenkin kuin lukemalla niitä, halusimme konkreettisia tuloksia siitä, että koulun jälkeiselle kerhotoiminnalle olisi tarvetta oppilaiden keskuudessa. Harrastamisen Suomen mallin päätavoitteena on tarjota lapsille ja nuorille maksutonta ja mieluista harrastusta koulupäivän jälkeen (Harrastamisen Suomen malli 2024), mutta sitä ei vielä ole tarjolla koulullamme. Ilmaisen kerhotoiminnan aloittaminen Helsingin normaalilyseon alakoulussa on ollut oma henkilökohtainen mielenkiintoni vuosia, mutta koska olen myös iltapäiväkerhon vastuuhjaaja, vapaamuotoinen kerhotoiminta ei ole kuulunut työnkuvaani aiempina vuosina. Helsingin normaalilyseon ollessa osa Helsingin yliopiston kasvatustieteellistä tiedekuntaa, on joidenkin toimintojen saaminen ja aloittaminen hyvin kankean byrokratian takana päätösten ollessa moniportaisia prosesseja. Näin on myös alakoulun ilmaisen kerhotoiminnan käynnistämisen kanssa. Lisäksi yksi tavoite meillä oli opinnäytetyöohjaajani kanssa saada aikaiseksi Helsingin normaalilyseon alakouluun uusi perinne, joka voidaan liittää osaksi kehitteillä olevaa lukemisen vuosikelloa.

Tutkimuskysymykset, jotka nousivat esiin opinnäytetyötä aloittaessani: miten oppilaat itse kokevat osallisuutensa kerhotoiminnassa ja tapahtuman tekemisessä, sekä lisäksi yhteinen tekeminen oppilaiden osallisuutta Helsingin normaalilyseolla.

Lasten osallisuuden lisääminen on ollut viime aikoina trendikästä ja osallisuuden ympärille on tehty useampia opinnäytetöitä. Myös Helsingin normaalilyseon yläkoulun puolelle on tehty pa-

rin viimeisen vuoden aikana kvantitatiivinen tutkimus järjestyssäännöistä ja osallisuudesta. Valitsin opinnäytetyöni tutkimustavaksi toiminnallisen opinnäytetyön myös osittain tästä syystä sekä omasta mielenkiinnostani kyseiseen aiheeseen.

3 TIETOPERUSTA

Opinnäytetyön tietoperusta rakentuu sosiaalipedagogiikan, positiivisen pedagogiikan, lasten osallisuuden ja tapahtuman rakentamisen näkökulmista.

Tässä opinnäytetyössä keskitytään erityisesti sosiaalipedagogiikan yleiseen tehtävään, eli kuinka sosiaalipedagoginen toiminta pyrkii tukemaan ihmisten kasvua ja oppimista sosiaalisissa ympäristöissä, kuten kouluissa, päiväkodeissa ja nuorisotyössä. Sosiaalipedagogiikan ja nonformaalin oppimisen yhdistäminen kerhotoiminnassa edistää muun muassa oppilaiden sosiaalista kehitystä, vuorovaikutustaitoja sekä luovuutta. (Moss & Petrier 2019.)

Helsingin normaalilyseon alakoululla meillä kasvatopedagogiikan lähtökohtana on positiivinen pedagogiikka. Koulumme korostaa oppilaiden vahvuuksien ja positiivisten ominaisuuksien merkitystä oppimisessa ja kasvussa. Positiivisen pedagogiikan avulla pyritään vahvistamaan myönteistä kehitystä ja hyvinvointia oppilaiden arjessa. Lisäksi koululla painotetaan oppilaiden vahvuuksien hyödyntämistä kouluarjessa.

Lasten osallisuus tässä opinnäytetyössä on lapsen näkökulman huomioon ottamista, lasten mielipiteiden kuuntelemista, lapsen omaehtoista toimintaa ja ennen kaikkea mukanaoloa kerhotoiminnan ja Kirjamatka-tapahtuman jokaisessa kohdassa.

Opinnäytetyön tavoitteena oli järjestää Kirjamatka-tapahtuma yhdessä oppilaiden kanssa, samalla kun lisäisimme osallisuutta koululla. Onnistuneen tapahtuman malli syntyy kuudesta erilaisesta kysymyksestä, jotka määrittävät tapahtumaa ja sen suunnitteluvaiheita (Vallo & Häyrinen 2016, 121).

3.1 Sosiaalipedagogiikka

Sosiaalipedagogiikka on pedagoginen lähestymistapa, joka korostaa yksilön kokonaisvaltaista kehitystä ja hyvinvointia sosiaalisten vuorovaikutussuhteiden kautta. Se on lähestymistapa, jolla on kaksi kehityslinjaa; korostaa yksilön sosiaalisen ympäristön merkitystä sekä keskittyä yksilöiden ja yhteisöjen hyvinvoinnin ja kehityksen tukemiseen. (Nivala & Ryyänen 2019a, 57; Moss & Petrie 2019.)

Sosiaalipedagogiikka mielletään usein osaksi niin kutsutun nonformaalin kasvatuksen aluetta. Nonformaali kasvatusta viittaa kasvatukseen ja oppimiseen, joka tapahtuu epämuodollisissa ympäristöissä ja tilanteissa koulujärjestelmän ulkopuolella, kuten esimerkiksi nuorisotyössä tai

harrastustoiminnassa. Sosiaalipedagogisessa työotteessa nonformaaleissa ympäristöissä korostetaan yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja vuorovaikutusta. (Nivala & Ryyänen 2019a, 19; Moss & Petrier 2019.)

Nivala ja Ryyänen (2019a, 17-19) toteavat myös, että sosiaalipedagogiikassa keskitytään sekä kasvatukseen että kasvun prosesseihin ja niiden tukemiseen. Sosiaalinen kasvatuksen tavoitteita on tukea ihmisen kasvua niin, että hän pystyy itse toteuttamaan omia mahdollisuuksiaan ja luovuuttaan. Sen lisäksi sosiaalinen kasvatusta tukee ihmistä sosiaalisena toimijana yhteiskunnan jäsenenä sekä omana itsenään. Sosiaalipedagogiset toimintamuodot kasvatuksessa ovat toiminnallisia ja osallistavia. Taustalla onkin usein osallistavan pedagogiikan idea.

Nivala ja Ryyänen (2019b, luku ”Koulu”) toteaa, että koulussa sosiaalipedagogisessa työotteessa opettaja ottaa huomioon oppilaiden erilaisuuden sekä oppijoina, että myös sosiaalisina toimijoina. Opettaja huomioi oppilaiden eriaisteiset valmiudet itseohjautuvaan ja aloitteelliseen työskentelyyn sekä ryhmätoimintaan. Lisäksi sosiaalipedagogisella työotteella voidaan pyrkiä ehkäisemään sosiaalisia ongelmatilanteita sekä tunnistamaan ja ratkaisemaan yhteiskunnalliseen eriarvoisuuden epäkohtia.

3.2 Positiivinen pedagogiikka

Positiivinen pedagogiikka on kasvatustilafilosofia, joka korostaa oppilaan vahvuuksien, voimavarojen ja positiivisten ominaisuuksien merkitystä oppimisessa ja kasvussa. Se pyrkii myös vahvistamaan myönteistä kehitystä ja hyvinvointia. (Leskisenoja 2019, 43.)

Trogen (2021, 23) puhuu siitä, kuinka tärkeä osa positiivista pedagogiikka on oppilaiden itseohjautuvuuden tukeminen ja vastuun ottaminen omasta oppimisestaan. Tavoitteena onkin luoda kannustava ilmapiiri, jossa oppilaat kokevat olevansa arvostettuja ja kykeneviä oppilaita. Positiivisen pedagogiikan keskeisimpiä periaatteita on vahvuuksien korostaminen, myönteinen vuorovaikutus, itseohjautuvuuden tukeminen sekä positiivien palautteen antaminen.

Nykymuodossa positiivinen pedagogiikka on saanut alkunsa Yhdysvalloissa 2000-luvun alussa professori Martin Seligmanin työn tuloksena. Positiivisen pedagogiikan keskiössä on ihmisen hyvinvointiin ja menestykseen liittyvät osa-alueet, kuten onnellisuus, tyytyväisyys ja menestyminen. Seligmanin mukaan onnellisuus koostuu positiivisista tunteista, merkityksestä sekä sitoutumisesta. Seligmanin PERMA-malli perustuu viiteen hyvinvoinnin pääelementtiin: positii-

visiin tunteisiin, sitoutuminen itseemme ja vahvuksiimme, terveisiin ja positiivisiin ihmissuhteisiin, merkityksen ja tarkoituksen etsiminen omassa elämässä sekä menestyksen ja saavutuksen tunne elämässä. Jos onnistumme kattamaan kaikki viisi hyvinvoinnin pääelementtiä, voimme Seligmanin mukaan saavuttaa kestävän ja täydellisen hyvinvoinnin elämässämme. (Sánchez 2024.)

Leskisenoja (2019, 17-19) toteaa, kuinka ihmisillä on taipumusta psykologiseen ilmiöön nimeltä negatiivisuuden vinouma, jolloin henkilö painottaa enemmän elämässään negatiivisia kokemuksia kuin positiivisia kokemuksia. Muun muassa ilo, tyytyväisyys ja toiveikkuus ovat myönteisiä tunteita ja samalla myös hyvinvointimme kulmakiviä. Positiivisen pedagogiikan päätavoitteena onkin yksilöiden ja yhteisöjen kukoistaminen, mikä viittaa onnellisuuden ja hyvinvoinnin huipputilaan, eli siihen hetkeen, kun ihminen kokee olevansa elämässään parhaimmillaan (Leskisenoja 2019, 17-19.)

Positiivinen pedagogiikka on ennen kaikkea oppilaan hyvinvoinnin edistämistä, oppilaan mahdollisuuksiin uskomista, vahvan luonteen rakentamista sekä välittävää kohtaamista. Positiivinen pedagogiikka ei ole kuitenkaan negatiivisten tunteiden ja kokemusten kieltämistä, yltiöpositiivista ajattelua, oppilaiden epäaitoa tai ansaitsematonta kehumista tai epäasiallisen käytöksen hyväksymistä. Positiivinen pedagogiikka keskittyy erityisesti siihen, mikä kussakin oppilaassa on hyvää ja sen tukeminen vahvistaa oppilaan myönteistä käsitystä omasta itsestä. (Leskisenoja 2019, 43; Uusitalo & Vuorinen 2022, 39-40.)

Positiivisten vahvuuksien rakentaminen koulu- ja kerhomaailmassa on aktiivista hyvän havaitsemista ja keskittymistä onnistumisiin jokaisessa oppilaassa päivittäin. Eri vahvuuksien korostaminen koulupäivän aikana oppilaan kohdalla auttaa vahvistamaan oppilaan itsetuntoa ja positiivista minäkuva. (Uusitalo & Vuorinen 2022, 89-92.)

Uusitalo & Vuorinen (2022, 89-92) jaottelevatkin ihmisten vahvuudet seuraaviin kategorioihin: voimavahvuudet, ydinvahvuudet, kasvuvahvuudet sekä luontevahvuudet kirjassaan *Huomaa Hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa*. Voimavahvuuksia ovat muun muassa sinnikkyys, itsesäätely ja myötätunto. Ne ovat vahvuuksia, joita oppilaat voivat oppia joka päivä koko kouluvuoden ajan. Sinnikkyys ja itsesäätely ovat enemmän henkilökohtaisen kasvun ja kehittymisen vahvuuksia, kun myötätunto puolestaan on sosiaalisten suhteiden ja yhdessä toimimisen vahvuuksia. Ydinvahvuudet taas nopeuttavat uusien asioiden oppimista.

Ne ovat ihmisen yksilöllinen tapa ajatella ja toimia, sekä ne auttavat meitä saavuttamaan tavoitteita elämässä. Ydinvahvuudet tuovat ihmisen parhaat puolet esille. Kasvuvahvuudet eivät ole aktiivisessa käytössä päivittäin, mutta ne luovat ihmiselle uusia mahdollisuuksia. Ne ovat usein myös niitä vahvuuksia, joita ihailimme muissa ihmisissä.

Ihmisen hyvinvoinnille tärkein asia kuitenkin on hyvät ihmissuhteet yhdistettynä vahvuuksiin. Ihmissuhteet ja hyvät vuorovaikutustaidot ovat tärkeitä myös kasvun ja oppimisen tukemiseen. Jokainen oppilas tarvitsee elämäänsä ystävyyttä, myönteisiä kohtaamisia, tunteen hyväksytyksi tulemisesta sekä arvostettuna ryhmän jäsenenä. Oppilaiden osallisuus kasvaa, kun he ovat osa yhteisöllistä toimintakulttuuria. (Avola & Pentikäinen 2022, 208-213.)

Helsingin normaalilyseolla meillä on käytössä kasvatopedagogiikkana positiivinen pedagogiikka. Positiivinen pedagogiikka keskittyy koulullamme oppimisen ja kasvun edistämiseen positiiviseen ja voimavarakeskeiseen lähestymistapaan. Tällä lähestymistavalla pyrimme korostamaan oppilaiden vahvuuksien, omien mahdollisuuksien tunnistamista sekä hyödyntämistä oppimisessa ja koulunkäynnissä. Positiivinen pedagogiikka koulullamme kannustaa opettajia ja muita koulun henkilökuntaa keskittymään oppilaiden vahvuuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja heidän positiivisiin ominaisuuksiinsa enemmän kuin negatiivisiin ominaisuuksiin. Sen lisäksi pyrimme koululla kannustamaan vuorovaikutukseen, joka tukee oppilaiden itseluottamusta, itsetuntoa ja motivaatiota. Koulullamme painotetaan myös tunnetaitojen opetusta, kuten tunnetietoisuutta, itsehallintaa ja empatiataitoja.

3.3 Lasten osallisuus

Osallisuus on ihmisen luonteeseen liittyvää tunnetta kuulua johonkin ryhmään tai yhteisöön. Ihminen tuntee olevansa aktiivinen osa yhteisöä, kun hän osallistuu tai on mukana jossain toiminnassa, päätöksenteossa tai vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Osallisuuteen liittyä isona osana myös mahdollisuus vaikuttaa, ilmaista oma mielipiteensä vapaasti sekä osallistua yhteisiin asioihin. Osallisuus syntyy ennen kaikkea ihmisen sisäisestä kokemuksesta ja se vahvistuu vuorovaikutuksesta muiden ihmisten kanssa. (Helin, Kola-Torvinen & Tarkka 2018, 15; Mäkelä 2011, 17.)

Nivala ja Ryytänen (2019b, luku ”Osallisuus suhteena yhteisöön”) puhuvat kirjassaan Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa, siitä miten osallisuuden toteutumiseksi tarvitaan kolme eri osa-aluetta: johonkin kuuluminen, osallistuminen ja johonkin kuulumisen

tunne. Pelkkä toimintaan osallistuminen ei vielä riitä, jos se ei saa aikaan ihmisessä kuulumisen tunnetta. Tosin myöskään pelkkä kuulumisen tunnekaan ei riitä, koska pelkkä kuulumisen tunne voi toteutua myös yhteisöissä, joissa ei ole mahdollista vaikuttaa yhteisiin asioihin. Nilvalan ja Ryynäsen (2019b, luku ”Osallisuus suhteena yhteisöön”.) mukaan onkin tärkeää, että ihmisellä on mahdollisuus osallistua erilaisiin toiminnallisiin projekteihin aina ideoiden synnystä niihin liittyvään päätöksentekoon, toteutukseen ja arviointiin asti. Tämä osallistuminen voi synnyttää osallisuuden tunteen, joka ei ole vain hetkellinen kokemus, vaan pikemminkin pitkäaikaisesti kehittyvä aktiivinen toimijuus ja kuulumisen tunne.

Perusopetuslaki (1998) sanoo, että opetuksen järjestäjän tulee edistää oppilaiden osallisuutta sekä huolehtia siitä, että oppilaille on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja sen kehittämiseen oppilaiden ikäkauden ja sen edellytysten mukaisesti. Perusopetuksen opetussuunnitelmassa määritellään, että osallisuus koulussa on sitä, että oppilas on osa ryhmää ja yhteisöä sekä koulussa tapahtuvaa vuorovaikutusta oppilaiden omista lähtökohdista lähtien. Oppilaille pitää tarjota koulussa mahdollisuus vaikuttaa omiin asioihin sekä tulla hyväksytyksi ja ymmärretyksi omanlaisena yksilönä. Oppilaiden oman koulutyön suunnittelu on luontevin tapa vahvistaa oppilaiden kokemaa osallisuutta. Opetussuunnitelmassa mainitaan myös, että oppilaiden tulee saada kokemuksia yhteistyöstä ja demokraattisesta toiminnasta niin omassa luokassa kuin koulussa, esimerkiksi oppilaskunnanhallituksen kautta. (Opetushallitus 2014.)

Lasten osallisuus on olennainen osa heidän kasvuaan ja kehitystään. YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa mainitaan lapsen oikeus osallisuuteen. Lapsen oikeuksien sopimuksessa mainitaan muun muassa, että jokaisella lapsella on oikeus hyvään opetukseen, huolenpitoon ja kannustavaan palautteeseen. Lapsella on myös oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiinsa, oppia leikkien ja iloita oppimastaan. Lisäksi lapsen oikeuksien sopimuksessa mainitaan myös lapsen oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. (Unicef 2024.)

Leskisenoja (2019, 95–96) puhuu lapsen osallistamisen ja sisäisen motivaation yhdistymisestä. Kun lapsi on innostunut ja kiinnostunut tekemisistään, kiinnittyy hän parhailaan olevaan toimintaan tehokkaammin. Lasten osallisuudessa lapset otetaan mukaan toiminnan suunnitteluun, jolloin lapsien on helpompi löytää itselleen heitä kiinnostavaa tekemistä. Leskisenoja (2019, 95–96) mainitseekin kirjassaan etenkin erilaiset projektit, jotka tarjoavat jokaiselle lapselle mahdollisuuden mielekkääseen toteutukseen. Saadakseen osallisuuden tunteen lapsen ja nuoren pitää saada oma äänensä kuuluviin. Kaikkia osallisuuden taitoja: oman mielipiteen kertomista,

omien valintojen tekemistä ja oma-aloitteisuutta, on hyvä harjoitella yhdessä turvallisessa ilmapiirissä. (Leskisenoja 2019, 152; Helin, Kola-Torvinen & Tarkka 2018, 13.)

Sherry Arnstein on alkujaan vuonna 1969 kehittänyt kansalaisen osallisuuden portaat. Roger Hart on puolestaan vuonna 1992 kehittänyt Arnsteinin portaikon pohjalta lasten osallisuuden portaat (KUVIO 1). Hartin kehittämän osallisuuden tikapuumalli kuvaa, miten lapset ja nuoret osallistuvat päätöksentekoon ja toiminnan suunnitteluun. Mitä korkeammalle portaalle tika-puilla siirrytään, sitä vahvemmin lapsen osallisuuden katsotaan toteutuvan. (Turja 2011; Nurmi & Rantala 2011, 146-147; Organizing Engagement 2024.)

KUVIO 1 Lasten osallisuuden portaat Hartin mukaan Turjan (2011) näkemyksellä.

Hartin mallin alimpia askelia ei lasketa osallisuuteen kuuluvina Turjan (2011) mukaan, vaan se on enemmänkin lasten ajattelun manipulointina aikuisten haluamaan suuntaan. Ensimmäinen varsinainen osallisuuden porras on tasolla neljä, joka on yksisuuntainen prosessi, jossa lapset ja nuoret kertovat mielipiteensä, mutta aikuiset tekevät päätökset ilman lasten ja nuorten osallistumista päätöksentekoon. Tällöin aikuiset määrittelevät missä ja miten lapset tulevat kuulluksi ja saavat olla osallisia.

Tasolla viisi aikuisten ohjaamana vuoropuheluna ohjataan keskustelua ja aikuiset neuvottelevat lasten ja nuorten kanssa, mutta tekevät silti lopulliset päätökset. Tasolla kuusi alkaa luova yhteistyöprosessi, jossa aikuiset arvostavat lasten ja nuorten näkemyksiä ja pyrkivät aktiivisesti löytämään tapoja ottaa ne huomioon. (Nurmi & Rantala 2011, 146-147; Tuira 2011; Organizing Engament 2024.)

Tasolla seitsemän lapset ja nuoret siirtyvät kohti itsenäistä päätöksentekoa. Tällöin lasten itsenäistä toimintaa tuetaan ja heitä rohkaistaan ottamaan vastuuta. Aikuiset toimivat jo enemmän lasten toiminnan mahdollistajina ja ohjaajina tarvittaessa. Tason kahdeksan autonomiassa lasten ja nuorten toiminta nähdään arvokkaana ja osallisuus on toiminnan päälähtökohta. Lasten ja nuorten ryhmä toimii itsenäisesti, ideat syntyvät lapsilta ja nuorilta ja he ovat päättäjiä omassa toiminnassaan. Aikuiset toimivat enemmänkin tukijoina ja resurssien tarjoajina. (Nurmi & Rantala 2011, 146-147; Tuira 2011; Organizing Engament 2024.)

Leskisenoja (2019, 151-152) vahvistaa ajatusta puhuessaan siitä kuinka lapsen äänen tulee kuulua tapahtuman järjestämisen jokaisessa vaiheessa: suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Aivan liian usein aikuiset puuttuvat ja tekevät asioita lapsen tai nuoren puolesta. Harvoin aikuiset uskaltavat antaa lapsille ja nuorille täysiä vapauksia tuoda julki omia ajatuksiaan ja toiveitaan toimintaan liittyen. Tällä tavoin myös lapsen ja nuoren itsemääräämisoikeus vahvistuu, samoin kuin ajattelu ja luovuus lisääntyy. Myös lapsen ja nuoren ongelmanratkaisukyvyt paranevat. (Leskisenoja 2019, 151-152.)

Mäkelä (2011, 16-17) puhuu puolestaan siitä, kuinka osallisuus on aina vuorovaikutuksellista. Samalla hän mainitsee, että lapsen ja nuoren minuus muodostuu osallistuvan vuorovaikutuksen tilanteissa. Näin ollen jokainen, joka on lapsen tai nuoren kanssa kanssakäymisissä, tukee tätä vuorovaikutusta. Ystävyys- ja ryhmätyötaidot ovat tärkeimpiä työkaluja elämän aikana, joiden rakentaminen aloitetaan jo päiväkodissa. Koulun yksi tärkeimpiä tehtäviä onkin jatkaa ryhmätyötaitojen opetusta ja taitoa työskennellä erilaisten ihmisten kanssa. Ryhmätyötaidot tukevat oppilaiden yhteenkuuluvuutta ja osallisuuden tunnetta joukkoon kuulumisesta. (Avola & Pentikäinen 2022, 213-229.)

Tärkeää on, että aikuiset tukevat lasten osallisuutta ja tarjoavat heille mahdollisuuksia vaikuttaa omiin asioihinsa omista lähtökohdistaan käsin. Näin luodaan yhteisöjä, joissa jokainen lapsi saa äänensä kuuluviin ja kokee itsensä arvostetuksi ja hyväksytyksi osaksi yhteisöä. Tunne siitä,

että lapsella ja hänen mielipiteillään on merkitystä, lisää lapsen myönteisiä tunteita, kuten yhteenkuuluvuuden tunnetta, hyväksytyksi tulemistä sekä ennen kaikkea iloa ja ylpeyttä omasta ja ryhmän osaamisesta ja toiminnasta. (Leskisenoja 2019, 154.)

Lasten osallisuus vaatii myös ohjaajilta suunnitteluvaiheessa enemmän, koska lasten osallisuus ei toteudu itsestään ilman etukäteissuunnittelua. Osallisuutta pitää suunnitella kuten muutakin toimintaa, ja esittää kysymyksiä toiminnalle, että miten lapsille tarjotaan mahdollisuuksia kokea osallisuutta omassa ryhmässään? Miten saada myös ujut lapset ilmaisemaan ja kertomaan ajatuksiaan ja mukaan toimintaan? Onkin tärkeää, että jokainen lapsi saa onnistumisen kokemuksia ja mahdollisuuden oppia itsestään. Yhdessä toisten kanssa toimiminen projektissa vahvistaa osallistumisen ja vaikuttamisen taitoja, sekä vuorovaikutustaitoja sekä yhteisten sopimusten ja luottamuksen merkitystä. (Helin, Kola-Torvinen & Tarkka 2018, 9-13; Nivala & Ryyänen, 2024.)

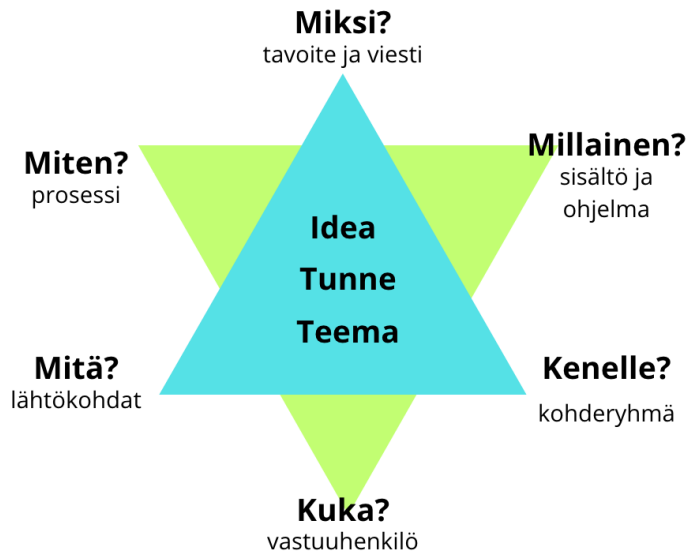
Helsingin normaalilyseon alakoululla oppilaiden osallisuuden tärkein ilmenemismuoto on oppilaskunnanhallitus, joka työskentelee oppilaiden etujen ja hyvinvoinnin puolesta. Oppilaskunnanhallitukseen kuuluu koulussamme jokaiselta luokka-asteelta kaksi oppilasta, jotka edustavat omaa luokkaansa hallituksessa. Oppilaskunnanhallitus pyrkii koulussamme saamaan oppilaiden ääntä kuuluviin ja he ovat muun muassa järjestäneet kyselyn lukuvuoden aikana koulun pihatoiminnasta, ruokalakäyttäytymisestä sekä ajaneet siivouksen tason nostoa koulullamme.

3.4 Tapahtuman järjestäminen

Tapahtuma on ajallisesti rajattu ja organisoitu tilaisuus, johon usein kokoontuu joukko ihmisiä tietynlaisen tarkoituksen tai aktiviteetin ympärille. Tapahtumilla voi olla monenlaisia luonteita ja tavoitteita. Erilaisten tapahtumien järjestäminen vaatii usein pitkäjänteistä suunnittelua ja koordinointia eri osa-alueiden välillä. Tapahtuman tarkoitus ja osallistujamäärä voi vaihdella suuresti sen luonteen ja järjestäjän mukaan. (Vallo & Häyrinen 2022, 69-73.)

Vallo ja Häyrinen (2016, 121-128) esittävät onnistuneen tapahtuman mallin (KUVIO 2) kirjassaan Tapahtuma on tilaisuus – tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Malli syntyy kuudesta erilaisesta kysymyksestä, jotka määrittävät onnistunutta tapahtumaa, kun jokainen kysymys on mietitty tarkkaan suunnitteluvaiheessa. Onnistuneen tapahtuman malli syntyy kahdesta osasta, jotka Vallo ja Häyrinen (m.t., 121-128) ovat jakaneet strategisen kolmion kysymyksiin (miksi, kenelle ja mitä?) ja operatiivisen kolmion kysymyksiin (miten, millainen ja

kuka?). Strategiset kysymyksestä syntyy vastauksena kyseisen tapahtuman idea tai teema, kun taas operatiivisista kysymyksistä syntyy vastaus onnistuneen tapahtuman tunteeseen. Hyvin onnistuneessa tapahtumassa kolmioiden tulee olla keskenään tasapainossa.

Kuvio 2: Onnistuneen tapahtuman malli (Vallo & Häyrinen 2016, 128)

Tapahtuman suunnittelun alussa on aina mietittävä tarkkaan, että miksi kyseinen tapahtuma järjestetään ja mitä sillä halutaan viestiä osallistujille? Tapahtuman tavoitteen tulee olla selkeä, kun suunnittelu etenee alkuideasta eteenpäin. (Vallo & Häyrinen 2016, 121-128.) Suunnitteluvaihe vaatii aikaa tapahtuman laajuuden mukaan ja tapahtumalla tulee olla aina jonkinlaiset tavoitteet, jotka jaetaan kolmeen ryhmään: tekniset tavoitteet, muutostavoitteet ja vaikuttavuustavoitteet (Vallo & Häyrinen 2022, 47-48).

Kun tapahtuman tavoite on selkeästi pohdittu, mietitään, että kenelle kyseistä tapahtumaa ollaan järjestämässä? Kohderyhmän ollessa tiedossa, pohditaan, että millainen tapahtuma on so-piva, jossa yhdistyy sekä tavoitteet, että kohderyhmä. Mitä tai millaista tapahtumaa ollaan järjestämässä. Samalla pohditaan missä ja milloin kyseinen tapahtuma tullaan pitämään. (Vallo & Häyrinen 2016, 121-128.) Strategisten kysymysten osat ovat erilaisia sen mukaan, millaista tapahtumaa ollaan rakentamassa, mikä on tapahtuman tavoite, millaiselle kohderyhmälle tapahtumaa rakennetaan ja millainen elämys osallistujille halutaan antaa. (Vallo & Häyrinen 2016, 88.)

Strategisten kysymysten jälkeen tapahtuman idean tai teeman ollessa valmis, siirrytään operatiivisiin kysymyksiin, joka on tapahtuman toteuttamista. Tapahtumaprosessi vastaa kysymykseen, miten tapahtuma toteutetaan niin, että tapahtuman tavoitteet toteutuvat ja idea tai teema tulee selkeäksi osallistujille. (Vallo & Häyrinen 2016, 121-128.)

Suunniteltu tapahtuman sisältö ja ohjelma riippuu tavoitteista, kohderyhmästä ja halutusta viestistä kohderyhmälle. Samalla vastataan kysymykseen, millainen tapahtuma järjestetään. Sisällön suunnittelussa tapahtuman halutulla kohderyhmällä on tärkeä rooli, jotta tapahtumasta saadaan onnistunut myös osallistujien mielestä. Viimeisenä sakarana onnistuneen tapahtuman mallissa on kuka tai ketkä tapahtuman järjestää ja toimii tapahtuman vastuuhenkilönä. (Vallo & Häyrinen 2016, 121-128.)

Tapahtumaprosessiin kuuluu suunnittelu-, toteutusvaihe sekä jälkivaihe. Suunnittelu kannattaa aloittaa hyvissä ajoin etukäteen ja mukaan suunnitteluun kannattaa ottaa kaikki ne, joiden mukana olo on oleellista tapahtuman onnistumiselle. Tällä tavalla saadaan myös erilaisia näkökulmia ja ideoita kehittelyyn ja suunnitteluun. Se myös samalla lisää tapahtuman onnistumisen todennäköisyyttä. (Vallo & Häyrinen 2016, 191.)

Vallo & Häyrinen (2022, 147) toteavat myös, että tapahtumaa voi käyttää oppimisen välineenä. Toki tapahtumaa tehdessä ja toteuttaessa, on hyvä huomioida, että tapahtumassa on erilaisia oppijoita. Oppimismalleja ovat visuaalinen oppiminen, audittiivinen oppiminen sekä kinesteettinen oppiminen. Visuaalisessa oppimisessa oppilas oppii kuvien, värien ja mielikuvien kautta. Audittiivinen oppimisessa oppilas oppii keskustelemalla, kyselemällä ja kuuntelemalla. Kinesteettistä oppimisessa oppilas oppii ennen kaikkea itse tekemällä ja kokeilemalla. (Ekonomi valmennus 2024.) Tapahtuman tuleekin sisältää elämyksiä ja olla elämyksellinen, jolloin tarjotaan toimintaa kaikille oppimismalleille (Vallo & Häyrinen 2022, 147).

4 MENETELMÄT

Tämä kehittämistehtävän tutkimuksellinen osa on toiminnallisia menetelmiä sisältävä laadullinen tutkimus.

Puusa & Juuti (2020, luku ”Johdanto”) määrittelevät laadullisen tutkimuksen tutkimukseksi, jossa pyritään ymmärtämään tarkastelussa olevaa ilmiötä tutkimuksen kohteena olevien ihmisten näkökulmasta. Tutkimuksessa ollaan tällöin kiinnostuneita henkilöiden kokemuksista, ajatuksista ja tunteista. Laadullisessa tutkimuksessa on tyypillistä, että pyritään tuottamaan tutkimuksella yksityiskohtaista tietoa tutkitusta aiheesta. Kanasen (2015, 138-140) mukaan laadullisessa tutkimuksessa aineisto ohjaa tutkimusta, jolloin tutkimus ei välttämättä etene suunnitellusti suorassa linjassa kohti ennalta määriteltyjä tavoitteita.

Kehittämistehtävässäni on toimintatutkimuksellinen ote. Toimintatutkimus soveltuu etenkin työkäytänteiden ja työmenetelmien kehittämistyöhön. Toimintatutkimuksessa keskeisintä on saada aikaan ongelmien ratkaisuun ja muutokseen johtavaa toimintaa, jolla pyritään muuttamaan todellisuutta. Keskeistä on käytännöissä mukana olevien osallistuminen ja osallistaminen. (Jyrämä 2021.) Kehittämistehtävässä tehtiin konkreettisenä oppilaiden osallisuuden lisäämistä varten kirjakerho sekä sen huipentumana Kirjamatka-tapahtuma. Kehittämistyössä tuotettiin konkreettista muutosta Helsingin normaalilyseolle ja siitä kerättiin palautetta oppilailta.

Olen käyttänyt tässä opinnäytetyössä laadullisena tutkimusmenetelmänä osallistuvaa havainnointia. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija on mukana aktiivisesti tutkimuskohteen toiminnassa ja tilanteissa (Laukkanen, Pekkarinen & Vilmilä 2018, 89). Osallistuvan havainnoinnin etuna tässä opinnäytetyössä on, että toiminnan ohjaajana ja tutkijana pääsin syvemmälle toimintaan mukaan. Havainnointia on käytetty opinnäytetyössäni tutkimusmenetelmänä, jossa havainnointiin oppilaiden toimintaa ja viitteitä osallisuuden onnistumisesta kerhotoiminnassa ja järjestetyssä tapahtumassa. Havainnointi tapahtui kolme kertaa kerhotapahtumassa kevättalven 2024 aikana, sekä itse päätapahtumassa perjantaina 16.2.2024.

Osallistuvan havainnoinnin lisäksi olen kerännyt kvantitatiivisen tutkimuksen kyselyillä lisätietoa tukemaan havainnoinnin tuloksia ja vaikutelmia, sekä oppilaiden mielipiteitä tapahtuman onnistumisesta. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa, eli määrällisessä tutkimuksessa, valitaan kysymykset etukäteen konkreettiseen muotoon, esimerkiksi kyselylomakkeeseen (Kiilakoski, Honkatukia & Huttunen 2018, 64). Kyselyjä on käytetty lopputilanteessa lasten osallisuuden ja

tuntemuksien arviointiin kirjakerhossa ja Kirjamatka-tapahtumassa, sekä järjestetyn tapahtuman onnistumisen arviointiin. Kyselyllä 1 on kerätty lisätietoa tukemaan havainnoinnin päätelmiä, sekä vahvistamaan käsitystä tapahtumaa järjestäneiden oppilaiden osallisuuden kokemuksista. Kyselyllä 2 on kerätty tietoa ja mielipiteitä Kirjamatka-tapahtumasta osallistuneilta oppilailta. Kaksi erillistä kyselyä on toteutettu Helsingin normaalilyseon alakoulussa perjantaina 16.2.2024 klo 12.00-12.15 välisenä aikana. Webropol valikoitui kyselytutkimusten ohjelmaksi sen helppouden vuoksi niin laadittaessa kysymyksiä, kuin vastausten lähettämisen helppouden vuoksi.

Valitsin osallistuvan havainnoinnin ja kyselytutkimukset opinnäytetyöhöni tutkimusmenetelmiksi, jotta kerhotoimintaan ja tapahtuman järjestämiseen osallistuneiden oppilaiden anonymiys säilyisi myös opinnäytetyön kirjoittamisvaiheessa koulun velvoittaman salassapitovelvollisuuden mukaisesti.

Koska kyseessä oli alaikäiset oppilaat, lähetin etukäteen oppilaiden huoltajille tutkimustiedotteen koulun Wilma-järjestelmässä, jossa kerroin, milloin oppilaiden havainnoinnit toteutettaisiin ja milloin kysely toteutettaisiin. Tutkimustiedotteessa oli kerrottu myös mihin käyttöön tulokset tulisivat tässä opinnäytetyössä ja kuinka ne kerättäisiin jokaiselta oppilaalta anonymisti Webropol-palvelun avulla. Webropol-palvelun avulla takasin oppilaiden anonymiuden, mutta myös salassapitovelvollisuuden, jonka Helsingin normaalilyseo velvoittaa työntekijöiltään. Lopuksi kerroin tutkimustiedotteessa huoltajille säilyttäväni tutkimustuloksia vain siihen asti, että opinnäytetyö olisi hyväksytty Humanistisen Ammattikorkeakoulun puolelta. Jokaisella vanhemmalla oli oikeus myös kieltää lapsensa osallistuminen tutkimuksiin. Tutkimuksista kieltäytyminen ei estänyt oppilaan osallistumista kirjakerhoon ja Kirjamatka-tapahtuman toteuttamiseen. Keräsin suostumukset erillisinä Wilma-viesteinä jokaisen oppilaan huoltajalta talteen Wilma-järjestelmään, josta ne voi poistaa opinnäytetyön hyväksynnän jälkeen. Suostuksiin merkittiin oppilaan nimi, sekä myönnetty lupa, päivämäärä ja paikkakunta sekä huoltajan nimi allekirjoituksena.

4.1 Kirjakerhotoiminta ja Kirjamatka-tapahtuma tiedon keruun taustalla

Opinnäytetyö on toiminnallinen opinnäytetyö. Opinnäytetyö on toteutettu yhdessä alakoulun oppilaiden kanssa luokka-asteilta 1–5. Yhdessä oppilaiden kanssa järjestimme alakoululle kirjajapahtuman, jonka lapset olivat itse suunnitelleet ja toteuttaneet kirjakerhossa. Tavoitteena

opinnäytetyöllä oli lisätä kerholla ja tapahtumalla oppilaiden osallisuutta Helsingin Normaali-lyseon alakoulussa sekä osoittaa oppilaille, että kirjat voivat olla muutakin kuin vain lukemista. Tuloksena syntyi perjantaina 16.2.2024 järjestetty Kirjamatka-niminen, yhden koulupäivän mittainen tapahtuma, joka koostui viidestä lasten itse suunnittelemasta ja toteuttamasta toimintapisteestä.

Kirjamatka-tapahtumaa varten perustettiin lokakuussa 2023 koululle uutena kerhotoiminta, johon vapaaehtoiset oppilaat pystyivät ilmoittautumaan Wilma-järjestelmän kautta. Alusta asti vanhemmille ja oppilaille informoitiin, että kirjakerho ja tapahtuma ovat osa tätä opinnäytetyötä. Kerroin myös, kuinka kerhon ja tapahtuman perusteella, sekä oppilaiden kokemuksista, koottaisiin myöhemmin keväällä 2024 tämä opinnäytetyö. Kerho kokoontui kerran viikossa lokakuusta 2023, helmikuun loppuun 2024 saakka, kaikkiaan 10 kertaa. Alkujaan kerhoon ilmoitettiin 16 oppilasta, mutta lopulta kerhossa kävi aktiivisesti viikoittain 13 oppilasta luokka-asteilta 1–5.

Opinnäytetyön Kirjamatka-tapahtumaa käytettiin osittain oppimisen välineenä niin kirjakerhoon osallistuneille oppilaille kuin itse tapahtumaan osallistuville oppilaille. Kirjakerho ja Kirjamatka-tapahtuma pyrittiin rakentamaan niin, että kaikkia oppimismalleja olisi mahdollista hyödyntää jokaisella toimintapisteillä.

Kirjakerhossa lokakuussa 2023 tapahtuman suunnittelu aloitettiin keskustelemalla ja pohtimalla erilaisia ideoita tapahtumaa varten ryhmätyöskentelyllä. Ennen kirjakerhon alkua loin kerhoon osallistuville oppilaille yhteisen Teams-kanavan, jota käytimmekin melkein joka viikko kerätessämme materiaalia tapahtumaa varten. Teams oli oppilaille tuttu työskentelytapa, joten sinne tallentaminen sujui oppilailta itsenäisesti.

Ensimmäisellä kerralla käytimme aikaa jutteluun ja ideointiin, oppilaat saivat mahdollisuuden aivoriiheen ja heille annettiin ohjeeksi kirjoittaa kaikki omat ideat ylös. Ensimmäisellä kerralla meillä ei ollut ns. tyhmiä ideoita laisinkaan, jotta saimme ajatuksemme juoksemaan ja ideoinnin lentämään. Keräsin oppilaiden ideoita suoraan valmiiksi luotuun Padlettiin. Padlet on visuaalinen tapa internetissä sisällön ideointiin, järjestämiseen ja jakamiseen (Padlet 2024). Padlet oli lapsille tuttu sovellus koulusta, joten sen opetteluun ei tarvinnut käyttää aikaa. Oppilaat pääsivät kirjoittamaan Padlettiin rauhassa ajatuksiaan pareittain tai pienissä ryhmissä.

Ajatuksia syntyi rajoittamattomasta aivoriihestä useampia kymmeniä, jonka jälkeen niistä pohdittiin parhaimpia yhdessä. Padletissa on mahdollista käydä tykkäämässä toisen ideoista, joten

oppilaat innostuivat tykkäilemään toistensa ajatuksista omatoimisesti. Tällä tavalla pian alkoi näkyä, mitkä ideoista olisivat kaikkien mieleen. Näiden tykkäysten pohjalta päädyimme seitsemään erilaiseen toimintaan, joita oppilaat halusivat alkaa työstämään suurempaa tapahtumaa varten.

Kirjakerhon sisältö ja toiminta seuraavat yhdeksän kerhokertaa, koostui erilaisten toimintapisteiden testaamisesta ja rakentamisesta, johon ohjaajana tein alustuksen ja toiminnan riippuen aiheestamme. Pohdimme joka kerhokerran lopuksi, olisiko suunniteltu piste toimiva isolla oppilasporukalla sekä totesimmeko jotain virheitä tai parannusehdotuksia. Oppilaat oppivat hyvin pian pohtimaan toimintapisteitä kriittisesti, sekä pohtivat hyvin ahkerasti sitä, jaksaisiko pienimmät ensimmäisen luokan oppilaat tehdä kaikkea, sekä olisiko toimintapisteet liian vaikeita niille, jotka eivät osanneet vielä lukea, tai kenties liian helppoja viidesluokkalaisille oppilaille. Lopulta testaamisen jälkeen oppilaat päätyivät viiteen erilaiseen pisteeseen, joita aloimme yhdessä rakentaa tapahtumaa varten: lukunurkkaukseen, kirjallisuus aiheiseen tietovisaan, yhden ison yhteisen tarinan kirjoittamiseen, kirjastometsästykseseen sekä kirjailija vierailuun.

Kaksi etukäteen ideoitua pistettä hylättiin oppilaiden toimesta. Ensimmäinen varapiste, joka hylättiin oppilaiden toimesta, oli kirjavinkkauspiste. Kirjavinkkauspiste toteutettiin kuitenkin niin, että lapset lukivat vinkattavat kirjat joululomalla, ja kirjavinkkauksista tehtiin paperiset versiot koulun kirjastoon nähtäville. Oppilaat olivat lukeneet kirjat ennen hylkäämispäätöstä, joten emme halunneet heittää hukkaan oppilaiden lukukokemuksia, joten sovimme koulun kirjastonhoitajan kanssa, että kirjavinkkaukset tulevat sinne esille. Toinen varapiste, joka suunniteltiin kirjailijavierailun aikataulun epävarmuuden vuoksi, mutta päädyttiin hylkäämään aikataulun varmistuttua, oli runopiste. Sen oppilaat hylkäsivät vain siksi, että he totesivat sen olevan liian tylsä ja yksinkertainen.

Tammikuussa 2024 aloimme kuvata mainosvideota tapahtumasta, joka oli myös oppilaiden itse suunnittelema ja toteuttama. Mainosvideo kuvattiin iPadilla ja muokattiin esittelykelpoiseksi iMovie-ohjelmalla. IMovien käyttö oli vanhemmille oppilaille tuttua, ja he organisoivatkin koko videon teon nuorempien oppilaiden kanssa. Mainosvideo jaettiin alakoulun opettajille viikkoa ennen tapahtumaa, jotta he pystyivät alustamaan Kirjamatka-tapahtuman sisältöä ja tulevaa oppilaille.

Sen lisäksi järjestimme kirjateemaan alustuksena yhdessä alakouluun kirjanvaihtotorin, johon oppilaat saivat tuoda omia vanhoja kirjoja ja viedä uutta luettavaa kotiin. Kirjoja torille tuli noin

30 kappaletta. Sen lisäksi oppilaat halusivat luoda koulukavereilleen lukubingon, jota jaoimme luokkiin halukkaille hiihtolomalle kotiin vietäväksi. Lukubingo koostui 25 ruudusta, jossa oli oppilaiden keksimiä haastekohteita luettaville kirjoille. Juuri ennen Kirjamatka-tapahtumaa, edellisenä viikonloppuna helmikuussa, järjestimme yhdessä 48h-lukumaratonin, jonka ideana oli saada muutkin koulun oppilaat lukemaan mahdollisimman paljon yhden viikonlopun aikana. Jokainen lukija sai itselleen suunnittelemanme päiväkirjan, johon tuli kirjata ylös luetut sivut. Koululla keräisimme ylös luetut sivut viikonlopun jälkeen, jotta näkisimme, kuinka monta sivua koko alakoulu sai luettua viikonlopun aikana. Yhteensä sivuja tuli luettua 4110.

Kirjamatka-tapahtuman toimintapisteet jaettiin 13 järjestävän oppilaan kesken niin, että jokaisella toimintapisteellä oli 2–4 oppilasta, sekä joillakin oppilailla oli kaksoisrooli haastattelijan tehtävissä kirjailijavierailijan pisteellä. Oppilaat saivat toivoa itselleen pistettä, joiden perusteella heidät jaettiin toimintoihin vastuutehtäviin. Jokaisella viidellä pisteellä oli eri luokkasteilta oppilaita vetämässä toimintaa, jonka he olivat itse suunnitelleet ja kaikki 13 oppilasta yhdessä järjestäneet.

Kirjamatka-tapahtuman tarkoituksena oli, että kaikki alakoulun oppilaat osallistuisivat toimintapäivään. Tällöin paikalla olisi 88 oppilasta, jotka jaettaisiin tasaisesti neljään toimintapisteeseen. Jokaiseen toimintapisteeseen suunniteltiin ryhmät niin, että oppilaita oli jokaiselta luokkasteelta. Näin ollen yhdessä ryhmässä oli 14–16 oppilasta. Kukin toimintapiste kesti 20 minuuttia ja kaikki neljä toimintapistettä pyöri samaan aikaan eri puolilla koulua. Etukäteen tehdyt oppilasryhmät kiersivät kaikki neljä toimintapistettä vuorollansa samaan aikaan. Viides toimintapiste oli kaikille yhteinen piste. Kirjailijan vierailupiste oli myös Kirjamatka-tapahtuman yhteinen lopetus.

Lukunurkkauspisteen tavoitteena oli, että jokainen osallistuja lukisi 20 minuutin ajan omaa kirjaa mukavasti lukemiseen tarkoitettussa tilassa koululla. Lukupiste järjestettiin alakoulun monitoimitilassa, jota varten oppilaat lainasivat kirjoja koulun kirjastosta eri lukijoiden makuun.

Tietovisapisteelle oppilaat keksivät yhdessä kirjallisuuden ympäriltä kysymyksiä, jotka muutettiin yhdessä digitaaliseen muotoon Kahoot-peliksi. Kahoot-peli on vuonna 2012 perustettu digitaalinen peliympäristö, johon voi rekisteröityä ilmaiseksi ja luoda virtuaalisen yhteispelin, jota voi hyödyntää koulumaailmassa oppimisen parissa (Kahoot! 2024). Kahoot on ollut käytössä koulullamme aiemminkin, joten sen käyttö oli tuttua kaikille oppilaille.

Yhden ison yhteisen tarinan pisteen ideana oli, että kaikki alakoulun oppilaat kirjoittaisivat yhden ison tarinan. Käytännössä tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista, koska tapahtumaan osallistuisi yli 80 oppilasta. Joten päädyimme järjestämään pisteelle neljä erilaista tarinaa, jolloin yhden tarinan kirjoittajia oli aina maksimissaan kuusi oppilasta kerrallaan. Kävimme järjestäneiden oppilaiden kanssa ennen pisteen suunnittelua yhdessä draaman kaaren läpi ja kirjoitimme pieniä esimerkkitarinoita pisteelle. Draaman kaari koostuu alkutilanteesta, jota seuraa ristiriita / konflikti, joka johtaa huippukohtaan eli kliimaksiin, jonka jälkeen tulee tarinan loppuratkaisu (Lavinto 2020). Oppilaat suunnittelivat pisteelle kuvat, joiden pohjalta pisteessä kirjoitettaisiin tarinaa, ja he kirjoittivat yhdessä tarinaan sopivan pienen alun ja jättivät tarinan kesken sopivaan kohtaan, josta toiset aloittaisivat kirjoittamaan. Tarinan eteneminen oli suunniteltu seuraamaan draaman kaarta niin, että ensimmäinen ryhmä kirjoittaisi alun, seuraava ryhmä ristiriitatilanteen, kolmas huippukohdan ja viimeinen neljäs ryhmä loppuratkaisun. Draaman kaaresta oli tehty myös jokaiselle kirjoituspisteelle valmis kuva, jotta kirjoittajat muistaisivat, mitä draaman kaari tarkoitti ja miksi se on oleellinen osa kirjoitusprosessia. Valmiit tarinat kerättiin talteen ja ne laitettiin esille koulun seinälle vanhempien luettavaksi keväällä 2024.

Kirjastometsästys oli oppilaiden itse kehittämä peli, joka toteutettiin oppilaiden itse keksimien vihjeiden kautta. Yksi vihje kirjekuussa suuntasi pelaajat kirjastosta löytyvän kirjan luokse, jonka sisältä löytyi uusi vihje seuraavan kirjan luokse. Oppilaat suunnittelivat niin vihjeet kuin kirjatkin itse pisteelle. He tekivät kaksi eri kirjametsästystä, jossa jokaisessa oli kymmenen eri vihjettä. Kirjametsästyksen lisäksi he suunnittelivat koulun kirjastoon Alias-tyylisen sananselityspelin kirjamaailman ympäriltä, kun totesimme, että kymmenen vihjeen määrä voisi olla liian lyhyt etsintäpeli 20 minuutin pistetyöskentelylle. Alias on joukkuepeli, jossa selitetään erilaisia sanoja mahdollisimman nopeasti oman joukkueen jäsenille kilpaillen vastakkaisen joukkueen kanssa (Tactic 2024).

Viimeinen piste oli koko alakoulun yhteinen kirjailijavieras. Olen aiemmin työskennellyt yhdessä näyttelijä/juontaja/luokanopettaja Ernest ”Erkku” Lawsonin kanssa, joten päätimme oppilaiden kanssa hyödyntää yhteyksiäni häneen. Erkku on julkaissut oman lastenkirjan lokaussa 2023, ja se on saamassa jatkoa huhtikuussa 2024, joten hänen kirjasarjansa oli myös ajankohtainen tapahtuman aikaan. Lapset kirjoittivat yhdessä Erkulle kirjeen, jonka toimitin hänelle Facebookin kautta ja saimme järjestettyä kirjailijavierailun. Oppilaat lukivat vapaa-

ajallaan Erkun kirjoittaman ensimmäisen kirjan ja kirjoittivat kysymyksiä ylös. Keräsimme kysymykset ylös kirjakerhossa Padletiin, josta oppilaat valitsivat mieleisensä. Siirsimme kysymykset Word-tiedostoon, jossa oppilaat pohtivat myös niiden järjestystä tarkkaan. Lopuksi valitsimme pisteelle kolme haastattelijaa oppilaista, jotka pääsivät kyselemään ennalta laadittuja kysymyksiä Erkulta.

Kirjamatka-tapahtuma järjestettiin perjantaina 16.2.2024. Koulupäivä oli muutettu kestäväksi klo 8.15–12.15 välisen ajan, jolloin kaikki viisi pistettä ehdittäisiin pitää yhden päivän aikana. Jokainen toiminnallinen piste kesti 20 minuuttia, sekä kirjailijavierailu, joka kesti n. 30 minuuttia. Tapahtumaan osallistui lopulta 66 oppilasta luokkatasoilta 1–5. Tapahtuman yhteydessä päivään oli varattu 15 minuuttia jokaiselle luokalle aikaa vastata kyselytutkimukseen palautteen keräämisen muodossa.

4.2 Havainnointi

Havainnointi on tutkimusmenetelmä, jolla voidaan tutkia muun muassa ihmisiin ja heidän käyttäytymiseensä liittyviä toimintoja. Tutkija seuraa kohteensa toimintaa erilaisissa tilanteissa ja pyrkii kartoittamaan tilannetta tietyn ajanjakson aikana, jolloin kerätään aineistoa etukäteen määritellyllä dokumentaatiolla. Havainnointi tapahtuu pääasiassa aidoissa tilanteissa reaaliaikaisesti, jolloin tutkija saa täysin muuntumatonta tietoa tutkimastaan kohdeilmioista. (Kananen 2015, 134-142.)

Havainnointi voi olla joko strukturoitua tai epästrukturoitua. Strukturoidussa havainnoinnissa pyritään noudattamaan ennalta määriteltyä suunnitelmaa ja tarkkoja kriteereitä, kun taas epästrukturoitu havainnointi tuo tutkijalle enemmän mahdollisuutta reagoida odottamattomiin tilanteisiin. Havainnoinnissa ei kuitenkaan ole kyse vain pelkästä ihmisten toiminnan seuraamisesta, vaan se on systemaattista tarkkailua. Tulokset kirjataankin usein heti ylös esimerkiksi havainnointipäiväkirjaan. Etenkin lapsia tutkittaessa havainnointi on yksi käytetyimpiä aineistonkeruumenetelmiä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2014, 114-117.)

Havainnointityö alkaa huolellisella valmistelulla ja havainnoijan rooli onkin päätettävä hyvissä ajoin etukäteen. Tutkija voi tehdä havainnointiaan joko osallistuvana tai ei-osallistuvana tutkijana. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija toimii vuorovaikutuksessa ja osallisena tapahtumia, kun taas ei-osallistuvassa havainnoinnissa tutkija pysyy etäällä tarkkailijan roolissa ja kirjaa ylös ilmiöitä ilman suoraa vuorovaikutusta. (Ojasalo ym. 2014, 114-117.)

Tässä opinnäytetyössä olen tehnyt osallistuvaa havainnointia ryhmän kerhotapaamisilla kolme kertaa, sekä Kirjamatka-tapahtumassa 16.2.2024. Havainnoin oppilasryhmää, joka osallistui tapahtuman järjestämiseen ja vastasi tapahtuman toiminnasta. Havainnoinnin ydintavoite oli selvittää oppilaiden kokemuksia osallisuuden tunteesta, ja miltä se saattaisi näyttää ulospäin.

Tallentaakseni ajatukseni havainnoinnista, pidin tietokoneellani havainnointipäiväkirjaa, johon kirjasin ajatuksiani ylös jokaisen havainnointi kerran jälkeen. Kirjasin ajatuksiani ylös myös kesken toimintatuokioiden yksittäisille papereille käsin, jotka siirsin toiminnan jälkeen ylös dokumenttiini tietokoneelle. Tällä tavalla koin pääseväni selvemmin oppilaiden luonnollisen toimintaan sisälle tutussa ympäristössä ilman häiriöitä tai ulkopuolisten vaikutusta. Oleellista ylös kirjaamisessa on tapahtumien kuvaaminen: mitä, missä, milloin ja miten, ketkä siihen osallistuivat ja mitä puhuttiin (Kallinen & Kinnunen 2021). Havainnointipäiväkirjapohjani löytyy LIITE 1:stä.

Havainnoin oppilaiden toiminnassa muun muassa heidän ryhmätoimintaansa sekä vuorovaikutusta ennen kaikkea keskenään. Lisäksi olin valinnut päiväkirjaani yhdeksi osioksi osallisuuden havainnoinnin. Lisäksi keräsin yhteen kohtaan muita huomioita ryhmästä ja lopuksi kirjoitin omia muistiinpanoja ylös, kuten esim. mitä tapahtui milloinkin, joka muutti tilannetta jotenkin erilaiseksi normaalista toiminnasta ja se ei istunut muiden otsikoiden alle.

Havainnoituun oppilasryhmään kuului kerhovuoden aikana 13 oppilasta ikävuosilta 7–12. Oppilaat valikoituivat kaikista alakoulun oppilaista havainnointiin siksi, että he olivat ilmoittautuneet mukaan kerhotoimintaan. Kerhossa kävi eri ikäisiä, mutta myös hyvin eri luonteisia lapsia. Osa heistä on reippaita, toimeliaita ja itsenäisiä, kun taas toiset lapsista tarvitsevat itsenäiseen toimimiseen enemmän apua. Osa lapsista on myös parempi mielikuvitus kuin toisilla, ja he osaavatkin tuoda omia ajatuksiaan selkeämmin ilmi kuin toiset. Toiset ovat puheliaampia, kun taas toiset ovat enemmänkin passiivisesti vain mukana ja kertovat ajatuksensa vain, kun niitä erikseen kysytään.

Havainnoinnit toteutettiin Helsingin normaalilyseolla kolmella kerhokerralla samassa luokkatilassa. Kolme havainnointikertaa järjestettiin maanantaisin 22.1, 29.1 sekä 5.2.2024. Kerho järjestettiin maanantaisin iltapäivällä koulupäivän päätteeksi klo 14.30–16.00 välisenä aikana, jolloin myös havainnointi on toteutettu. Kerhon luokkatila oli oppilaille tuttu etukäteen, koska siellä järjestetään kouluaikana kieliopetusta. Havainnointiin käytetty luokkatila on tavallinen koululuokka. Siellä on pöytiä, tuoleja sekä smart-taulu etuosassa luokkaa.

Lisäksi tein havainnointia samalle oppilasryhmälle myös Kirjamatka-tapahtumassa 16.2.2024 klo 8.00-10.30. Tapahtuman aikana tarkkailin 2-4 lasta kerrallaan heidän järjestämällään toimintapisteellä vuorotellen. Toimintapisteet järjestettiin eri puolilla koulua: kahdessa eri luokkatilassa, koulun kirjastossa sekä koulun monitoimitilassa.

4.3 Kyselytutkimus

Kyselytutkimus on määrällinen tutkimusmenetelmä, jolla kerätään tietoa kyselyiden avulla vastaajilta. Kyselytutkimus perustuu siihen, että tutkittavilta pyydetään vastauksia ennakolta päätettyihin kysymyksiin. Tällöin se käy monien eri aiheiden ja ilmiöiden tutkimiseen. Kyselyt voivat olla strukturoituja, eli kyselyssä on valmiiksi etukäteen määritellyt vastausvaihtoehdot, tai ne voivat olla avoimia, jolloin annetaan vastaajalle mahdollisuus ilmaista omia ajatuksiaan vapaammin. Kyselyillä saadaan kerättyä helposti laaja tutkimusaineisto, se on tutkimusmenetelmänä tehokas, ja se tuottaa helposti paljon numeraalista tutkimusaineistoa. (Ojansalo ym. 2014, 121-135.)

Kyselyaineisto voi olla perinteinen paperinen kysely, sähköinen kysely tai puhelinkysely. Etukäteen päätetty tiedonkeruutekniikka vaikuttaakin siihen, millaisia kysymyksiä kyselyyn tulee tehdä, sekä millaisia vastauksia tullaan saamaan. (Ojasalo ym. 2014, 121.) Tässä opinnäytetyössä kyselylomakkeet toteutettiin suoraan Webropoliin, jotta kyselylomakkeen täyttäminen olisi oppilaille mahdollisimman helppoa ja nopeaa. Näin myös pyrittiin takaamaan se, että kyselyihin vastasi mahdollisimman moni toimintaan osallistunut oppilas.

Opinnäytetyötä aloittaessani pohdin monia erilaisia tutkimusmenetelmiä tätä työtä varten. Lopulta päädyin havainnointiin ja kyselytutkimukseen. Kyselytutkimuksen tarkoitus oli tukea havainnoinnin tuloksia osallisuudesta. Samalla myös halusin kerätä tuloksia kirjakerhon tarpeellisuudesta tulevaisuutta varten Helsingin normaalilyseolle, sekä osoittaa kyselyllä, että onko kerhotoiminta tarpeellista koululle.

Ajatus kahdesta eri kyselytutkimuksesta syntyi, kun pohdimme opinnäytetyön ohjaajani kanssa koululla, että miten saamme kerättyä lasten osallisuuden kokemuksista vastauksia tapahtumaa järjestäviltä oppilailta, mutta samalla Helsingin normaalilyseo pyysi kokemuksia itse Kirjamatka-tapahtumasta. Päädyin toteuttamaan kyselytutkimukset kahdessa eri osassa, jotta saadaan kerättyä yleistä tietoa tapahtumaan osallistuneilta oppilailta, sekä erillisiä vastauksia tapahtuman järjestäneiltä oppilailta, jotka olivat kaksi eri oppilasryhmää.

Lopulta päädyin rajaamaan kyselytutkimusten sisältöjä ja laajuutta niin, että kyselyiden pääpaino on tapahtumaa järjestäville oppilaille suunnatussa kyselyssä, jotta pysyin aiheessani ja alkuperäisessä opinnäytetyön tavoitteessa tutkia lasten osallisuuden tunnetta kerhotoiminnassa ja tapahtuman järjestämisessä. Näin ollen tapahtuman osallistujien kyselytulokset on opinnäytetyön tavoitteille toissijaisia tuloksia, mutta Helsingin normaalilyseon tulevaisuudelle oleellisia tuloksia.

Ensimmäisenä otantana olivat oppilaat vuosiluokilta 1–5, jotka vapaaehtoisesti osallistuivat tapahtuman järjestämiseen ja ovat olleet mukana rakentamassa tapahtumaa muille oppilaille lukuvuoden 2023–2024 aikana. Tällä otannalla sain kerättyä tietoa kerhomuotoisesta toteutuksesta oppilaille, heidän tuntemuksistaan osallisuudesta kerhotoiminnassa, sekä mitä mieltä he olivat omasta osallisuudestaan tapahtuman järjestämisessä. Samalla keräsin myös tietoa tulevaisuutta varten, kun koululla pohditaan kirjakerhon jatkumista ensi lukuvuonna 2024–2025.

Toisena otantana tapahtuman palauteen keräämiselle oli valittu kaikki Helsingin normaalilyseon oppilaat vuosiluokilta 1–5, jotka osallistuivat toimintapäivään. Näin sain kerättyä oppilailta mahdollisimman helposti ja anonyymisti yhdellä kerralla paljon mielipiteitä päivän onnistumisesta ja kehitysehdotuksista. Tällä tavoin sain myös kattavan aineiston ja voin tehdä tulkintoja koko alakoulun oppilasjoukosta.

Vaikka kyselytutkimuksia olikin kaksi eri kyselyä, ovat oppilaat täyttäneet kyselyt samaan aikaan. Kirjamatka-tapahtuman loppuun olin aikataulutannut 15 minuutin kyselyn täyttöaika, jolloin kaikki oppilaat vastasivat kyselyihin yhtä aikaa. Näin takasin sen, että vastauksia tulisi kaikilta oppilailta. Kyselyiden kaikki vastaukset ovat kerätty perjantaina 16.2.2024 klo 12.00–12.15 välisenä aikana.

Jaoin etukäteen laaditun kyselytutkimuksen QR-koodin opettajien yhteisellä Teams-kanavalla, jotta jokainen opettaja pystyi jakamaan sen suoraan omalle luokalleen luokan näyttöjen kautta. Jokainen oppilas on saanut koululta itselleen joko kannettavan tietokoneen tai iPadin käyttöönsä koulu-uransa ajaksi, joten näitä laitteita hyödynnettiin myös kyselyyn vastattaessa.

Myllyniemi (2018, 130) kertoo artikkelissaan Tilastohaavi auki! Surveyt nuorisotutkimuksessa, että lapsilla tai nuorilla ei ole juuri kokemusta tutkimuksien tekemisestä, on hyvä muistuttaa lapsia anonymitteetista. Lisäinkin kyselytutkimusten alkuun tekstin muistutuksena, että kysely

on anonyymi, ja oppilaat voivat vastata rauhassa oman mielipiteensä. Kerroin myös, että vastaukset sekoittuisivat Webropolin järjestelmässä, joten en pystyisi selvittämään, että kuka on vastannut mitään.

Koska kyseessä oli kyselytutkimus koulun sisällä alaikäisille lapsille, en nähnyt oleelliseksi kysyä lapsilta minkäänlaisia taustatietoja. Sen lisäksi, jos olisin kysellyt taustatietoja lapsilta, pienessä alakoulussa niiden perusteella olisi voinut selvittää, kuka lapsista vastasi mitään ja näin heidän anonyymiteettinsä olisi kärsinyt. Lisäksi tutkimukselle ja sen vastauksille, ei ollut oleellista tietää sitä, että kuinka vanha vastaaja oppilas olisi tai mitä sukupuolta hän edustaisi. Ilman taustatietokysymyksiä kyselyt pysyivät myös lyhyinä ja niihin oli jaksamista vastata heti tapahtuman jälkeen.

Kyselylomakkeiden kysymykset oli laadittu yksinkertaisiksi ja täsmällisiksi, jotta oppilaat osasivat vastata kyselyyn ilman aikuisen apua ja ymmärsivät kaikki kysymykset oikein. Näin pyrin välttämään väärinymmärryksiä ja virheellisiä vastauksia, jotka voivat sekoittaa ja vaikuttaa väärin tavalla vastausten sisältöön. Kyselyiden kysymyksissä on myös yritetty ottaa huomioon se, että kaikki ensimmäisen luokan oppilaat eivät vielä osaa välttämättä lukea sujuvaa tekstiä tai ymmärrä lukemaansa, jolloin kysymykset ja vastausvaihtoehdot on pidetty lyhyinä ja helpoina ymmärtää. Kysymykset olivat pääasiassa mielipidekysymyksiä valmiilla vaihtoehdoilla, mutta kysely sisälsi myös muutaman vapaaehtoisen avoimen kysymyksen niille oppilaille, joilla oli enemmän sanottavaa Kirjamatka-tapahtumasta tai kerhon kulusta. Lapsille kannattaa esittää kyselyissä suoria kysymyksiä (kyllä/ei) enemmän kuin käyttää avoimia kysymyksiä (Myllyniemi 2018, 131).

Kyselytutkimus 1 (LIITE 2), joka oli suunnattu Kirjamatka-tapahtuman toteuttaneille oppilaille, sisälsi 23 kysymystä kirjakerhon toiminnasta (14 kysymystä) ja Kirjamatka-tapahtumasta (9 kysymystä). Kysymyksistä 14 oli ennakolta määriteltyä vastausvaihtoehtoa sisältävää kysymystä, loput yhdeksän kysymystä oli vapaaehtoisia avoimia kysymyksiä. Kysymykset sisälsivät niin valmiita skaalakysymyksiä, joissa oppilaat antoivat arvosanoja väliltä 1–5, joista numero 5 oli suurin, kuin lopullisen arvosanan skaalalta 4–10 niin kerhotoiminnalle kuin tapahtumalle. Skaala 4–10 oli oppilaille tuttu kouluarvosanoista, joten sen valinta vaikutti skaalakysymyksen käyttöön. Samalla saataisiin tietoa siitä, millaisen arvosanan oppilaat antaisivat kokonaisuudelle, joka oli kestänyt melkein koko lukuvuoden.

Järjestäviä oppilaita oli mukana tapahtumapäivässä ja kerhotoiminnassa 13 oppilasta ja vastauksia kertyi heiltä kaikkiaan 13. Näin ollen kyselyn vastausprosentti oli 100 %. Koska kaikki osallistujat vastasivat kyselyyn, voidaan vastauksia pitää luotettavana katsauksena lasten kokemuksiin.

Kyselytutkimus 2 (LIITE 3) oli suunnattu Kirjamatka-tapahtumaan osallistuneille oppilaille, sisälsi kahdeksan kysymystä Kirjamatka-tapahtumasta ja sen toimintapisteistä. Kysymyksistä viisi sisälsi ennakolta valmiiksi määriteltyjä vastausvaihtoehtoja. Näistä kysymyksistä yksi kysymys sisälsi skaalakysymyksen väliltä 1–5, numero 5 ollessa korkein arvosana. Loput kolme kysymystä olivat vapaaehtoisia avoimia kysymyksiä.

Kirjamatka-tapahtumaan osallistui 66 oppilasta, joilta vastauksia saatiin 47 kappaletta. Vastauksen määrää pienensi se, että ykkösluokka oli vastannut kyselyyn kokonaisuena luokkana opettajajohtoisesti. Kyselyn vastausprosentti oli tästä syystä 76 %. Vastausprosentin ollessa pienempi kuin ajattelin ennen tapahtumaa, on otettava huomioon puuttuvat vastaukset huomioon analyysiä tehtäessä. Ensimmäisen luokan opettaja kertoi, että he olivat tehneet kyselyn yhdessä ja vastaukset olivat keskimääräisiä vastauksia 20 oppilaan luokasta. Tulokset ja mielipiteet voivat siis vaihdella oppilaskohtaisesti, jos ensimmäisen luokan oppilaat olisivat vastanneet kyselyyn henkilökohtaisesti.

4.4 Analysointimenetelmät

Tutkimusaineiston analysointi on aineiston muuttamista käsitteelliseen tai teoreettiseen muotoon. Tähän ei kuitenkaan ole olemassa mitään yleistä ohjetta tai mallia. Olennaista onkin selvittää, että mitä aineisto sisältää ja mistä aineisto kertoo. Analyysimenetelmän valinnan tulisi olla yhteydessä tutkimusongelman, tutkimuksen teoreettisen viitekehyksen ja käytettävien aineistojen kanssa. (Günther, Hasanen, Juhila 2021.)

Aineiston analyysin tekeminen on monivaiheinen prosessi. Analyysi alkaa aineistoon tutustumisella, jonka jälkeen analysoidaan aineistoa. Analyysi on tulkintoja aineistosta ja pohdintaa siitä mitä aineisto sisältää. Analysointiprosessi etenee ajattelemalla, kirjoittamalla ja uudelleen kirjoittamalla. (Günther ym. 2021.)

Aloitin tutkia tutkimustuloksiani lukemalla kyselytutkimusten vastaukset läpi Webropolin palvelussa. Molempien kyselytutkimusten vastauksista nousi selkeitä yhteisiä teemoja kyselyiden

sisällä, mutta myös yhteisiä teemoja molemmista kyselyistä. Kyselyistä nousi esiin muun muassa yhden toimintapisteen epäsuosio, sekä erinäiset syyt siihen. Kirjoittamisen epämiellyttävyys oli useamman lapsen vastauksissa. Kirjakerhossa vastauksista nousi esiin uuden oppimisen ilo, sekä positiiviset kokemukset tapahtuman järjestämisestä yhdessä.

Myöhemmin analysoidessani tuloksia jaoin tulokset kahteen ryhmään: tapahtuman järjestäneet oppilaiden joukko sekä tapahtumaan osallistuneiden oppilaiden joukko. Lisäksi jaoin tulokset kahteen osaan, joissa ensin käsittelen kerhon tuloksia ja toisessa alaluvussa tapahtumaan liittyviä tuloksia.

Kirjasin ylös havainnointipäiväkirjaani muun muassa asioita, kuten oppilaiden vuorovaikutustilanteet keskenään ja ohjaajan kanssa sekä käyttäytyminen erilaisissa tilanteissa, kuten ryhmätoiminnassa. Oppilaiden reagointi mahdollisiin ongelmiin ja haasteisiin, kun asiat eivät mene kään niin, kuin he olivat suunnitelleet. Oppilaiden kiinnostus yhteiseen teemaan ja tapahtumaan. Työskentelyn tasoa yksin ja ryhmässä, itsenäisesti vai tarvittiinko aikuisen tukea. Yhteinen päätöksenteko ryhmän toiminnassa ja erilaisissa ryhmätilanteissa. Loppuarvioinnin tekemisen tunnelmia, kun oppilaat arvioivat omaa olemista ja osallistumista projektiin.

Valitsin analysointimenetelmiin tähän opinnäytetyöhön teemoittelun. Teemoittelu on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, jossa tutkimusaineistosta kerätään tutkimusongelman kannalta oleellisia aiheita. Teemat syntyvät aineistossa toistuvista asioista. (Juhila 2021) Ennen teemoittelua, tutkimustuloksia voi jakaa esimerkiksi vastaajien sukupuolen tai iän mukaan. Tämän jälkeen aineistosta voidaan alkaa etsiä varsinaisia teemoja eli aiheita. (Tuomi & Sarajärvi 2018, luku ”Yleinen kuvaus analyysin toteuttamisesta”.)

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Tutkimuksessani lähdin hakemaan vastausta siihen, että lisääkö koulussa oppilaiden osallisuuden tunnetta kerhotoiminta ja yhteisen tapahtuman rakentaminen. Tarkoituksena oli selvittää kokevatko oppilaat osallisuuden tunnetta järjestäessään koko koulun yhteistä tapahtumaa kerhomuodossa. Tarkoituksena oli myös järjestää koko alakoulun tapahtuma ja kerätä palautetta tästä tapahtumasta.

Kirjakerhon ja Kirjamatka-tapahtuman tavoitteena oli oppilaiden osallisuuden lisääminen Helsingin normaalilyseolla. Kerätyn palautteen perusteella oli tarkoitus myös selvittää oppilaiden kiinnostusta ensi vuoden tapahtuman järjestämiseen samalla tavalla.

Analyysissäni olen jakanut tulokset kahteen osioon: kirjakerho-osioon sekä Kirjamatka-tapahtuman osioon. Koin sen helpoimmaksi tavaksi käsitellä tuloksia erilaisten esiin nousseiden yhtäläisyyksien ja teemojen kanssa. Ensin kerron molemmissa osioissa kyselyiden tuloksia, joiden jälkeen kerron havainnoinnin tuloksia. Lopuksi analysoin tuloksia molemmissa osioissa erikseen.

5.1 Kerhotoiminnan tulokset ja analyysi

Kirjakerhotoiminnasta kyselytutkimus on toteutettu oppilailta perjantaina 16.2.2024 klo 12.00–12.15 Helsingin normaalilyseon alakoululla Helsingin Punavuorella. Otanta kyselyllä oli 13 oppilasta. Kyselytutkimus piti sisällään niin pakollisia valmiita vastausvaihtoehtoja sisältäviä kysymyksiä, kuin vapaaehtoisia avoimia kysymyksiä. Alla kyselytutkimuksen tulokset kerrottuna, kuvattuina pylväsdiagrammeina ja muutamina avoimina vastauksina.

Ensimmäinen kysymys käsitteli oppilaiden yleistä mielikuvaa kirjakerhosta ja siellä käymistä. Yhdeksän oppilasta kolmestatoista oli pitänyt kerhoa erinomaisena ja kokenut kirjakerhon mieleiseksi toiminnaksi. 3 oppilasta oli pitänyt kirjakerhoa erittäin hyvänä ja 1 oppilas hyvänä toimintana. Kukaan oppilaista ei ole kokenut kerhoa kohtalaiseksi tai heikoksi. Heti ensimmäisen kysymyksen perusteella voidaan todeta, että oppilaat ovat käyneet kirjakerhossa mielellään ja se on koettu mielekkääksi osaksi vapaa-aikaa.

Kysymyksessä 2 kysyttiin oppilaiden yleistä mieltä, jolla he kävivät kerhossa viikoittain. 7 oppilaista oli käynyt kerhossa erinomaisella mielellä, erittäin hyvällä mielellä oli käynyt 4 oppilasta ja 2 oppilasta oli ollut mukana pääasiassa hyvällä mielellä. Kukaan oppilaista ei ollut tullut

kerhoon kohtalaisella tai heikolla mielellä. Tuloksista voidaan päätellä, että oppilaat ovat osallistuneet kerhoon innoissaan viikoittain.

Kysymys 3 keskittyi siihen, kokivatko oppilaat, että heidän ideoitaan ja ajatuksiaan kuunneltiin kirjakerhossa ja Kirjamatka-tapahtumaa tehtäessä. 10 oppilasta koki, että heidän ideoitaan kuunneltiin. Kukaan ei ollut sitä mieltä, että ideoita ei kuunneltu, mutta 3 oppilaista ei ollut osannut sanoa, kuunneltiinko heitä vai ei.

Kysymys 4 oli avoin vapaaehtoinen kysymys, jonka olin suunnitellut jatkokysymykseksi kolmoskysymykseen. Avoimissa vastauksissa näkyi kuitenkin vain se, että oppilaat kokivat saaneensa tulla kuulluiksi. Todennäköisesti ne 3 oppilasta, jotka eivät ole olleet ihan varmoja, että kuunneltiinko heitä, eivät ole myöskään osanneet perustella tunnettaan, että heitä ja heidän ideoitaan ei olisi kuunneltu. Näin ollen jää epäselväksi, että miksi oppilaat kokivat, että heitä ja heidän ideoitaan ei olisi kuunneltu.

”Kaikki kuuntelivat minua ja kaikki ottivat ideani positiivisesti” (Avoin vastaus)

”Aina kun sanoin jonkun ehdotuksen, sitä ei heti sysätty pois, vaan sitä mietittiin ja harkittiin pitkään ennen kuin tehtiin lopullinen päätös.” (Avoin vastaus)

”KAIKKI ideat otettiin vastaan ja sitten niistä valittiin parhaat. Ei ole yhtään sellainen olo, ettei ideoitani kuunneltu, koska meillä oli hieno tapa, jolla kaikkien ideat saatiin näkyville, enkä enää edes muista, mitä ideoin, kaikki mielipiteet osattiin ottaa huomioon!” (Avoin vastaus)

Kysymyksessä 5 oppilaat pohtivat olivatko oppineet jotain uutta kirjakerhon aikana. Oppilaista 8 koki oppineensa jotain uutta, kun taas 1 oppilas koki, ettei ollut oppinut mitään uutta. 4 oppilasta vastasi, ettei osanneet sanoa, olivatko oppineet jotain uutta kirjakerhossa ollessaan.

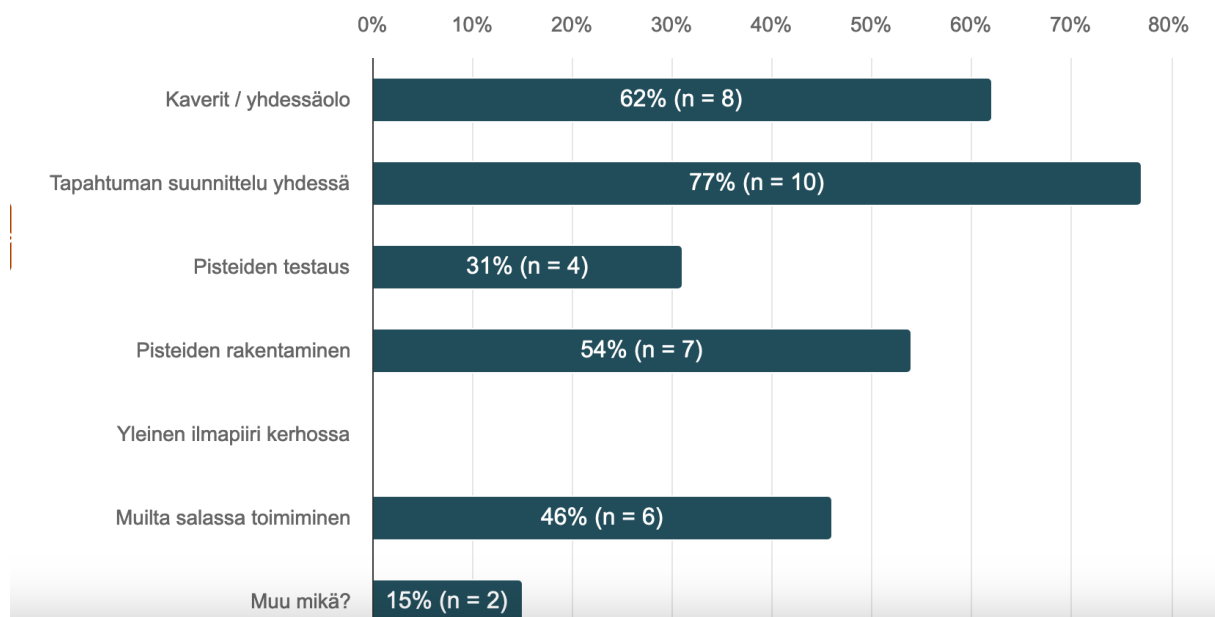
Kysymys 6 oli avoin kysymys, jonka olin määritellyt jatkokysymykseksi edelliseen kysymykseen heille, jotka olivat kokeneet oppineensa jotain kirjakerhon aikana. Oppilaat kokivat oppineensa muun muassa uutta kirjoista, miten Kahoot-peli toimii, olemaan enemmän kavereiden tukena, enemmän teknologiasta sekä oppineensa järjestämään ja toteuttamaan asioita tuottoisasti.

Kysymyksessä 7 oppilaat arvioivat mieleisensä toiminnan kerhossa. Heidän tuli valita valmiista vaihtoehtoista mieleisenä 3 aktiviteettia. Kaikkein mieluisinta oppilaille on ollut tapahtuman suunnittelu yhdessä 77 %:lla (n=10). On ilo lukea tuloksista, että tapahtuman tekeminen yhdessä on ollut myös oppilaiden mielestä kivoin osa kerhoa. Tämä on hyvä tulos, kun ottaa huomioon, että tapahtuman tuottaminen oli yksi kirjakerhon päätavoitteista.

Toisena oppilaiden mielialasiana kirjakerhossa oli ollut kaverit tai yhdessäolo. Se oli saanut 62 % (n=8) äänistä. On hyvä lukea tuloksista, että kerhossa on ollut kiva olla kavereiden kanssa. Ehkä voisi ajatella, että yleinen ilmapiiri, joka on jäänyt 0 %, on lapsista sama asia kuin kaverit ja yhdessäolo. Yleinen ilmapiiri on myös sellainen käsite, joka ei välttämättä aukea vielä 7-vuotiaalle ensimmäisen luokan oppilaalle ilman aikuisen apua. Kirjamatka-tapahtuman pisteiden rakentamisesta oli tykätty, mutta niiden ennakkotestaamisesta ei niinkään. Muu mikä? vastaus oli kaikki testit, mutta sitä vastauksena ei ollut sitten avattu sen enempää edes kysymyksessä 8, joka oli tarkentava avoin kysymys toimintaan kirjakerhossa. Toki kaikilla testeillä oppilas voi tarkoittaa toimintapisteiden testausta tai kyselylomakkeen täyttöö.

Mikä oli mielestäsi parasta kerhossa?
(voit valita 3 vaihtoehtoa)

Vastaajien määrä: 13, valittujen vastausten lukumäärä: 37

”Pidin kaikesta oli tosi kivaa ja sai tehdä koululle asioita. (Se on aika spesiaalia)”
(Avoin vastaus)

”Me kaikki olimme yhdessä tekemässä sitä, ja toteuttaminen (pisteiden rakentaminen) oli todella hauskaa!” (Avoin vastaus)

”Pidin kaikesta! Erityisesti kokouksista ja siitä tunteesta, että; "Minä menen nyt kirjakerhoon, koska minä kuulun Lukutoukkiin!" (eli siis siitä johonkin erityiseen kuuluvuuden tunnetta). Ei varmaan ollut mitään, mistä en pitänyt!” (Avoin vastaus)

”Pidin siitä, että sai olla luova ja keksiä kivoja asioita tapahtumaan” (Avoin vastaus)

Kysymyksessä 9 oppilaat pohtivat, että olivatko oppilaat kokeneet onnistuneensa kerhossa. Kaikki 13 oppilasta vastasivat kyllä ja kokivat onnistuneensa kerhossa jossain.

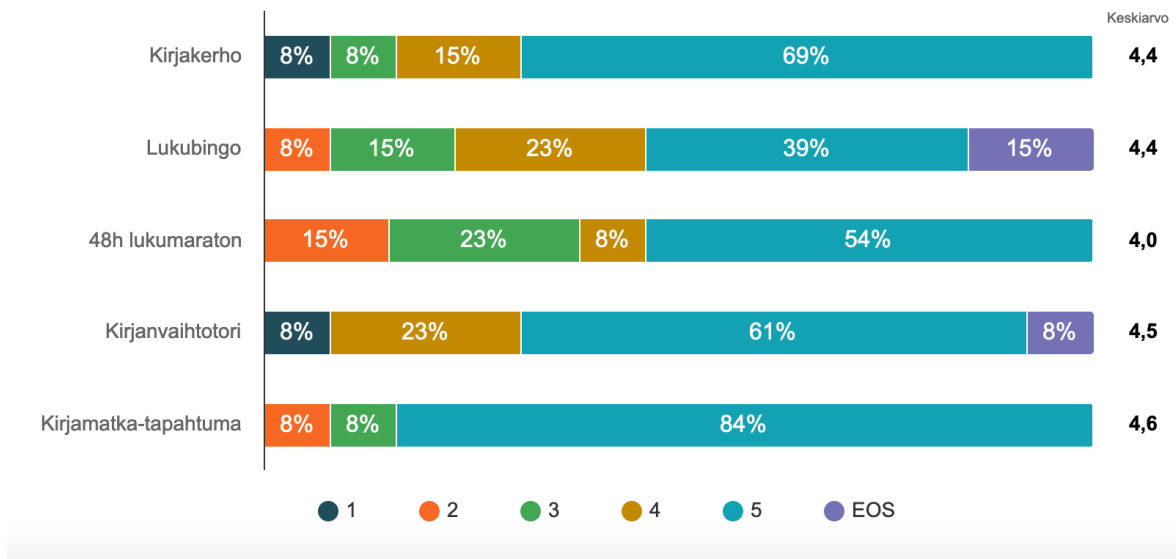
Kysymys 10 oli avoin jatkokysymys, johon oppilaat saivat kertoa missä kokivat onnistuneensa kerhossa. Joku koki onnistuneensa kaikessa, kun toinen koki onnistuneensa yhteistyössä. Muiden auttamisessa oli myös onnistuttu. Joku koki onnistuneensa siinä, että toteutti asioita nopeasti ja tehokkaasti, kun taas toinen oli ylpeä piirtämästään kuvasta ja tapahtuman mainoksista. Joku kertoi onnistuneensa parhaiten juttelussa ja joku Kirjamatka-tapahtuman ohjelman salassa pidossa.

Kysymys 11 käsitteli sitä mikä koettiin haastavammiksi kirjakerhossa. Noin puolet (6) vastaajista ei ollut osannut määritellä mitään tiettyä asiaa haastavimmaksi asiaksi kerhossa. Muutama (2) oli maininnut jaksamisen, kun kerho oli suoraan koulupäivän jälkeen maanantai-iltapäivissä. Lisäksi Kirjamatka-tapahtuman järjestäminen oli koettu stressaavaksi ja se oli mainittu haastavimmaksi osaksi kirjakerhoa. Joku lapsista oli tuntenut yksinäisyyden tunnetta kirjakerhossa jossain vaiheessa omien sanojensa mukaan, mutta ei ollut maininnut sitä aikaisemmissa kysymyksissä. Lisäksi muiden ymmärtäminen ja yhteistyö oli koettu haasteelliseksi välillä kirjakerhon sisällä.

Kysymyksessä 12 oppilaat antoivat mieleisensä arvosanan kirjakerhon järjestämille tapahtumille koululla. Arvosana oli asteikolla 1-5, (1 pienin ja 5 isoin), sekä en osaa sanoa. Parhaaksi ideakseen oppilaat kokivat Kirjamatka-tapahtuman, joka sai keskiarvoksi 4,6. Toiseksi mielekkäin idea oli kirjanvaihtotori keskiarvolla 4,5. Kolmas sija oli tasapeli kirjakerhon ja lukubingin välillä 4,4 keskiarvolla ja pienin keskiarvo 4,0 oli 48 h lukumaratonilla. Kirjakerho oli myös arvioitu 1 arvosanalla 8 % verran, vaikka sen sisältöä ei ollut kommentoitu avoimiin kysymyksiin negatiivisesti. Voi toki olla mahdollista, että se oppilas, joka oli kokenut yksinäisyyttä kirjakerhossa välillä, ei ollut kokenut kirjakerhoa itselleen mieluisaksi, mutta tykännyt sitten muista tekemisistä.

Anna arvosana järjestetyille ohjelmanumeroille (1 huonoin, 5 paras)

Vastaajien määrä: 13

Kysymyksessä 13 oppilaat pohtivat kirjakerhon parannusehdotuksia ensi vuodelle. Suurimaksi osaksi oppilaat vastasivat: en osaa sanoa. Muutamia (3 kpl) kehitysehdotuksia kuitenkin tuli. Tänä vuonna jaoin toimintapisteet aina 2–4 oppilaan hoidettavaksi, ja ne ei välttämättä olleet kaikkien mieleen, kuten havainnoinnissa kävi ilmi, joten muun muassa siitä oli tullut kehitysehdotus ensi vuodelle. Myös 10 kertaa järjestetty kerho ja sen aikana tehty kerhosuunnittelu, oli jonkun mielestä liian pitkä aika tehdä yhtä tapahtumaa. Osa oppilaista onkin toimis- saan nopeampi kuin toiset, joten on ihan mahdollista, että nopeille tekijöille 10 viikkoa on pitkä aika, kun toiselle se on taas liian lyhyt aika.

”Vaihtaa järjestäjiä joka pisteellä että jokainen saa pitää joka pistettä.” (Avoin vastaus)

”hankkia lasten uutiset tai joku toinen uutisjuttu tänne.” (Avoin vastaus)

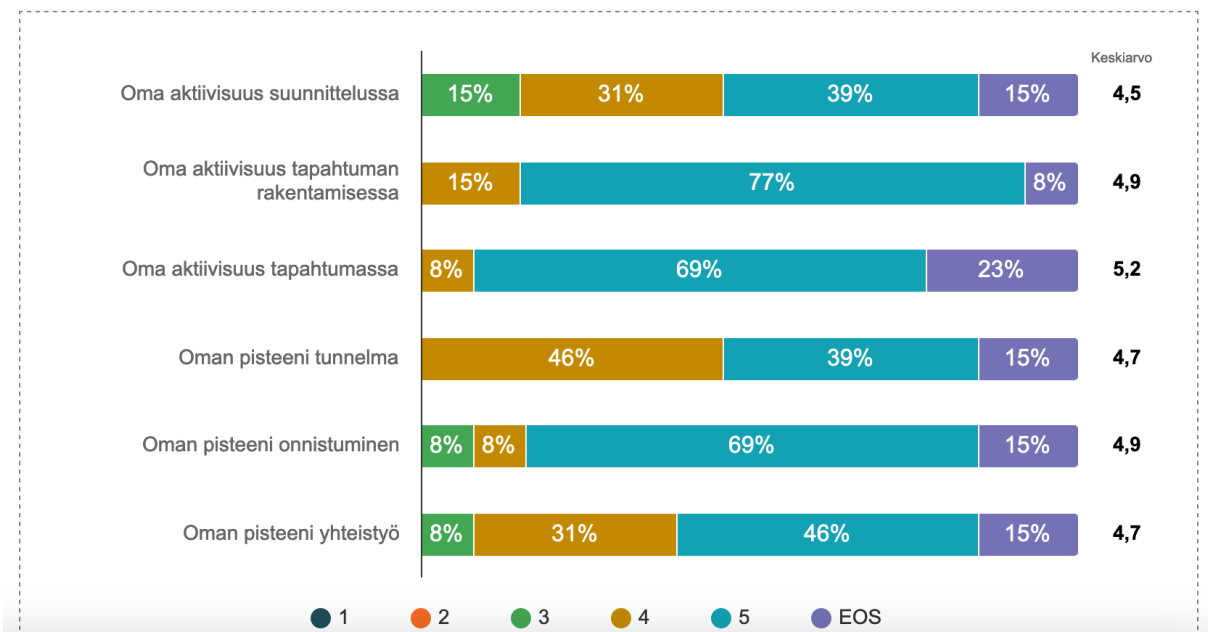
”Minusta kaikki meni tosi hienosti! Ehkä suunnittelu voisi toteuttaa hieman nopeammin, mutta muute tosi hyvä!” (Avoin vastaus)

Kysymyksessä 14 oppilaat pohtivat ja arvioivat omaa toimintaansa kirjakerhossa ja Kirjamatka-tapahtuman yhteydessä. Oppilaat pohtivat muun muassa omaa aktiivisuuttaan suunnittelussa ja tapahtuman rakentamisessa sekä itse tapahtumassa. Lisäksi oppilaat arvioivat oman pisteensä tunnelmaa, miten heidän pisteensä onnistui ja miten oman pisteen yhteistyö sujui. Oppilaat ovat arvioineet tulokset väliltä 1–5 (1 pienin, 5 isoin) sekä vaihtoehdolla en osaa sanoa. Itsearviointi on vielä ollut oppilaille hieman haastavaa, kun jokaiselle vaihtoehdolle on tullut myös en osaa

sanoa vastauksia. Eniten vaikeuksia on tuottanut arvioida omaa aktiivisuutta tapahtumapäivänä. Oppilaat ovat kuitenkin olleet pääasiassa tyytyväisiä omaan toimintaansa ja oman toimintapisteiden ovat kokeneet onnistuneeksi vitosen arvosanalla jopa 69 % oppilaista. Oma aktiivisuus tapahtuman rakentamisessa sai 77 % vitosen arvosanoja, joten voi olettaa, että oppilaat ovat kokeneet olleensa mukana tapahtuman rakentamisessa. Ilmeisesti oman pisteen yhteistyö on ollut puolen mielestä onnistunutta antaen työskentelylle arvosanan 5, kun loput eivät ole olleet mielestään ihan niin onnistuneita ryhmätyöskentelyssään.

**Anna arvosana itsellesi seuraavissa asioissa Kirjamatkassa
(1 huonoin, 5 paras)**

Vastaajien määrä: 13

Lopuksi oppilaat antoivat kirjakerholle kouluarvosanan väliltä 4-10. Kouluarvosana oli arvoasteikkoina lapsille tuttu ja valitsin sen käyttöön tämän takia. Oppilaiden keskiarvo kirjakerholle oli 9,2. Minimiarvo kerholle oli ollut 5, joten voidaan pohtia, että onko asteikko ymmärretty väärin, aiempien asteikkojen vuoksi (1-5 asteikko), vai onko joku ollut todella pettynyt kerhoon, mutta ei ole sitä uskaltanut kyselyssä tuoda kunnolla esiin.

Kolmestatoista oppilaasta kaksitoista haluaisi osallistua kirjakerhoon myös ensi vuonna. Yksi oppilas oli vastannut viimeiseen kysymykseen, ettei vielä osannut sanoa, haluaisiko tulla kirjakerhoon myös ensi vuonna.

Kyselytutkimuksessa kerätyn palautteen mukaan kaikki oppilaat olivat pääsääntöisesti tyytyväisiä järjestettyyn kirjakerhoon. Havainnointi tukee kyselytutkimuksesta kerättyjä tuloksia, sillä kirjakerhon toiminta ja oppilaiden osallistuminen Kirjamatka-tapahtuman suunnitteluun ja rakentamiseen vaikutti onnistuneelta kokonaisuudelta. Alla havainnoinnin tuloksia kerhotoiminnasta kolmelta havainnointikerralta: 22.1, 29.1, ja 5.2.2024.

Oppilaita havainnoimalla pystyin toteamaan, että kerhossa käynti näytti olevan lapsille mieleistä. Oppilaat tulivat kerhoon iloisina, kerhossa vallitsi hyvä henki ja oppilaiden välille syntyi uusia ystävyyksiä luokka-asteiden ylitse. Lisäksi kerhossa oli mukava puheen pulina läpi kerhon, joka kertoo siitä, että ryhmässä koettiin olo mukavaksi. Keskustelua syntyi muun muassa lempikirjoista ja siitä mitä kukakin oppilas parhaillaan luki koulussa. Myös Erkun kirja ja haastattelu herätti keskustelua ja Erkkua odotettiin innolla kirjailijavieraaksi.

Oppilaiden välillä oli kiva yhteishenki. Kerhokerroilla vitsailtiin yhdessä toimintatuokioiden aikana ja nauru raikui luokkahuoneessa. Keskinäisissä kommunikaatioissaan oppilaat käyttivät selkeää ja ystävällistä puhetta toisiaan kohtaan ja heidän toiminnastaan näkyi, että kaikki olivat tehneet aiemminkin ryhmässä töitä. Sooloilijoita ei porukassa ollut.

Havainnoinnissa näkyi, että jokaisen vahvuudet pääsivät esille omalla tavalla. Joku oli taitava piirtämään, kun toinen taas oli nopeampi ajattelemaan ja kirjoittamaan koneella. Kolmas oli enemmän tekijä kuin muut, ja halusi välttämättä päästä tekemään heti, eikä käyttänyt suunnitteluun paljoakaan aikaa. Oppilailla oli monenlaisia kiinnostuksenkohteita. Yksi oli kiinnostunut teknologisesta puolesta tapahtuman järjestämisessä. Toinen oli kiinnostunut suunnittelemaan ja piirtämään mainoksia, koska oli kiinnostunut piirtämisestä. Kolmas oppilas keskittyi suunnittelemaan tapahtuman yleisilmettä, kun visuaalisuus oli hänelle tärkeää.

Into oppia uusia asioita näkyi ryhmässä esimerkiksi silloin, kun tuli pieni riitatilanne siitä, että kuka saisi opetella ensimmäisenä käyttämään Kahoot-ohjelmaa toimintapistettä varten. Tällöin näkyi myös selkeää persoonajakoa oppilaissa. Osa oppilaista hermostui, koska ei päässyt ensimmäisenä toimimaan, joten he alkoivat huutaa toisten päälle, kun taas rauhallisina pysyvät oppilaat yrittivät artikuloida omaa ajatustaan ja vuorosysteemiä kaiken keskellä. Lopulta tilanne laukesi niin, että kovimmin ääntä pitänyt sai aloittaa, ja muut antoivat periksi asiassa.

Ideoiden vaihtaminen toteutui oppilailla selkeästi ja koulussa opittu viittaustapa syntyi nopeasti oppilaiden kesken. Oma vuoroa pääsääntöisesti jaksettiin odottaa ja oppilaat olivat myös tottuneet kuuntelemaan toisten mielipiteitä. Selkeää keskustelua ideoiden toteuttamisesta, niiden

positiivisista ja negatiivista puolista, syntyi isompien viidesluokkalaisten toimesta. Viidesluokkalaiset osasivat myös perustella ajatuksia tottuneesti nuoremmille oppilaille, jotka eivät vielä ole niin hyviä perustelemaan omia ajatuksiaan.

Kun kirjakerho oli maanantaisin koulun jälkeen, jaksaminen kerhossa oli eri asteista. Se näkyi etenkin nuorempien oppilaiden kohdalla siinä, että syntyi kinastelua kotiinlähdessä. Myös yleinen vireystaso tekemisessä alkoi laskea ensimmäisen ja toisen luokan oppilailla kello 15.00 jälkeen. Vireystason lasku näkyi nuoremmilla oppilailla muun muassa niin, että työskentelystä ei meinannut enää tulla ilman aikuisen avustusta, mitään. Osa oppilaista ratkaisi ongelman vain juttelemalla muiden kanssa, kun taas toinen istui sivussa lukemassa kirjaa. Yksi oppilaista kirjoitti pitkiä kirjoitelmia tietokoneella, jotka eivät tavallaan liittyneet tapahtuman suunnitteluun. Mutta hän oli varmaan sitten se oppilas, joka oli kyselytutkimuksessa kertonut oppineensa teknologiasta paljon.

Kirjakerhon sisältö oli lapsille mieleen, mutta toimintojen rakentaminen jäi viimeisillä kerroilla pääasiassa vanhempien oppilaiden tehtäväksi. Osittain siihen vaikutti jännitys tapahtuman lähenyessä, mutta myös pitkä koulujakson loppuminen. Vanhemmat viidennen luokan oppilaat toimivat järjestelmällisesti ja tarkistivat ohjaajan tekemästä listasta mitä puuttui ja mitä oli saatu valmiiksi. Heidän toiminnastaan näkyi, että he olivat ennenkin olleet mukana jonkin asteisen toiminnan rakentamisessa.

Suurin pettymys kirjakerhon osalta osalle oppilaista oli, kun jaoimme Kirjamatka-tapahtuman toimintapisteiden työnjakoa. Oppilaat saivat toivoa etukäteen edellisellä kerralla mille toimintapisteelle haluaisivat mukaan, ja ohjaajana päätin viikon aikana, mille pisteelle kukakin oppilaista pääsisi. Koska oppilaita oli 13 ja pisteitä vain neljä, se tarkoitti, että kaikki ei tulisi pääsemään mieleiselle pisteelle, ja pettymyksiä olisi tulossa. Vaikka juttelimme asiasta etukäteen, oli pettymyksen nieleminen osalle oppilaista vaikeaa. Oli myös yksi piste, jonne kukaan ei halunnut vetäjäksi, joten tällöin pettymyksiä oli myös sen osalta edessä, koska jonkun oli vedettävä ns. ei suosittu pistekin. Toisten oppilaiden iloitessa omasta pisteestään, pettyneet oppilaat pysyivät kuitenkin rauhallisina, vaikka heitä harmittikin. Pettymys näkyi heistä enemmänkin kasvojen ilmeistä, äänestä ja olemuksesta, sanallisesti ääneen pettymystä ei tuotu ilmi kerhotilanteessa. Sitä voikin miettiä, että johtuiko hiljaisuus siitä, että oppilaan luonne ei tuo pettymyksiä ilmi ääneen, vai siitä, että on opittu kotoa, että koulussa ei tuoda tunteita ilmi ääneen, vaan ne jätetään kotiin.

Se, että oppilaat olivat tyytyväisiä kirjakerhoon ja sen olemassaoloon, kertoo jo heti, että kerhotoiminnalle on tarvetta koululaisten iltapäiviin Helsingin normaalilyseolla. Kirjakerhotoiminta tarjosi oppilaille mahdollisuuden osallistua ryhmätoimintaan, jossa he havainnoinnin mukaan, oppivat yhteistyötaitoja ryhmässä toimimisesta, konfliktien ratkaisutaitoja yhdessä sekä vuorovaikutustaitoja yhdessä.

Ohjaajan ja oppilaiden välinen myönteinen vuorovaikutus oli keskeisessä osassa positiivisen ja turvallisen ilmapiirin luomisessa koko kerhotoiminnan ajan. Havainnoinnin tuloksista voi analysoida, että kerhossa on vallinnut oppilaiden ja ohjaajan kesken turvallinen ilmapiiri. Turvallinen ilmapiiri luo oppilaille tilan, jossa he uskaltavat kokeilla itselleen uusia asioita ja oppia mahdollisista virheistään turvallisesti (Trogen 2021, 23). Näin ollen aikuisen kannustava ja tukeva kerhotoiminta auttaa oppilaita esittämään rohkeammin ehdotuksiaan ja ideoitaan, mikä taas vahvistaa oppilaiden osallisuuden tunnetta ja luottamusta omiin kykyihinsä. Turvallinen ilmapiiri kerhoon syntyi ajan saatossa ja luottamuksesta ohjaajan ja oppilaiden välillä.

Havainnointi tuloksista näkyy myös oppilaiden yhteisöllisyyden lisääntyminen pienessä kirjakerhoryhmässä. Sosiaalipedagogiikka korostaakin erityisesti yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja vuorovaikutusta (Nivala & Ryyänen 2019a, 19). Myös osallisuuden toteutumiseksi tarvitaan yhteisöjä, joissa oppilaiden on mahdollista toimia omana itsenään ja tuntea olevansa osana yhteisöä (Nivala & Ryyänen 2024).

Uusitalo & Vuorinen (2022, 35-40) mainitsee, että positiivisessa pedagogiikassa painotetaan oppilaiden omien vahvuuksien tunnistamista ja niitä pyritään hyödyntämään toiminnassa. Vaikka koulullamme tehdään jo tätä, niin havainnoinnista saadut tulokset tukevat ajatusta, että myös kerhossa oppilaat ovat päässeet toimimaan omien vahvuksiensa kanssa ja heitä on tuettu löytämään uusia vahvuuksia ja taitoja itsestään. Myös kyselytutkimuksen tuloksista näkyy, että oppilaat ovat saaneet käyttää omia vahvuuksiaan, kun oppilaat olivat pohtineet onnistumisiaan.

Kysymykseen uuden oppimisesta, 8 oppilasta oli vastanneet oppineensa kerhon aikana jotain uutta. Toinen merkittävä sosiaalipedagogiikan piirre onkin oppiminen. Kokemuksellisen toiminnan kautta kerhotoiminta tarjosi oppilaille mahdollisuuden oppia uusia taitoja käytännön kautta ja kokea onnistumisen tunteita erilaisten aktiviteettien kautta. Trogenin (2021, 23) mukaan tärkeä osa positiivista pedagogiikan tavoitteena onkin luoda oppilaille kannustava ilmapiiri, jossa he kokevat positiivisia oppimisen tunteita ja kokevat olevansa kykeneviä oppilaita.

Tätä tulkintaa tuki myös kaikkien oppilaiden kokemus siitä, että he olivat onnistuneet kirjakerhon aikana omasta mielestään.

Nivala ja Ryyänen (2024) puhuvat siitä, että osallisuus ei vain tapahdu kenellekään yksin, eikä mitenkään valmiina ojennettuna. He toteavat myös, ettei osallisuus toteudu automaattisesti vain järjestämällä jotain toimintaa. Se, että kirjakerhossa oli kyselyn mukaan yhdellä lapsella yksinäistä voi johtua monen asian summasta. Se ei silti vielä tarkoita, että oppilas ei olisi tuntenut osallisuutta ja ryhmään kuulumisen tunnetta ollessaan kirjakerhossa. Havainnoinnissa ei tullut ilmi, että kukaan oppilaista olisi selkeästi ollut yksinäinen kerhoaikana. Yksin oleminen on kuitenkin eri asia kuin yksinäisyys, ja voidaankin miettiä, että onko kyseinen oppilas tarkoittanutkin vastauksellaan yksin olemista, kun kaveri on ollut poissa kerhosta, ennemmin kuin yksinäisyyttä. Toki ei pidä vähätellä yksinäisyyden tunnetta, koska yksinäisyyttä voi tuntea, vaikka olisikin ystäviä ympärillä.

Yksinäisyyden tunne voi olla ahdistavaa ja tuskaista. Ryhmän ulkopuolelle jäädessä tunne voi olla, ettei kelpaa tai tule hyväksytyksi joukkoon. Yksinäisyys voi olla niin lyhytaikaista hetkelistä tunnetta kuin pitkäaikaista tunnetta. Joskus se voi liittyä ihan vain sen hetkiseen tilanteeseen. Eniten yksinäisyyden tunteeseen vaikuttaa sisäiset syyt, kuten esimerkiksi ujous. Emotionaalinen yksinäisyys johtuu siitä, ettei ole läheistä ystävää, jonka kanssa puhua. (Mielenterveyden keskusliitto 2024.)

Osallisuuden mahdollistaminen on Helinin, Kola-Torvisen ja Tarkan (2018, 15) mukaan lapsen kohtaamista jokaisessa hetkessä sekä sensitiivistä vuorovaikutusta. Lisäksi se on lasten mielihiteiden arvostamista ja kuulemista. He myös mainitsevat, että osallisuuden mahdollistamisessa on tärkeää, että lapsi kokee tullessa kuulluksi ja hän kokee, että hänen ajatuksillaan on ollut jotain väliä. Avoin vastaus ”Aina kun sanoin jonkun ehdotuksen, sitä ei heti sysätty pois, vaan sitä mietittiin ja harkittiin pitkään ennen kuin tehtiin lopullinen päätös.” tukee päätelmää siitä, että oppilaat ovat saaneet kertoa mielipiteensä avoimesti ja heidän ajatuksiaan on arvoitettu ideointivaiheessa. Avoin vastaus tukee myös ajatusta siitä, että kerhotoiminnassa on ollut turvallinen ilmapiiri tuoda ajatuksiaan ilmi, ilman pelkoa siitä, että toiset arvostelee tai nauraa.

Myös Leskisenoja (2019, 150) puhuu siitä, kuinka lapsen mahdollisuus osallistua, vaikuttaa ja toimia etenkin omien mielenkiinnon kohteiden mukaisesti, lisää lapsen kokemusta osallisuudessa niin omana yksilönä kuin ryhmän jäsenenä.

Nivala ja Ryytänen (2024) määrittelevät, että osallisuus olemisen tasolla merkitsee, että yksilö tuntee olevansa hyväksytty ja haluaa itsekin kuulua yhteisöön. Toiminnan tasolla se tarkoittaa, että yhteisö tarjoaa mahdollisuuksia osallistua ja että yksilö tarttuu näihin mahdollisuuksiin jollakin tavalla. Kun taas kokemuksen tasolla osallisuus syntyy yhteisön tarjoamista yhteenkuuluvuuden mahdollisuuksista, jotka antavat yksilölle tunnun siitä, että hän on osa jotakin suurempaa kokonaisuutta. Näin ollen osallisuuden toteutumiseksi tarvitaan kaikkea kolmea: kuulumista, osallistumista sekä tunnetta kuulumisesta.

Avoimen vastauksen ”Pidin kaikesta! Erityisesti kokouksista ja siitä tunteesta, että; ”Minä menen nyt kirjakerhoon, koska minä kuulun Lukutoukkiin!” (eli siis siitä johonkin erityiseen kuulumisuuden tunnetta). Ei varmaan ollut mitään, mistä en pitänyt!” perustella voidaan päätellä, että etenkin Nivalan ja Ryytänen (2024) määritelmän mukaan kaikki kolme osuutta: kuuluminen, osallistuminen ja tunne kuulumisesta ovat onnistuneet kirjakerhossa. Samalla voidaan todeta, että lasten osallisuuden lisäämisessä on onnistuttu kirjakerhotoiminnassa Helsingin normaalilyseolla lukuvuonna 2023-2024.

5.2 Kirjamatka-tapahtuman tulokset ja analyysi

Kirjamatka-tapahtumaan liittyvät kyselytutkimukset (2 kappaletta) toteutettiin 16.2.2024 klo 12.00-12.15 Helsingin normaalilyseon alakoulussa Helsingin Punavuorella. Kirjamatka-tapahtumaan osallistui noin 60 oppilasta, joilta vastauksia saatiin 46 kappaletta. Otanta kyselytutkimukselle 2 oli 46/60. Vastausten määrää pienensi se, että ensimmäinen luokka oli vastannut kyselyyn kokonaisuutena luokkana opettajan johdolla. Kysely koostui kahdeksasta kysymyksestä, joista viisi oli monivalintakysymystä ja kolme avointa kysymystä.

Sen lisäksi tapahtumaa järjestäneet oppilaat (13 kpl) vastasivat omassa kyselyssään (kysely 1) myös tapahtuman onnistumiseen heidän näkökulmastaan. Kyselyn Kirjamatka-tapahtuman osuus sisälsi heillä viisi kysymystä tapahtuman sisällöstä.

Alla kyselytutkimusten tulokset kerrottuna, pylväsdiagrammina ja avoimina vastauksina.

Kysymys 1 Tapahtumaan osallistuneiden oppilaiden kyselyssä koski oppilaiden mielipidettä, kuinka Kirjamatka-tapahtuma oli heidän mielestään onnistunut kokonaisuutena. Suurin osa (45) oppilaista oli tyytyväinen tapahtumaan kokonaisuutena. 46 vastaajasta vain 1 vastaajista oli sitä mieltä, että päivä oli kokonaisuutena ollut kohtalainen.

Tapahtumaan osallistuneilla oppilailta oli mahdollisuus jättää kommentteja tapahtumassa vapaaehtoisessa avoimessa kysymyksessä ja sieltä nousikin esiin monta kommenttia siitä, kuinka päivä oli ollut kiva ja mieleinen suurimmalle osalle oppilaista. Avoimia negatiivisia kommentteja tuli vain yhden toimintapisteen sisällöstä, joka näkyy myös myöhemmissä vastauksissa ja havainnoinnissa. Tämä kertoo siitä, että se yksi kohtalaisen päivän viettänyt oppilas, ei ole kuitenkaan ilmeisesti halunnut jättää avointa palautetta omista ajatuksistaan siitä, että mikä päivässä oli hänen mielestään epäonnistunutta. Toki voi olla mahdollista, että myös kohtalaisen päivän oppilas, ei ollut myöskään tykännyt juuri tietyistä toimintapisteistä, ja näin ollen koko päivä oli ns. pilalla hänen mielestään.

”Tosi kiva tapahtuma” (Avoin vastaus)

”Kiitooooooooos!! Oli tosi kivaa ja oikein hyvin järjestetty.” (Avoin vastaus)

Kysymyksessä 2 tapahtumaan osallistuneet oppilaat pohtivat lempipistettä kaikista viidestä järjestetystä toimintapisteestä. Mielekkäin, jopa 50 % (n=23) vastauksista, oli Kahoot-piste. Voidaan siis hyvin todeta, että virtuaalinen pelaaminen yhdessä oli mieluista oppilaille. Toiseksi suosituin piste oli kirjailijan vierailu 24 %:lla (n=11). Epämieluisin piste lapsille oli yhteinen tarina, joka ei ollut saanut yhtään ääntä.

Avoin lisäkysymys mikä oli mieleen ja mikä ei? -vastaukset tapahtumaan osallistuneilta oppilailta tukevat mielipidettä parhaasta toiminnasta oppilaiden mielestä. Vastauksissa on yhtenäinen ääni toimintapisteiden mielekkyydestä.

”Pidin aika paljon kahootista ja en pitänyt niin paljon kirjottamisesta.” (Avoin vastaus)

”kahoot oli kiva ja tarinan tekeminen oli tylsää” (Avoin vastaus)

Kysymys 3 tapahtumaan osallistuneille oppilaille käsitteli epämieluisinta toimintapistettä. Selkeänä ykkösenä tässä kysymyksessä on yhteinen tarina 43 %:lla (n=20). Kuitenkaan 35 % (n=16) vastaajista ei ole osannut sanoa, että mikä on ollut heidän ”inhokkipisteensä”, joka kertoo siitä, että oppilaista moni oli ollut tyytyväinen toimintoihin ja selkeästi epämiellyttävää toimintaa ei ole ollut. Yhdeksän prosenttia eli neljä oppilasta oli sanonut epämieluisimmaksi pisteekseen kirjastometsästyksen. Tämä johtui osittain varmaankin siitä, että kirjastopisteellä oli pieniä toimintavaikeuksia yhden ryhmän kohdalla, kuten kerron enemmän havainnoinnin kohdalla myöhemmin.

Mikä oli mieleen ja mikä ei? lisäkysymyksen avoimista vastauksista selviää myös, että tarinan kirjoituspiste ei ole ollut mieleen, koska se on koettu vaikeaksi, kun oman tarinan sisältöön ei ollut keksitty mitään.

”Minä en tykännyt yhteisestä tarinasta koska me ei keksitty melkein mitään”
(Avoin vastaus)

Myös Kahoot-peli oli saanut 2% (n=1) äänistä. Sen vastausta selitti lisäkysymyksen mikä oli mieleen ja mikä ei? avoimesta vastauksesta esiin noussut ajatus, että pelin kysymykset olivat liian vaikeita pienimmille pelaajille. Nyt Kahoot oli laadittu koko alakoululle 1-5 luokkalaisille yhdeksi yhteiseksi peliksi, joten sen kysymykset saattoivat todellakin olla joillekin pienimmistä oppilaista liian vaikeita. Lisäksi kysymykset laatineet oppilaat ovat lukeneet paljon erilaista kirjallisuutta, johon välttämättä pelaajat taas eivät ole niin perehtyneet.

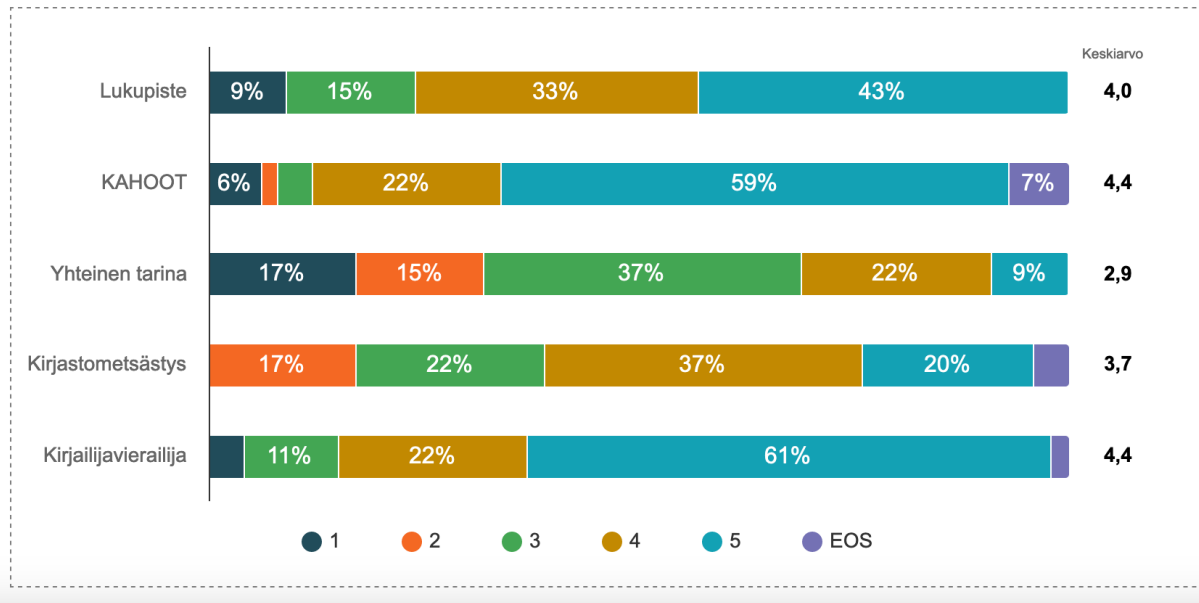
”Helpompia kysymyksiä kahootissa” (Avoin vastaus)

”kaksi ”eritasoista” kahoottia niin kuin vanhemmille lukutoukille tai nuoremmille aloittelijoille kirjojen maailmassa.” (Avoin vastaus)

Yhteisen tarinan epäsuosio näkyy myös kysymyksessä 6, kun tapahtumaan osallistujia pyydettiin antamaan numerot 1-5 toimintapisteille. 1 oli pienin numero ja 5 suurin numero, lisäksi vaihtoehtona oli en osaa sanoa. Kuten kaaviosta alapuolella näkyy, yhteisen tarinan keskiarvo numeroksi tuli 2,9, kun kaikkien muiden pisteiden numerot olivat lähempänä nelosta tai sen yli. Mutta myös yhteinen tarina on saanut eniten jakaantuneita numeroita, kun muissa pisteissä on selkeää yksimielisyyttä numeron suuruudesta. Vastauskaavion perusteella voi kuitenkin myös vahvistaa sitä ajatusta, että kaksi parasta pistettä oppilaiden mielestä on ollut Kahoot ja kirjailijavieras, näiden jakaessaan kärkipaikan 4,4 keskiarvolla.

Minkä arvosanan antaisit kullekin pisteelle? (1 huonoin, 5 paras)

Vastaajien määrä: 46

Kysymys 7 tapahtumaan osallistuneille oppilaille kyselyssä oli, että haluaisiko oppilas olla mukana järjestämässä Kirjamatka-tapahtumaa ensi vuonna. Vastaukset kertovat, että oppilaista 33% (n=15) vastasi kyllä ja olisi kiinnostunut järjestämään Kirjamatka-tapahtumaa ensi vuonna ja osallistumaan myös kirjakerhoon. Ehkä vastauksia oli 52% (n=24). Vastauksista voi näin ollen päätellä, että kerhotoiminta on tarpeen Helsingin normaalilyseolla ja oppilailla on siihen mielenkiintoa myös tulevaisuudessa.

Ensi vuoden kehitysehdotukset, oli kyselyssä vapaaehtoinen avoin kysymys. Kysymys sai pääasiassa ei ole- vastauksia tapahtumaan osallistuneilta oppilailta. Joku oli kuitenkin ollut sitä mieltä, että ensi vuonna voisi olla paljon kivampia pisteitä kuin tänä vuonna. Sen lisäksi kehitysideana oli, että ensi vuoden tapahtumaan toimintapisteiden sisältöä vaihdettaisiin, jotta tapahtuma uudistuisi, eikä olisi aina samanlainen.

Lopuksi tapahtumaan osallistuneet oppilaat saivat jättää vielä tapahtumasta avointa palautetta halutessaan. Vastaukset olivat pääasiassa ”Moi!” tai ”Ei ole sanottavaa.” Joku oli kirjoittanut ”Tylsä”, tarkoittaen joko tapahtumaa tai kyselyä. Mutta muutama (3) oikeaa kommenttikin tapahtumasta oli esitetty.

”Minusta tapahtuma oli ylipäätänsä kiva. Se että kaikki pisteet eivät ole 5/5 se on vain oma kokemus ja mielipide. Mutta idea kaikissa pisteissä on hyvä.” (Avoin vastaus)

”Pidin kirjailijavierailusta. Kaikki oli hyvin ssunniteltu ja kiitos lukutoukat!!”
(Avoin vastaus)

”Minä haluaisin että olisi aika samanlainen tapahtuma ensivuonna” (Avoin vastaus)

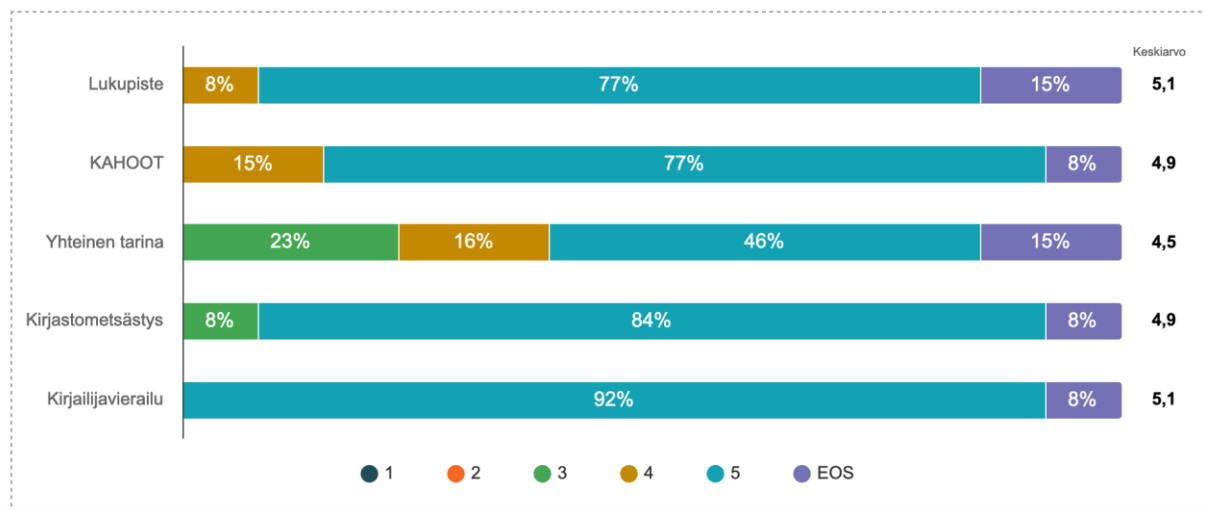
Kirjamatka-tapahtuman järjestäneestä 13sta oppilaasta, 10 oli sitä mieltä, että tapahtuma oli erinomaisesti onnistunut. Kaksi oppilasta oli sitä mieltä, että tapahtuma oli erittäin hyvin onnistunut ja 1 oppilas oli sitä mieltä, että tapahtuma oli hyvin onnistunut.

Tapahtuman järjestäneet oppilaat arvioivat toimintapisteet 1-5 väliltä (1 pienin, 5 isoin) tai en osaa sanoa vaihtoehdolla. Järjestäjät olivat kokeneet parhaiksi pisteiksi kirjailijavierailun, joka oli saanut 5,1 keskiarvon, sekä 92% äänistä oli arvosana 5. Myöskään tapahtumaa järjestäneet oppilaat eivät olleet pitäneet yhteisen tarinan pisteestä, kuten eivät toimintaan osallistuneet oppilaat. Se oli saanut eniten hajontaa arvosanoissa.

4,

**Anna mieleisesi arvosana Kirjamatkan toiminnoille
(1 huonoin, 5 paras)**

Vastaajien määrä: 13

Tapahtumaa järjestäneet oppilaat antoivat Kirjamatka-tapahtumalle arvosanan väliltä 4-10. Keskiarvoksi tapahtumalle tuli 9,7, alimman arvon ollessa 8,0. Kyselyn mukaan voidaan olettaa, että kaikki oppilaat ovat olleet tyytyväisiä järjestämäänsä tapahtumaan. Avoimissa vastauksissa sai perustella antamaansa arvosanaa, jos halusi. Toki Webropol ei kerro, että minkä arvosanan kyseinen oppilas on antanut tapahtumalle, jos hän on jättänyt kirjallisen vastauksen avoimeen kysymykseen.

”Koska hieman epäselvää suunnittelu oli, mutta ei ollenkaan isosti. Kirjamatka-tapahtuma oli huikea!” (Avoin vastaus)

”Todella kiva kerho ja mahtava tapahtuma” (Avoin vastaus)

Tapahtumaa järjestäneet oppilaat kokivat haasteellisimmaksi tapahtumapäivässä oman pisteensä pitämisen, sekä sen uudelleen pitämisen monta kertaa. Tämä ei tullut yllätyksenä, kuten kerhohavainnoinnissa kävi ilmi aiemmin, kun kaikki eivät saaneet mieleistään pistettä. Oman pisteen pitäminen koettiin haastavaksi varmasti osittain siksi, että se ei ollut alkujaankaan itselle mieleisin piste vetää. Tapahtuman kirjastometsästys-pisteessä oli pieniä ongelmia päivän aikana, joten se nousi avoimissa vastauksissa esiin haasteellisimpana kohtana oppilaiden mielestä. Lisäksi tapahtuman pienet epäselvyydet aikataulussa oli koettu haasteellisiksi päivän aikana.

Tapahtumaa järjestäneiltä oppilailta kehitysideoita ensi vuodelle tuli vain muutamia (3). Oppilaat kirjasivat muun muassa halustaan kutsua Lasten Uutiset paikalle. Kehitysideat ovat ajatuksena varmasti lapsille haasteelliset, ja uusien ideoiden keksiminen vielä haastavampaa lyhyen ajan puitteissa. Muutama (2) oppilas oli kuitenkin käyttänyt aikaa vastauksen miettimiseen ja saanut sanoitettuaan ajatuksia ylös.

”Sama! tai ehkä sitä voi vähän muuttaa, pisteitä voisi vaihtaa, mutta että sama idea pysyy.” (Avoin vastaus)

”Ehkä nyt kun tiedämme, mitä tuleman pitää, voimme suunnitella pikkasen paremmin suunnitellun tapahtuman, siis ettei olisi mitään epäselvää.” (Avoin vastaus)

Tapahtumaa järjestäneet oppilaat olivat kyselytutkimuksen mukaan tyytyväisiä omaan tuotokseensa. Havainnoinnista saadut huomiot tapahtumapäivänä tukivat tätä tulosta. Oppilaat olivat tapahtuman jälkeen tyytyväisiä omaan työskentelynsä ja yleinen tunnelma oli se, että tapahtuma onnistui heistä erinomaisesti.

Havainnoinnissa tehdyt huomiot tukivat kyselytutkimusten tuloksia muutenkin. Yhteinen tarinapiste oli myös havainnoinnin mukaan vetäjille epämieluisin toiminta. Sen lisäksi kirjastopisteen pieleen menon harmitus näkyi havainnoinnissa. Alla havainnoinnin tuloksia Kirjamatka-tapahtumaa järjestäneistä oppilaista perjantaina 16.2.2024 Helsingin normaalilyseolla.

Havainnoinnissa kävi ilmi, että tapahtumaa järjestävät oppilaat olivat jännittyneitä, mutta myös innostuneita tapahtuman aamuna. He liikkuvat ja hyörivät ympäriinsä, juttelivat kovaan ääneen keskenään ja jopa hiljaisemmatkin oppilaat puhuivat nopealla tahdilla. Yleisimpiä jännitykseen

liittyviä kehollisia tuntemuksia ovat muun muassa sykkeen kiihtyminen, äänen väriseminen ja änkytys, värinä ja hikoilu. Psykkisiä tuntemuksia ovat muun muassa heikentynyt keskittymiskyky, huomion lukkiutuminen jännitykseen liittyviin ajatuksiin, pelko virheiden tekemisestä sekä levottomuus ja hermostuminen. (Opinvoimala 2024.) Jännityksen niin sanotut oireet olivat selkeät havaita jokaisessa oppilaassa tapahtuman aamuna.

Kun jokainen toimintapiste oli tarkistettu, alkoi jännitys hiljalleen laskea. Oppilaista tuli rennompia ja he alkoivat jo vitsailla keskenään päivän kulusta. Vanhemmilla oppilailta oli selkeä mielikuva etukäteen siitä, miten he aikoivat toimintapisteensä vetää. Selkeää ryhmäkeskustelua käytiin ja nuorempia oppilaita ohjeistettiin siitä, miten toimintapisteitä kannattaisi heidän mielestään vetää. Oppilaat kertoivat oma-aloitteisesti pienryhmissään, että kuka tekisi ja mitä ennen tapahtuman alkua. Kanssakäyminen oli rauhallista, mutta pientä jännitystä vielä oli ilmassa. Nuoremmilla oppilailta se näkyi erityisesti hermostuneena liikkumisena toimintatilassa. Selkeät johtajat ryhmiin löytyi oma-aloitteisesti vanhemmista oppilaista nopeasti.

Kun toiminta alkoi ja muut oppilaat saapuivat pisteille alakoulun aikuisten kanssa, toiminnan järjestäjät eivät tuhlanneet aikaa ylimääräiseen höpöttelyyn. Toiminta alkoi saman tien oppilaiden omasta päätöksestä ja kelloa pidettiin hyvin tarkkaan silmällä jokaisella pisteellä. Ohjeiden anto koulukavereille kävi selkeästi ja johdonmukaisesti.

Lukupisteen pitäjät olivat ymmärtäneet aikataulun siirtymäkohdat väärin aamujännityksessään. Osa oli lähettänyt pisteen vierailijat liian aikaisin eteenpäin omalta pisteeltään. Hetken aikaa oppilaat etsivät syyllistä mokaan, vaikka kyseessä olikin vain väärin ymmärrys. Keskustelu ryhmässä oli syyttelyyn suuntaavaa ja puolustautumista oli havaittavissa. Aikataulua tarkennettiin ja käytiin uudelleen yhdessä läpi, jonka jälkeen oppilaiden harmitus pienestä ”mokasta” meni ohi, toisten syyttely loppui ja loppupäivän ajan he olivat iloisia ja varmoja tekemisestään ja toiminnastaan.

Kirjastopisteen vihjeet hajosivat ja menivät sekaisin yhden ryhmän kohdalla. Kirjastopisteen järjestäjät alkoivat panikoida, kun yksi oppilasryhmä ei päässyt tekemään suunniteltua pistettä. Järjestäjät pyörivät hermostuneena ympäriinsä, eivätkä tieneet mitä tehdä seuraavaksi. He tarvitsivat toimintaansa aikuisen apua ja tukea, jotta ongelma saatiin jollain tavalla ratkaistua. Syy paniikkiin oli siinä, että piste meni pilalle, sekä harmitus toisten puolesta, kun he eivät päässeetkään tekemään kivaa toimintaa. Yksi järjestäjä yritti korjata pistettä kiireessä, kun kaksi muuta järjestäjää yritti selittää Alias-pelin sääntöjä toisille oppilaille. Hermostuminen näkyi

siinä, että oppilaat eivät enää muistaneetkaan, että miten Aliasta pelataan, vaikka se oli kaikille vetäjille tuttu peli ja siksi valittu lisätoiminnoksi pisteelle. Päivän päätteeksi toimintapisteen vetäjät totesivat kuitenkin, että epäkohdasta on hyvä oppia ensi vuotta varten, ja tehdä vihjeistä useampia varakappaleita. Oppilaat olivat myös tyytyväisiä siihen, että olivat tehneet pisteelle lisähommia varmuuden vuoksi, koska nyt niille tulikin käyttöä.

Kahoot-pisteen toiminta oli selvää ja sen vetäjät olivat innoissaan päästessään vetämään toimintaa toisille. Tämä näkyi ihan fyysisenä ilona ja kiljahteluna muiden onnistuessa pelissä, mutta myös siinä, että Kahoot eteni todella nopeasti. Kahoot-peliä pelattiin koulun iPadeilla, joten myös sympatia ja auttamishalu näkyi oppilaista, kun he kiersivät tarkistamassa tunnollisen tarkasti, että jokainen pelaaja oli varmasti päässyt peliin sisään. Sen lisäksi pelinvetäjä tarkisti useampaan kertaan kysymällä ääneen, että olihan varmasti kaikki mukana, ennen kuin aloitti toiminnan.

Yhteisen tarinan kirjoituspisteellä oli apeampaa porukkaa. Kuten aiemmin kerhotoiminnan havainnoinnissa todettiin, tarinapiste ei ollut erityisemmin kenenkään vetäjän toivepiste, joten se myös näkyi toiminnan vetämisen innossa. Pisteellä oli kolme oppilasta vetämässä pistettä, mutta pääasiassa pistettä piti vain yksi oppilas. Kaksi muuta oppilasta vetäytyivät sivuun, koska aihe ei heitä kiinnostanut. Aktiivinen oppilas yritti omilla toimillaan ja juttelemalla saada muita osallistumaan toiminnan vetämiseen, mutta he eivät olleet kiinnostuneita. Yksin toimiminen näytti harmittavan oppilasta tämän yrittäessä pitää pistettä osallistujille ja saada heidät innostumaan tarinan kirjoittamisesta.

Toimintapisteen jälkeen oppilaat täyttivät vielä kyselytutkimuksen kyselyn. Kyselyjen täyttäminen oli oppilaille tuttua. Osa suhtautui asiaan vakavammin kuin toinen, mutta jokainen oli keskittynyt omaan kyselyynsä. Osa oppilaista halusi istua kauempana toisista, jotta sai rauhan vastata täysin oman mielensä mukaan. Tilassa oli hiljaista, kun kysymyksiin vastattiin keskityneesti. Vain nuorimmat oppilaat puhuivat, kun pohtivat joidenkin sanojen merkityksiä. Tällöin vanhemmat oppilaat selittivät sanojen merkityksiä heille parhaan kykynsä mukaan. Havainnoinnin mukaan oppilaat tuntuivat ottavan arvioinnin tosissaan ja miettivän vastauksia kunnolla. Oppilailta olivat otsat miettimisrypyssä ja suunpielet liikkuvat puolelta toiselle pohtiesaan oikeita vaihtoehtoja. Kukaan ei näyttänyt vain näppäilevän jotain vastauksia kyselyyn, vaan jokaista vastausta mietittiin ja pohdittiin kunnolla.

Päivän päätyttyä kaikki oppilaat vaikuttivat kuitenkin iloisilta onnistuneesta päivästä. Ne, joilla oli pieniä vaikeuksia päivän aikana, oli myös jo piristynyt ja pienet ongelmat tuntuivat olevan jo takana päin. Oppilaat vertailivat kokemuksiaan omista ryhmistään, juttelivat iloisesti ja nauroivat joillekin hauskoille sattumuksille yhdessä. Kirjastopisteen hajoamisen uutinen oli jo kii-rinyt kaikille ja sen tekijöitä lohdutettiin ja heitä tsemppattiin ensi vuotta varten jo. Ensimmäiset kysymykset kirjakerhon ja tapahtuman jatkumisesta esitettiin jo heti päivän päätyttyä. Innokkaimmat oppilaat kertoivat jo haluavansa tulla ensi vuonnakin mukaan.

Kyselytutkimus ja havainnointi tukevat sitä ajatusta, että myös Kirjamatka-tapahtumaa voi pitää pääpiirteittäin onnistuneena. Tapahtumaan osallistuneet oppilaat olivat pitäneet tapahtumasta yhtä toimintaa lukuun ottamatta ja tapahtumaa järjestäneet oppilaat vaikuttavat kyselytutkimuksen ja havainnoinnin mukaan olleen tyytyväisiä järjestämäänsä tapahtumaan.

Kirjamatka-tapahtumaa suunnittelemaan kerättiin vapaaehtoisista oppilaista ryhmä, jotta saataisiin tapahtumaan ennen kaikkea oppilaiden näkökulma ja mahdollisuus kuulla heidän kokemuksiaan siitä mikä tekee tapahtumasta oppilaille mieluisan. Lasten ottaminen mukaan toiminnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin myös lisää lasten osallisuutta Helinin, Kola-Torvisen ja Tarkan (2018, 15) mukaan.

Kirjamatka-tapahtumassa oli viisi vaihetta: ideointi, suunnitteleminen ja järjestäminen, toteutus ja arviointi, joihin jokaiseen vaiheeseen kerhotoiminnan oppilaat osallistuivat aktiivisesti. Oppilaiden osallistumisen taso voi olla eri iän, kehitystason ja kiinnostuksen mukaan, mutta heille kaikille on tärkeää tarjota mahdollisuus vaikuttaa tapahtuman kulkuun heidän omien kykyjensä tarjoamalla tavalla. Tapahtuman järjestämisen merkitys lisääntyy huomattavasti, kun lapselle tarjotaan mahdollisuus osallistua, vaikuttaa ja toimia omien mielenkiinnonkohteiden mukaan. (Leskisenoja 2019, 73-74.)

Tapahtuman sisällöllä ja tarkalla suunnittelulla on tärkeä rooli onnistuneessa tapahtumassa. Oleellista onkin suunnitella tapahtumaa suoraan kohderyhmälle (Vallo & Häyrinen 2016, 121-128). Oppilaiden ottaminen mukaan suunnitteluun tuotti paremman tuloksen kuin se, että koulun henkilökunta olisi suunnitellut tapahtuman itse suoraan oppilaille. Vaikka prosessi olisi varmasti ollut nopeampi kuin 10 viikkoa kerhotoimintaa, niin sen sisältö ei välttämättä olisi ollut oppilaille mieleinen. Nyt saimme kirjakerhoon osallistuneilta lapsilta palautetta siitä mikä toimii ja mikä ei, ja samalla saimme osallistettua oppilaat toimintaan mukaan.

Leskisenoja mainitsee (2019, 151-152), että osallisuuden onnistuessa lasten äänen tulee kuuluakin toimintaprosessin kaikissa vaiheissa: suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Havainnoinnista saadut tulokset tukevat kyselytutkimuksen tulosta, että oppilaat kokivat olevansa osana tapahtuman suunnittelua kirjakerhossa, he olivat tärkein osa tapahtuman toteutusta ja lopuksi he ovat olleet mukana arvioimassa tapahtuman onnistumista yhdessä kyselytutkimuksen avulla.

Vaikka havainnoinnissa kävikin ilmi, että kaikissa ryhmissä työskentely ei toiminut, voi kuitenkin varovasti todeta, että kaikkien oppilaiden ryhmätyöskentely taidot ovat menneet eteenpäin. Koulun tärkeimpiä tehtäviä onkin opettaa oppilaille ryhmätyötaitoja sekä yhteistyötaitoja muiden ihmisten kanssa. Kyky toimia ryhmässä, kyky liittyä olemassa olevaan ryhmään sekä toimina aktiivisena ryhmän jäsenenä on tärkeitä taitoja tulevaisuuden työelämässä. (Avola & Pentikäinen 2022, 213-214.)

Kirjoittamispisteen epämielekkyyys oli selkeä teema tuloksissa molemmilla ryhmillä: osallistujilla sekä järjestäjillä. Oppilaiden motivaation ja kiinnostuksen edellytys on, että jokin tehtävässä kiinnittää lapsen tarkkaavaisuuden. Kiinnostus tehtävää kohtaan säilyy alkuinnostusta pidemmälle, jos oppilas kokee tehtävän itselleen merkitykselliseksi ja ennen kaikkea mielekkäiksi. (Thinkmath 2024.)

Vallo ja Häyrinen (2016, 121-128) esittelevät kirjassaan Tapahtuma on tilaisuus - Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen, onnistuneen tapahtuman mallin, joka muistuttaa kuudella sakarallaan tähteä. Jos miettii järjestettyä Kirjamatka-tapahtumaa tähän tähteen, voidaan kyselytutkimuksen ja havainnoinnin perusteella todeta, että tapahtumaa voi pitää melko onnistuneena. Vallo & Häyrinen (2022, 69-73) toteaa myös, että tapahtuma on ajallisesti rajattu tilaisuus, kuten Kirjamatka-tapahtuma oli. Tapahtumaan myös kokoontuu joukko ihmisiä tietynlaisen tarkoituksen ja aktiviteetin ympärille. Voidaan siis todeta, että Kirjamatka-tapahtuma täytti tapahtuman edellytykset.

Helsingin normaalilyseon henkilökunnalta ei kerätty suoraa palautetta, mutta kommentit tapahtuman jälkeen ovat olleet positiivisia ja tapahtumaa pidettiin myös henkilökunnan puolelta onnistuneena. Oppilaiden kerhotoimintaa ja Kirjamatka-tapahtumaa käytiin esittelemässä myös Novissima-tapahtumassa keskiviikkona 24.4.2024. Novissiman sisältö koostuu niin akateemiseen tutkimukseen perustuvasta materiaalista kuin käytännönläheisten opetuskokeilujen esittelemisestä. Se tarjoaa opettajille mahdollisuuden esitellä pedagogisia kehittämistöitään, kuten

erilaisia tutkimusprojekteja, opetuskokeiluja ja tuotettuja opetusmateriaaleja. (Loukomies & van der Berg 2024.)

Keskusteltuani opinnäytetyön ohjaajan kanssa kyselytutkimuksen tuloksista totesimme yhdessä, että yhteisen tarinan epäsuosio ja kirjoittamisen epämiellyttävyys tuovat ensi vuodelle uuden tavoitteen tapahtumalle: Miten lisäämme kirjoittamisen mielekkyyttä oppilaiden keskuudessa.

Kerhotoiminnan ja Kirjamatka-tapahtuman tavoitteena oli saada oppilaat osallisiksi, sekä näyttää oppilaille, että kirjallisuus on muutakin kuin lukemista. Oppilaat ovat olleet tapahtuman järjestämisessä aktiivisessa osassa, jolloin osallisuustavoite täyttyi. Kirjallisuus on muutakin kuin lukemista tavoite täyttyi, kun tapahtuman toimintapisteet sisälsi kirjoittamista, lukemista, kisailua fyysisesti ja digitaalisesti, sekä kirjailijavieraasta, joka puhui kirjojen kirjoittamisen prosessista ja lukemisen tärkeydestä.

Lähdin hakemaan tutkimuksessani vastausta siihen, että lisääkö kerhotoiminta ja yhteinen tapahtuman järjestäminen lasten osallisuutta Helsingin normaalilyseolla. Perusopetuslaki (1998) määritteli, että koulun tulee edistää oppilaiden osallisuutta, sekä huolehtia siitä, että oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja sen kehittämiseen oppilaan ikäkauden mukaisesti. Perusopetuksen opetussuunnitelman mukaan osallisuus koulussa on sitä, että oppilas on osa ryhmää tai yhteisöä sekä koulussa tapahtuvaa vuorovaikutusta oppilaan omista lähtökohdista lähtien (Opetushallitus 2014).

Tutkimuksen tuloksista voi päätellä, että kerhotoimintaan ja Kirjamatka-tapahtuman järjestäneet oppilaat olivat kokeneet järjestetyn toiminnan itselleen mielekkäänä ja innostavana toimintana. Oppilaat olivat kokeneet osallisuuden tunnetta, tunteneet päässeensä vaikuttamaan koulun arjessa sekä he olivat olleet tyytyväisiä järjestämäänsä tapahtumaan. Oppilaat olivat kokeneet yhteisen tapahtuman itselleen erityisenä tekemisenä koulun hyväksi. He olivat sitä mieltä, että heidän ideoitansa oli kuunneltu ja samalla he olivat oppineet kerhotoiminnassa ja tapahtuman järjestämisessä uusia asioita. Tutkimustulokset myös kertovat sen, että opetussuunnitelman määritelmä osallisuudesta on täyttynyt.

Tulokset kertoivat koulullemme, että oppilailla on mielenkiintoa ja intoa osallistua koulun teemapäivien ja -tapahtumien järjestämiseen ajateltua enemmän. Oppilaat ovat myös kiinnostuneet tulemaan mukaan suunnittelu- ja toteutusvaiheeseen tulevaisuudessa.

6 ARVIOINTI

Laadullisen tutkimuksen arviointi on prosessi, jossa tarkastellaan tutkimuksen luotettavuutta, uskottavuutta ja eettisyyttä. On tärkeää, että tutkimuksen arviointi tehdään objektiivisesti ja kriittisesti, mutta myös oikeudenmukaisesti ja kunnioittaen. Tutkimustulokset saadaan läpinäkyviksi, kun tutkimus suunnitellaan tarkasti etukäteen ja tulokset esitetään tarkasti. (Puusa & Juuti 2020, luku ”Laadullisen tutkimuksen luotettavuus”.)

Tutkimusaineistoa on kerätty kahdella eri kyselytutkimuksella sekä havainnoinnilla. Aineistonkeruu on toteutettu tammi- ja helmikuussa 2024 kerhotoiminnan ja tapahtuman yhteydessä Helsingin normaalilyseolla työni ohessa.

6.1 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

Luotettavuus tutkimuksessa syntyy Puusan ja Juutin (2020, luku ”Laadullisen tutkimuksen luotettavuus”) mukaan, kun tutkija vakuuttaa lukijan omasta ammattitaidostaan sekä siitä, että on valinnut tutkimustyöhön sopivat tutkimusmenetelmät ja analyysimenetelmät ratkaistakseen kyseessä olleen tutkimusongelman. Eettisyys taas kertoo, että tutkija on noudattanut eettisiä periaatteita koko tutkimuksensa ajan. Eettisessä ajattelussa tutkimus ei saa olla vaaraksi tutkittaville henkilöille, eikä siitä saa aiheutua haittaa heille. (Puusa & Juuti 2020, luku ”Laadullisen tutkimuksen luotettavuus”.)

Tutkimuksessa kerätty tieto vaikuttaa luotettavalta, koska oppilaat ovat saaneet vastata kyselyihin anonyymisti haluamallaan tavalla. Anonyymiys suojasi tutkittavien yksityisyyttä, jolloin oppilaat ovat voineet tuntea olonsa turvallisiksi ja luottaa siihen, että heidän antamansa tiedot eivät pysyvät myös salassa. Samalla myös voidaan taata se, että oppilaat vastasivat todennäköisesti avoimesti ja rehellisesti tehtyihin tutkimuksiin. Tutkimustuloksia ei ole käyty läpi vastajien kanssa tutkimuksen jälkeen, vaan ne on lukenut ainoastaan opinnäytetyön tekijä.

Tutkimustuloksien luotettavuudessa on kuitenkin otettava huomioon se, että ensimmäinen luokka oli vastannut kyselyyn kokonaisena luokkana opettajansa avustuksella, joten huomattavaan opettaja on voinut vaikuttaa tutkimustuloksiin. On myös huomioitava se, että olen itse voinut vaikuttaa tuloksiin osallistuvalla havainnoinnilla huomaamatta. En varmasti ole ollut täysin anonyymi sivustaseuraaja tai vaikuttamatta tuloksiin, vaikka se onkin ollut tavoitteeni molemmissa tutkimuksissa. Yritin pysyä huomaamattomana sivustaseuraajana oppilaiden toimiessa ryhmässä niin havainnoinnin kuin kyselytutkimusten aikana.

Koska kyseessä oli alaikäiset lapset, kyselytutkimus ja havainnointi olivat sopivia tutkimistapoja tutkimuskysymyksille. Kyselytutkimuksen kyselylomake Webropol-sivustolla on helppokäyttöinen, jolloin tutkijan objektiivisuus suurenee, kun oppilaita ei tarvitse erikseen opastaa kyselyn täyttöön. Lisäksi toimiminen tutkijana, opinnäytetyön tekijänä sekä toiminnan järjestäjänä on suuri töinen projekti ja monivaiheinen tuotos, jolloin kyselytutkimus ja havainnointi tutkimusmenetelminä tuovat lisää objektiivisuutta tutkimukseen.

Helsingin normaalilyseo on osa Helsingin Yliopiston kasvatustieteellistä tiedekuntaa, joten koulullamme on automaattinen tutkimuslupa koulun oppilaille. Tätä kehittämistehtävän tutkimusta varten käytettiin tätä samaa tutkimuslupaa, mutta keräsin erillisen tutkimusluvan kerhotoimintaan osallistuneiden oppilaiden huoltajilta. Kyselytutkimuksesta, havainnoinnista ja opinnäytetyön tekemisestä informoitiin oppilaiden huoltajia hyvissä ajoin ennen työskentelyn aloitusta. Huoltajille annettiin myös mahdollisuus kieltäytyä lapsensa puolesta opinnäytetyön tutkimuspuolesta. Tutkimuksessa ei ole kerätty oppilailta minkäänlaisia henkilötietoja tai taustatietoja.

Lapsia tutkiessa on hyvä muistaa, että tutkimukset on mahdollistettava lapsille mahdollisimman helpoksi, jotta lapset eivät koe turhaa stressiä osallistumisesta. Tutkimuksissa on myös hyvä tehdä etukäteen selväksi, että mihin ja miten tutkimusten tuloksia käytetään. Tutkimustilanne on myös hyvä tehdä lapsille tutussa tilanteessa. (NSPCC Learning 2024.) Oppilaille kerrottiin etukäteen miksi kerhotoiminta ja tapahtuma ollaan järjestämässä. Lisäksi kyselytutkimusten alkuun olin lisännyt muistutuksen oppilaille, että kyselyt ovat anonyymejä, enkä voi tietää, kuka oppilaista vastaa mitään.

Kyselytutkimuksen otanta oli laaja, kun sain kaikki koulun oppilaat vastaamaan kyselyyn. Lisäksi kyselyn täyttöaika oli kaikilla oppilailla sama, jolloin se lisäsi tulosten anonyymiyttä. Kyselytutkimuksen vastauksia ei voi yhdistää vastaajiin, mikä lisää kyselyn eettisyyttä.

6.2 Tilaajan arviointi ja Itsearviointi

Pääsääntöisesti olen tyytyväinen opinnäytetyöni toteutukseen. Kerhon ja tapahtuman luominen olivat itselleni mielekästä toimintaa ja mukavaa vaihtelua työhöni. Sen lisäksi kehitin työyhteisöämme konkreettisesti eteenpäin tämän opinnäytetyön aikana.

Tapahtuma onnistui paremmin kuin odotin, vaikka yksi toiminta ei ollutkaan oppilaille mieleen. On kuitenkin haasteellista arvioida etukäteen, että mistä lapset tykkäävät ja mistä ei. Tätä tukee

myös se, että tapahtumaa järjestäneet oppilaat pitivät kirjoituspistettä hyvänä ideana tapahtumaa luodessa.

Työn tilaajana Helsingin normaalilyseo on ollut kerhotoimintaan ja järjestettyyn tapahtumaan tyytyväinen. Tästä osoituksena opinnäytetyöni ohjaaja pyysi maaliskuussa 2024, että opinnäytetyötä ja etenkin kerhotoimintaa ja Kirjamatka-tapahtuma esitellään Novissima-tapahtumassa keskiviikkona 24.4.2024. Koulullamme järjestettiin toukokuussa 2024 alakoulun vanhemmille suunnattu Taiteiden ilta kevätjuhlanäytöksinä. Tähän iltaan järjestimme kerhotoiminnassa olleiden oppilaiden kanssa pienennetyn version Kirjamatka-tapahtumasta vanhemmille. Toive toimintapisteestä vanhemmille tuli opinnäytetyöni ohjaajalta koululta. Kirjallista palautetta en ole saanut Helsingin normaalilyseolta, vaikka sitä erikseen tähän opinnäytetyöhön pyysin.

Jälkikäteen keksin monia asioita, joita tekisin nyt toisin. Toteuttaisin havainnoinnin koko kerhotoiminnan ajan tietyn väliajoin lokakuusta helmikuuhun, jolloin voisin paremmin perehtyä siihen, että onko ryhmädynamiikassa tapahtunut muutoksia ja onko ryhmässä osallisuuden kasvusta ja syvenemisestä näkyviä tuloksia syksyn ja kevään välillä. Ongelmaksi toteutuksessa tuli oppilaiden huoltajilta lupien kerääminen, joka siirsi havainnoinnin aloittamisen päivää aina vain lähemmäs tapahtumaa.

Lupa-asioiden aikatauluongelmien lisäksi koin opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa ongelmia aikataulutuksen kanssa. Käytin mielestäni liikaa aikaa alkumetreillä siihen, että pohdin eri menetelmiä pitkään ja mitä opinnäytetyöni tulisi pitämään sisällään. Alkujaan ajattelin tehdä oppilaille haastatteluja, mutta se olisi vaatinut vielä enemmän työvaiheita ja isompien lupien keräämistä huoltajilta. Totesin myös, että saadakseni luotettavia ja tarkkoja vastauksia oppilailta, haastattelu ei ehkä olisi paras metodi. Olen ollut töissä alakoulussamme koko sen olemassaolon ajan ja työskennellyt jokaisen luokka-asteen kanssa, joten totesin olevani liian tuttu oppilaille haastatellakseni heitä tähän opinnäytetyöhön. Uskon, että oppilaat eivät olisi uskaltaneet kertoa oikeaa mielipidettään asioista suoraan minulle kasvokkain haastattelutilanteissa ja olisin vaikuttanut huomaamatta tuloksiin oppilaiden kanssa.

Kyselytutkimuksissa huomasin tuloksia tutkiessani, että oppilaat arvioivat Kirjamatka-tapahtuman eri asteikoilla. Jos olisin käyttänyt kyselytutkimuksiin enemmän aikaa ja pohtinut niiden analysointia enemmän jo etukäteen tehdessäni niitä, olisin huomannut asian ja olisin tehnyt

ehdottomasti niin, että osallistujat ja järjestäjät olisivat käyttäneet arviointiinsa samaa asteikkoa. Uskon, että se olisi kertonut enemmän eroa ja olisi ollut helpompi analysoida eroja kahden ryhmän välillä.

Lisäksi totesin, että olin asetellut osan kyselytutkimuksen kysymyksistä huonosti. Olin kysynyt mikä oli ja mikä ei ollut- tyylisiä asioita samoissa kysymyksissä, jolloin vastaukset eivät olleet kovin selviä. Kysymykseen kun voi vastata saman asian X joko mielekkäänä asiana, kun taas myös ei kiinnostavana asiana. Osa vastauksista näihin kysymyksiin oli selkeästi kirjoitettuja, joista pystyi päättämään, että mitä oppilas oli tarkoittanut, mutta osa vastauksista oli yksittäisiä sanoja, jotka taas ovat analysoitavissa molemmin päin mielekkäänä tai ei mielekkäänä asiana. Ehkä tällaisia kysymyksiä olisi pitänyt miettiä kyselytutkimusta laatiessa myös vähän enemmän. Tai miten kysyä oppilailta asioita niin, että niihin saa selkeitä yksinkertaisia vastauksia.

Vasta opinnäytetyön viime metreillä vertaisarvioijani huomasi, että kyselytutkimuksessa käytetty asteikko oli positiiviseen vastaukseen päin ”kellallaan”. Vastausvaihtoehtoja oli viisi (erinomainen, erittäin hyvä, hyvä, kohtalainen ja heikko) ja niistä kolme oli positiivisia ja kaksi niin sanotusti negatiivisia. Tämä vaikuttaa toki tuloksiin ja siihen, että tilaisuus nähtiin positiivisena. Toisaalta lapsilla on tapana vastata kaikkeen ”hyvin meni”, ”oli kivaa” ja niin edelleen, kun kysellään mielipiteitä. Lisäksi kaikki koulun normityön ulkopuolinen tekeminen on oppilaista aina kivaa. Heiltä harvemmin saa negatiivisia vastauksia, kun kyselee mielipiteitä asioihin, vaikka ne olisivat anonyymisti kerättyjä. Toisaalta taas olen varmaan itse ajatellut kyselyä tehdessä, että hyvä on vaihtoehtona neutraali, jolloin erinomainen ja erittäin hyvä on positiivisia ja kohtalainen ja heikko huonoja. Tämänkin olisi voinut miettiä paremmin ajan kanssa, koska tarkemmin tulkittaessa kohtalainen on niin sanotusti neutraali vaihtoehto.

Tietopohjaa tehdessäni olin hieman hukassa. Lopulliseen tietoperustaan olen kohtuullisen tyytyväinen. Osallisuus on ollut osana opintojani koko ajan, joten siitä oli helppo löytää tietoa. Sen sijaan tapahtuman järjestämisen osion koin haastavimmaksi, koska siitä ei meinannut löytyä sovellettavaa tietoa lasten tapahtuman järjestämiseen. Tai jos löysin jotain, se oli pääasiassa yrityksen tapahtuman järjestämiseen perehtynyt opus. Myös tietopohjan sitominen Helsingin normaalilyseoon osoittautui haasteelliseksi, kun alakoulua edelleen ”rakennetaan”, joten siellä ei ole vielä kaikkia käytänteitä, joihin verrata aiempaa toimintaa. Koulustamme on muutenkin olemassa todella vähän painettua tietoa, jota voisin käyttää lähteenä, joten suurin osa koulumme liittyviin asioihin, tulee omasta työkokemuksestani ja sisäisestä tiedosta koulullamme.

Hankalimmaksi kohdaksi työskentelyssä opinnäytetyön parissa, totesin ehdottomasti tulosten analysoinnin ja vertailun tietopohjaani. En koe, että onnistuin siinä kovin hyvin, koska en ole täysin tyytyväinen tietopohjaani. Olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että sain oppilailta erilaisia vastauksia ja selkeitä teemoja nousi tutkimuksessa esiin, joiden ympärille analysointia oli helppompaa rakentaa, vaikka en niitä osannutkaan mielestäni hyvin analysoida. Lisäksi olen tyytyväinen siihen, että oppilaat olivat kokeneet kerhon tärkeäksi itselleen, jolloin koen tehneeni tärkeää työtä heidän kanssaan.

Opinnäytetyötä kirjoittaessani olen käynyt keskustelua tekoälyn kanssa, joka on auttanut kirjoittamisprosessissa kysymysten muodossa, vastauksina itseni esittämiin kysymyksiin, kun olen ollut jumissa jossain kohtaa, sekä tiivistelmän kääntämisessä englanniksi. En kuitenkaan ole kopioinut tai muuten referoinut suoraa tekstiä tekoälystä, vaan kaikki kirjoittamani teksti on itse tuotettua.

Olen kuitenkin tyytyväinen tekemääni opinnäytetyöhön kokonaisuutena ja etenkin siihen liittyvään toiminnalliseen osuuteen. Opinnäytetyön tavoitteena oli lisätä oppilaiden osallisuutta koulullamme sekä saada oppilaat huomaamaan, että kirjallisuus on muutakin kuin lukemista. Koen, että olen saavuttanut opinnäytetyölle asettamani tavoitteet.

6.3 Kehittämisehdotukset

Kerhotoiminta koululla on arvokas osa koulun toimintakulttuuria. Opinnäytetyö osoittaa, että sille löytyy osallistujia ja tarvetta koulullamme myös tulevaisuudessa. Tulosten mukaan kerhotoiminta tarjoaa oppilaille mahdollisuuden osallistua monipuoliseen ja kokemukselliseen oppimiseen, rakentaa positiivisia ihmissuhteita ja tarjoaa mahdollisuuden kehittää sosiaalisia taitoja sekä kokea yhteisöllisyyttä ja osallisuutta. Tulevaisuudessa Helsingin normaalilyseon kannattaisikin panostaa kerhotoimintaansa enemmän ja sen monipuolisuuteen ja saatavuuteen, varmistaakseen, että jokaisella oppilaalla on mahdollisuus löytää uusia kiinnostuksen kohteita ja vahvuuksiaan elämäänsä.

Jotta oppilaat ehtivät reagoida tulevaan kerhotoimintaan heti elokuussa, kiinnostuneiden oppilaiden ilmoittautumista voisi aikaistaa ensi syksynä. Tänä vuonna ongelmaksi meinasi syntyä oppilaiden muut koulun ulkopuoliset harrastukset. Näin voitaisiin myös taata osallistujamäärää isommaksi. Tutkimustuloksista näkyi, että kiinnostusta kirjakerhoon oppilailta on tulevaisuudessaakin. Kirjakerho voisi myös olla koko vuoden mittainen juttu, jossa Kirjamatka-tapahtua

olisi vain osa kerhoa. Havainnoinnissa todetussa oppilaiden innokkuudesta päätellen, sellainenkin kerhotoiminta varmasti olisi oppilaiden mieleen. Lisäksi se tarjoaa oppilaille mielekästä tekemistä koulupäivän jälkeen aikuisen seurassa.

Päivän pituus oli tapahtumassa sopivan mittainen, joten sitä ei kannata ainakaan pidentää tulevaisuudessa. 20 minuutin mittaiset toimintapisteet olivat juuri sopivan lyhyitä oppilaille, jolloin niiden suunnittelu oli oppilaille tarpeeksi helppoa. Jos toiminta kestäisi esimerkiksi yhden oppitunnin ajan 45 minuuttia, se vaatisi sellaista suunnittelua, joka ei välttämättä alakoulun oppilailta vielä onnistu täysin itsenäisesti. Lisäksi kirjailijavierailu on hyvä tapa lopettaa päivä yhteisesti mielenkiintoisen aiheen ympärille.

Lukutaitostrategian visiona tulevaisuuteen on – Suomi maailman monilukutaitoisin maa 2030. Monilukutaito tarkoittaa kykyä lukea, ymmärtää ja tulkita sekä kirjoittaa ja tuottaa tekstejä erilaisissa ympäristöissä ja erilaisiin välineisiin. Monilukutaitoinen ihminen osaa myös hyödyntää eri tekstilajeihin sopivaa lukemisen tapaa. Monilukutaito pitää käsitteenä sisällään erilaiset lukutaidot perinteisestä medialukutaitoon, visuaaliseen lukutaitoon ja datanlukutaitoon. (Opetushallitus 2021.) Kun tapahtuman sisältöä haluaa tulevaisuudessa muuttaa, monilukutaitoa lisääviä toimintapisteitä voisi edelleen kehittää selkeämmin yksi monilukutaito mielessä.

Lisäksi tapahtumaan voisi ottaa mukaan muita osapuolia. Helsingin kirjastoilla on kirjanvinkkauspalvelu ja he mielellään tulevat kertomaan kirjoista myös koululle. Lisäksi kirjastoilla on esimerkiksi lukukoira-toimintaa, mutta se ehkä ei toimi allergisille lapsille. (Helmet 2024.) Myös vanhempainyhdistyksen voi ottaa mukaan tapahtuman järjestämiseen, jos kokee, että tapahtumaa voisi laajentaa entisestään koko vanhempainyhdistyksen ja kouluyhteisön yhteiseksi jutuksi. Meidän koulullamme vanhempainyhdistys on hyvin aktiivinen toimija, joten heistä varmasti löytyisi innokkaita yhteistyökumppaneita.

Helsingin normaalilyseoon kuuluu koko peruskoulu ensi vuonna, kun alakoulu kasvaa täyteen mittaansa kuusi luokkaiseksi. Tulevaisuudessa, jos tapahtumaa haluaa laajentaa koko peruskoulun yhteiseksi tapahtumaksi, voisi yläkoulun oppilaita ottaa mukaan toimintaan. Kunhan nykyiset viidesluokkalaiset siirtyvät seitsemännelle luokalle normaalilyseolla, tapahtuman laajentaminen yläkoulun puolelle olisi helppoa ilman sen suurempaa järjestelyä. Toki tässä tilanteessa tapahtuma laajenisi jo niin suureksi projektiksi, että se vaatisi enemmän kuin vain yhden henkilön tapahtuman vastuuhenkilöksi.

Tähän toki voi tulevaisuudessa hyödyntää kansallisen Lukutaitostrategia 2030 toimeenpanemaa Lukeva koulu 2030 mallin suunnittelutyökalua, joka löytyy internetistä Opetushallituksen sivuilta.

Yhteisen tarinan piste osoitti, ettei kirjoittaminen ollut oppilaiden mieleen. Sen mielekkyyden lisääminen on ensi vuoden tavoite uudelle tapahtumalle, kun sellainen ollaan järjestämässä. Myös lukemisen vuosikelloa tullaan laajentamaan kirjoittamisen puolelle, jolloin sen mielekkyyden lisäämisen tavoite syntyisi myös koulutyöskentelyyn.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön aikana koen kehittyneeni yhteisöpedagogin ammattiosaamisessa. Olen oppinut muun muassa laadullisesta tutkimuksesta sekä laatimaan kyselytutkimuksia tulevaisuuden työ-
täni varten. Sain myös lisäkokemusta tapahtumien ja toiminnan järjestämisestä lapsille.

Aloitin työstämään opinnäytetyötäni syksyllä 2023. Ajatus ideasta alkoi pyöriä mielessäni elokuussa ja kun löysin siihen kiinnostuneen ohjaajan Helsingin normaalilyseolta, se tarvitsi enää hyväksynnän koulun puolelta. Aloitus venyi syksyllä ja opinnäytetyö päästiin aloittamaan vasta lokakuussa 2023.

Vaikka tapahtumien ja toiminnan järjestäminen on itselleni tuttua työssäni, en ole tehnyt sitä näin oppilaslähtöisesti aiemmin. Aiempi työkokemus kuitenkin auttoi paljon toiminnan ja tapahtuman järjestämisessä. Koen saaneeni hyvää työkokemusta lasten osallisuuteen liittyvästä toiminnasta koulussa. Työskentelyyn toi lisähaasteita kuitenkin opinnäytetyön tuottaminen, kun oli otettava huomioon oppilaiden anonyymiys.

Kyselytutkimukset olivat opinnäytetyön kannalta helpoimmat tutkimusmenetelmät toteuttaa oppilaiden kanssa. Niillä myös kerättiin nopeasti paljon tietoa oppilailta. En kuitenkaan halunnut jättää tutkimustani niin pieneksi, joten valitsin monen vaiheen jälkeen toiseksi tavaksi havainnoinnin. Havainnointi sopii lasten tutkimiseen hyvin ja sen tulokset tuki kyselytutkimuksen tuloksia mielestäni hyvin.

Tietopohjan etsiminen ja kerääminen vei itseltäni paljon aikaa. Aloitin sen keräämisen syksyllä ennen joulua 2023, mutta keräsin tietoja koko opinnäytetyön kirjoittamisen ajan. Kirjoitettuani jonkinlaisen tietopohjan, aloin analysoida tutkimukseni tuloksia maaliskuussa 2023. Tuloksien perusteella lisäsin tietopohjaani ja yritin saada jonkinlaisen tietopohjan kasaan.

Tavoitteeni opinnäytetyön kanssa olivat alkujaan aika korkealla ja jouduin laskemaan niitä hiljalleen alaspäin. Tavoitteenani oli saada aikaan oikean pituinen ja oikeanlainen opinnäytetyö, ja voin todeta sen ylittyneen selvästi. Liitettyäni tulokset työhön totesin, että pituutta tulee riittävästi ja kirjoitettuani analyysiä ja muita osioita työhön, totesin, että tavoitteeni ylittyy ja tulen saamaan riittävän opinnäytetyön aikaiseksi.

Yhteisöpedagogin kompetensseja tutkiessa, voidaan todeta, että opinnäytetyön kerhotoiminta ja tapahtuman järjestäminen sopii kompetensseihin. Kompetenssit pitävät sisällään yhteisöllistä

osaamista, pedagogista osaamista, yhteiskunnallista osaamista sekä vaikuttamis- ja kehittämisaosaamista (Humanistinen Ammattikorkeakoulu 2022).

Kerhotoiminnan ja tapahtuman järjestäminen alakoululla lisäsivät yhteisöllistä osaamistani. Yhteisen tapahtuman luominen yhdessä oppilaiden kanssa tukee yhteisöllistä toimimista julkisella sektorilla. Samalla myös rakensimme ja vahvistimme oppilaiden osallisuutta koululla ja oppilaiden vapaa-ajalla. Kerhokerrat suunnittelin ja toteutin niin, että oppilaat saivat mahdollisuuden löytää omia vahvuuksiaan ja kehittää olemassa olevia yhteistyö- ja vuorovaikutustaitojaan. Kerhotoiminta oli oppilaille tarjottu nonformaali oppimisympäristö, jonka järjestäminen ja edistäminen kuuluu myös yhteisöpedagogin kompetensseihin. Tämän koulullemme kehittämistoimintana toteutettu opinnäytetyö on esimerkki omista kyvystäni suunnitella, toteuttaa ja arvioida osallistavia kehittämissuunnitelmia sekä kehittää omaa työtään mielekkäämmäksi niin, että se myös palvelee työpaikkaani.

Tulevaisuuden kannalta lasten osallisuuden lisääminen ja mahdollistaminen on lisääntymässä. Olen tulevan valmistumiseni takia seurannut työmarkkinoita viime aikoina, ja Helsingin kaupunki palkkaa useita kouluvalmentajia nykyään myös alakouluihin. Lasten osallisuuden lisääminen ja mahdollistaminen on näissä työpaikkailmoituksissa listattu ykköstyötehtävänä. Opinnäytetyötä varten tehty kerhotoiminta ja tapahtuman järjestäminen ovat erinomainen esimerkki helposta tavasta lisätä oppilaiden osallisuutta koulumaailmassa.

Opinnäytetyöstä saatu tieto osoittaa, että pienellä työllä, kerhotoiminnalla ja yhdessä tekemällä pienen tapahtuman koko koululle, voidaan lisätä oppilaiden osallisuutta helposti. Oppilaat saivat kerhosta oppimisen iloa, mutta myös uusia kokemuksia sekä kokivat itsensä tärkeäksi osaksi koulua ja sen toimintaa. Vaikka kaikki ei mennytkään oppilaiden mielestä täydellisesti, saivat he kuitenkin kerhosta ja tapahtumasta itselleen tärkeän olon, oppimisen kokemuksia sekä tunteen siitä, että osallistuivat johonkin isoon juttuun koulussamme.

Tulevaisuudessa aiheen tiimoilta voisi tehdä pidempi aikaista tutkimusta osallisuuden lisäämisestä ja tunteesta. Tällä kertaa tapahtuman suunnitteluun osallistuneet oppilaat olivat nuorimillaan ensimmäisen luokan oppilaita. Jos tapahtuma otetaan perinteeksi Helsingin normaali-lyseolla, voisimme seurata nuorimpien oppilaiden tuntemuksia siitä, kuinka tapahtuman järjestäminen vuosittain on vaikuttanut heidän työskentelytaitoihinsa tai miten vuorovaikutustaidot paranevat vuosi vuodelta.

PIRLS-Tutkimusten mukaan neljännen luokan jälkeen oppilaiden kiinnostus lukemiseen laskee (Leino ym. 2017), joten tutkimusta voisi tehdä myös siitä, että mikä saisi oppilaita innostumaan uudelleen lukemisesta. Onko olemassa jokin toimintatapa, joka saisi heidät mukaan lukemiseen ja pysymään lukuharrastuksessaan. Samalla tavalla seuraavan vuoden uusi tavoite, kirjoittamisen mielekkyyden lisääminen, tuo mukanaan mahdollisuuden tutkia sitä, miksi oppilaiden kirjoittamisen mielekkyys on laskenut vuosien saatossa ja miten sitä voisi lisätä niin, ettei kirjoittamistaito täysin katoa nuorten taidoista.

Toiminnallisen opinnäytetyön tekeminen tuntui itselleni luontevimmalta. Olen tehnyt pitkän työuran koulumaailmassa, ja työni parhaita puolia on tapahtumien ja teemapäivien suunnittelu ja toteutus lasten kanssa. Kerhon ja tapahtuman suunnittelu ja toteuttaminen antoivat minulle lisää varmuutta tulevaisuuden työskentelyä varten. Kyselytutkimuksella kerätty palaute lisäsi tietouttani siitä, miten tehdä toimiva ja oleellista tietoa keräävä kyselytutkimus tulevaisuudessa. Kokonaisuutena opinnäytetyö opetti minua paljon siitä, miten yhteisöpedagogi toimii ja koen oppineeni opinnäytetyö kehittämistyön aikana paljon itsestäni ja yhteisöpedagogin työstä.

LÄHTEET

Avola, Pauliina & Pentikäinen, Viivi 2022. Kukoistava kasvatus. Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja. Espoo: BEEhappy Publishing Oy.

Ekonomi valmennus 2024. Oppimistavat ja oppimistyyli. Viitattu 6.4.2024. https://www.ekonomivalmennus.com/valmennuskurssit_kauppakorkeaan/valintakoe-info-valintakoekirjat/oppimistavat-ja-oppimistyyli/

Günther, Kirsi & Hasanen, Kirsi & Juhila, Kirsi 2021. Johdanto: Analyysi ja tulkinta. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja (E-kirja.) Viitattu 24.4.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/analyysi-ja-tulkinta/>

Harrastamisen Suomen malli 2024. Tietoa. Viitattu 7.4.2024. <https://harrastamisensuomenmalli.fi/tietoa/>

Helin, Elisa & Kola-Torvinen, Pia & Tarkka, Kirsi 2018. Osallisuus ja osallistuminen varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa. Teoksessa Jonna Kangas, Janniina Vlasov, Elina Fonsén ja Johanna Heikka (Toim.) Osallisuuden pedagogiikkaa varhaiskasvatuksessa 2 – suunnittelu, toteuttaminen ja kehittäminen. Tampere: Suomen varhaiskasvatus ry, 9-19.

Helovuori, Marika 2016. 100 syytä lukea. Lukukipinän sytytyskirja. Helsinki: BTJ Finland Oy.

Helmet 2024. Helsingin kirjastojen palvelut kouluille. Viitattu 23.4.2024. <https://helmet.finna.fi/FeedContent/lapset-ja-nuoret-palvelut-kouluille?element=https%3A%2F%2Fhelmet-tukisivusto.hel.fi%2F%3Fp%3D1467&lng=fi>

Helsingin normaalilyseo 2023. Helsingin normaalilyseo. Viitattu 15.1.2024. <https://www.helsinki.fi/fi/harjoittelukoulut/helsingin-normaalilyseo>

Hiltunen, Jenna & Ahonen, Arto & Hienonen, Ninja & Kauppinen, Heli & Kotila, Jenni & Lehtola, Piia & Leino, Kaisa & Lintuvuori, Meri & Nissinen, Kari & Puhakka, Eija & Sirén, Marjo & Vainikainen, Mari-Pauliina & Vettenranta, Jouni 2023. PISA 2022 ensituloksia. Viitattu 12.5.2024. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-949-3>

Humanistinen Ammattikorkeakoulu 2022. Yhteisöpedagogi (AMK) -tutkinnon alakohtaiset kompetenssit 2022. Viitattu 21.4.2024. https://opiskelijanopas.humak.fi/?page_id=920

Juhila, Kirsi 2021. Teemoittelu. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. (E-kirja) Viitattu 15.4.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/teemoittelu/>

Jyrkämä, Jyrki 2021. Toimintatutkimus. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja (E-kirja.) Viitattu 22.4.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/tutkimusasetelma/toimintatutkimus/>

Kahoot! 2024. About us. Viitattu 2.2.2024. <https://kahoot.com/company/>

Kallinen, Timo & Kinnunen, Taina 2021. Etnografia. Teoksessa Jaana Vuori (toim.) Laadullisen tutkimuksen käsikirja. (e-kirja) Viitattu 14.4.2024. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/laadullisen-tutkimuksen-aineistot/etnografinen-havainnointiaineisto/>

Kananen, Jorma 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas. Näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kiilakoski, Tomi & Honkatukia, Päivi & Huttunen, Rauno 2018. Teoria nuorten ja nuorisotyön tutkimuksessa. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Päivi Honkatukia (toim.) Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 54-74.

Laukkanen, Tiia & Pekkarinen, Elina & Vilmilä, Fanny 2018. Nuorisotutkimuksen etiikka. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Päivi Honkatukia (toim.) Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 75-97.

Lavinto, Anna 2020. Draaman kaari. Viitattu 2.2.2024. <https://sites.google.com/edu.hel.fi/s2ja-kirjallisuus/n%C3%A4ytelm%C3%A4kirjallisuus/draaman-kaari>

Leino, Kaisa & Nissinen, Kari & Puhakka, Eija & Rautopuro, Juhani 2017. Lukutaito luodaan yhdessä: kansainvälinen lasten lukutaitotutkimus (PIRLS 2016). Viitattu 4.3.2024. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-7292-9>

Leskisenoja, Eliisa 2019. Positiivinen pedagogiikka varhaiskasvatuksessa. Toteuta käytännössä. Jyväskylä: PS-kustannus.

Loukomies, Anni & van den Berg, Marko 2024. Esittely. Viitattu 21.4.2024. <https://blogs.helsinki.fi/novissima/sample-page/>

Mielenterveyden keskusliitto 2024. Eroon yksinäisyydestä. Viitattu 20.4.2024.
<https://www.mtkl.fi/mika-askarruttaa/yksinaisyys/>

Moss, Peter & Petrie, Pat 2019. Education and social pedagogy: What relationship? Viitattu 6.4.2024. <https://uclpress.scienceopen.com/hosted-document?doi=10.18546/LRE.17.3.13>

Myllyniemi, Sami 2018. Tilastohaavi auki! Surveyt nuorisotutkimuksessa. Teoksessa Tomi Kiilakoski & Päivi Honkatukia (Toim.) Miten tutkia nuoria ja nuorisotyötä. Tampere: Kustannusosakeyhtiö Vastapaino, 123-146.

Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (Toim.) Näyn & kuulun, Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus Oy, 13-23.

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2019a. Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. Helsinki: Gaudeamus.

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2019b. Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillisempää yhteiskuntaa. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus.

Nivala, Elina & Ryyänen, Sanna 2024. Kohti sosiaalipedagogista osallisuuden ideaalia. Viitattu 6.4.2024. https://www.academia.edu/11188409/Kohti_sosiaalipedagogista_osallisuuden_ideaalia

NSPCC Learning 2024. Research with children: ethics, safety and promoting inclusion. Viitattu 13.5.2024. <https://learning.nspcc.org.uk/research-resources/briefings/research-with-children-ethics-safety-promoting-inclusion>

Nurmi, Suvielise & Rantala, Kaisa 2011. Näyn & kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat / Lasten Keskus Oy.

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

Opinvoimala 2024. Teema 3: Jännitykseen liittyvät tuntemukset. Viitattu 19.4.2024. <https://opinvoimala.fi/sivu/teema-3:-jannitykseen-liittyvat-tuntemukset>

- Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Viitattu 8.4.2024. <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/perusopetus/419550/tekstikappale/429341>
- Opetushallitus 2021. Kansallinen lukutaitostrategia 2030. Viitattu 12.5.2024. <https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kansallinen-lukutaitostrategia-2030>
- Opetushallitus 2024. Lukutaidon oppimisesta ja opettamisesta. Viitattu 12.5.2024. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/lukutaidon-oppimisesta-ja-opettamisesta>
- Organizing Engagement 2024. Ladder of Children's Participation. Viitattu 8.4.2024. <https://organizingengagement.org/models/ladder-of-childrens-participation/>
- Padlet 2024. Kuinka se toimii. Viitattu 2.2.2024. <https://padlet.com/site/product>
- Perusopetuslaki 1998. 47a§. Viitattu 18.4.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628#L8P47a>
- Puusa, Anu & Juuti, Pauli 2020. Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät. (E-kirja.) Helsinki: Gaudeamus.
- Sánchez, Edith 2024. Martin Seligmanin teorit. Viitattu 6.5.2024. <https://mielenihmeet.fi/martin-seligmanin-teoriat/>
- Sandell, Markku & Härkönen Anni 2019. Pisa-tulokset julki: Suomalaislasten lukutaito maailman kärkeä, mutta erot kasvavat -pojista lähes kaksi kolmasosaa lukee vain, jos on pakko. Viitattu 29.2.2024. <https://yle.fi/a/3-11092248>
- Tactic 2024. Aito ja alkuperäinen. Viitattu 2.2.2024. <https://games.tactic.net/brands/alias/>
- Thinkmath 2024. Oppimisen mielekkyys. Viitattu 21.4.2024. <https://blogs.helsinki.fi/think-math/tietopalvelu/motivaatio/oppimisymparisto/oppimisen-mielekkyys/>
- THL 2024. Osallisuuden edistäminen. Viitattu 28.1.2024. <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/osallisuuden-edistaminen>
- Trogen, Tiia 2021. Positiivinen kasvatus. Jyväskylä: PS-Kustannus.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. (E-kirja.) Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Turja, Leena 2011. Lapset osallisina. Kohti uutta varhaiskasvatuskulttuuria. Viitattu 8.4.2024. <https://scholar.google.fi/citations?user=pvDF1VgAAAAJ&hl=fi>

Unicef 2024. The convention on the rights of the child: the children's version. Viitattu 19.2.2024. <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text-childrens-version>

Unesco 2024. What you need to know about literacy. Viitattu 29.2.2024. <https://www.unesco.org/en/literacy/need-know>

Uusitalo, Lotta & Vuorinen, Kaisa 2019. Huomaa Hyvä! Näin ohjaat lasta ja nuorta löytämään luontevahvuutensa. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vallo, Helena & Häyrinen, Eija 2016. Tapahtuma on tilaisuus. Tapahtumamarkkinointi ja tapahtuman järjestäminen. Helsinki: Tietosanoma Oy.

Vallo, Helena & Häyrinen, Eija 2022. Tapahtuma on tilaisuus. Tapahtuman suunnittelu ja toteutus. Helsinki: Tietosanoma / Art House Oy.

LIITTEET

LIITE 1

HAVAINNOINTIPÄIVÄKIRJA

PÄIVÄMÄÄRÄ	
AIKA JA PAIKKA	
HAVAINNOINTIKOHTTEEN KUVAUS	
HAVAINNOT	
RYHMÄTOIMINTA / VUOROVAIKUTUS	
OSALLISUUS	
MUUT HUOMIOT	
OMAT MUISTIINPANOT	

LIITE 2

KYSELYTUTKIMUS 1

KERHOTOIMINTA JA TAPAHTUMAN JÄRJESTÄJÄT

1. Mikä on sinun yleinen fiilis Lukutoukista?
2. Millä mielellä kävit kerhossa?
3. Koetko, että ideoitasi kuunneltiin kerhossa?
4. Kerro miten ideoitasi kuunneltiin tai ei kuunneltu kerhossa?
5. Opitko kirjakerhossa jotain uutta?
6. Kerro jotain mitä koet oppineesi?
7. Mikä oli mielestäsi parasta kerhossa? voit valita 3 vaihtoehtoa
8. Mistä pidit ja mistä et pitänyt kirjakerhossa?
9. Onnistuitko omasta mielestäsi kerhossa jossain asiassa hyvin?
10. Missä koet onnistuneesi?
11. Minkä koit haastavaksi kerhossa?
12. Anna arvosana järjestetyille ohjelmanumeroille
13. Onko sinulla kehitysideoita ensi vuodelle? Mitä voisimme tehdä toisin ensi vuonna?
14. Anna arvosana itsellesi seuraavissa asioissa Kirjamatkassa
15. Anna mieleisesi arvosana Kirjamatkan toiminnoille
16. Mielestäni Kirjamatka tapahtuma oli kokonaisuutena...
17. Minkä koit haastavaksi Kirjamatka-päivässä? Vai menikö kaikki hienosti?
18. Onko sinulla kehitysehdotuksia ensi vuodelle? Mitä voisimme tehdä toisin ensi vuonna?
19. Minkä arvosanan antaisit kirjakerholle?
20. Minkä arvosanan antaisit Kirjamatka-tapahtumalle?
21. Haluatko perustella arvosanaasi jotenkin?
22. Haluatko osallistua kirjakerhoon ja Kirjamatkan suunnitteluun myös ensi vuonna, jos se järjestetään?
23. Voit vielä antaa avointa palautetta kerhosta ja tapahtumasta...

LIITE 3

KYSELYTUTKIMUS 2

KIRJAMATKA-TAPAHTUMA 16.2.2023 OSALLISTUJAT

1. Mitä mieltä olit tapahtumasta kokonaisuutena?
2. Mikä oli mielestäsi kivoin piste?
3. Mikä oli mielestäsi tylsin piste?
4. Minkä arvosanan antaisit kullekin pisteelle?
5. Mistä pidit tai et pitänyt tapahtumassa?
6. Haluaisitko olla mukana järjestämässä kirjatapahtumaa ensi vuonna?
7. Onko sinulla jotain parannusehdotuksia ensi vuodelle?
8. Onko vielä jotain mitä haluaisit kertoa järjestäjille?